

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AYDIN VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**AYDIN İLİ
2019 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU**

**HAZIRLAYAN:
AYDIN ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

AYDIN - 2020

ÖNSÖZ

İnsanlık tarihi çeşitli evrelerden geçerek, günümüzün bilgi toplumu seviyesine erişmiştir. Çevresel anlamda gelinen aşama, yaşam kaynağımız hava, su ve toprak gibi kaynaklarımızın sürdürülebilirlik ilkesi temelinde değerlendirilmesini, korunmasını ve geliştirilmesini gerektirmektedir.

Çevre, en temel yaşamsal ihtiyaçlarımız çerçevesinde yönetilmelidir. Çevresel etki yaratan; tarım, orman, madencilik, endüstri gibi sektörlerdeki faaliyetlere ilişkin bilgilerin üretilmesi ve raporlanması durumunda çevresel durum analizi yapılarak, çevre boyutunu da dikkate alan yatırım kararları alınabilecek ve daha akılcı çevre yönetimi mümkün olabilecektir.

İlimizin doğal kaynaklarını (tarım alanları, orman alanları, yeraltı yerüstü su kaynakları gibi) değerlendirirken çok çeşitli çevresel veriye ihtiyaç duyulmaktadır. Kaynakların kullanımında planlamaların, koruma ve sürdürülebilirlik gibi ilkeler göz önüne alınarak yapılması gerekmektedir.

Bir bakıma ilimiz çevre envanterini ortaya koyan çevre durum raporumuzun, ihtiyaçların belirlenmesinde, çevresel sorunların değerlendirilmesinde ve çözümünde, planlamalarda özetle veriye ve bilgiye ihtiyaç duyan tüm kesimlere özellikle Aydınımıza yararlı olmasını diler ve raporun hazırlanmasında emeği geçen herkesi kutlarım.

M. Taha AL
Aydın Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ	1
A. HAVA	4
A.1. HAVA KALİTESİ.....	4
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLİTİCİLER	7
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	9
A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları	9
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	12
A.5. GÜRÜLTÜ	14
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	15
A.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	16
B. SU VE SU KAYNAKLARI	17
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	17
B.1.1. Yüzeysel Sular	17
B.1.1.1. Akarsular	17
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	18
B.1.2. Yeraltı Suları	21
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	21
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	22
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	23
B.3.1. Noktasal kaynaklar	23
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	23
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	24
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	25
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	25
B.3.2.2. Diğer	25
B.4. DENİZLER	25
B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu	25
B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu	26
B.4.3. Acil Müdahale Planları	26
B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri	26
B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri	27
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ	27
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu	27
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	27
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	32
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	32
B.5.2. Sulama	37
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	37
B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	37
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	38
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	39
B.5.5. Rekreatyonel Su Kullanımı	39
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI	39
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisleri Hizmetleri	39
B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	43
B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler	43
B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	44
B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	44
B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar	44
B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi	44

<i>B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar</i>	45
<i>B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği</i>	45
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	46
C. ATIK	47
C.1. BELEDİYE ATIKLARI (KATI ATIK BERTARAF TESİSLERİ)	47
C.2. HAFRİYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	49
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ	52
<i>C.3.1. Eğitimler</i>	52
<i>C.3.2. Atık Getirme Merkezleri</i>	52
<i>C.3.3. Atık Miktarları</i>	53
<i>C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı</i>	54
<i>C.3.5. Ekipman</i>	54
<i>C.3.6. Kompost</i>	54
C.4. AMBALAJ ATIKLARI	55
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR	57
C.6. ATIK MADENİ YAĞLAR	59
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	60
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	61
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER	61
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR	62
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	63
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR	64
<i>C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları</i>	65
<i>C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül</i>	65
<i>C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları</i>	65
C.13. TIBBİ ATIKLAR	66
C.14. MADEN ATIKLARI	66
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	67
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	68
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR	68
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	68
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	69
D.1. FLORA	69
D.2. FAUNA	71
D.3. ORMANLAR VE MİLLİ PARKLAR	73
<i>D.3.1. Ormanlar</i>	73
<i>D.3.2. Milli Parklar</i>	75
D.3.2.1. Dilek Yarımadası-Büyük Menderes Deltası Milli Parkı	75
<i>D.3.3. Tabiat Parkları</i>	76
D.3.3.1. Bafa Gölü Tabiat Parkı.....	76
D.3.3.2. Tavşanburnu Tabiat Parkı	77
D.3.3.2. Çağlayan Tabiat Parkı	78
D.3.3.4. Şarlan Tabiat Parkı.....	78
D.4. ÇAYIR VE MERA	79
D.5. SULAK ALANLAR	80
D.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	80
<i>D.6.1. Tabiat Anıtları</i>	80
<i>D.6.2. Tabiatı Koruma Alanları</i>	80
<i>D.6.3. Anıt Ağaçlar</i>	80
<i>D.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri</i>	82
<i>D.6.5. Doğal Sit Alanları</i>	83

D.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	88
E. ARAZİ KULLANIMI.....	89
E.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ.....	89
E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA.....	91
E.2.1. Çevre Düzeni Planı	91
E.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	92
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	94
F.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ.....	94
F.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	96
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	97
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	98
G.1. ÇEVRE DENETİMLERİ	98
G.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	99
G.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	99
G.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI.....	100
G.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	101
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	102

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge A.1 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri.....	5
Çizelge A.2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları.....	6
Çizelge A.3 - Ulusal hava kalitesi indeksi.....	6
Çizelge A.4 – Aydın ilinde 2019 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri	7
Çizelge A.5 – Aydın ilinde 2019 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları.....	9
Çizelge A.6 - 2019 yılında Aydın ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı	9
Çizelge A.7 - Aydın ilinde 2019 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler	12
Çizelge A.8 - Aydın ilinde 2019 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerinin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	14
Çizelge B.9 –Aydın ilinin akarsuları.....	18
Çizelge B.10 - Aydın ilinde mevcut göl, gölet ve rezervuarlar	20
Çizelge B.11 – Aydın ilinin yeraltı suyu potansiyeli	21
Çizelge B.12 - Aydın ilinde 2019 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları.....	22
Çizelge B.13 - Aydın Su Ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Atıksu Arıtma Tesisleri listesi .	24
Çizelge B.14 – Aydın ili kıyı su kütlelerinin ekolojik kalite değerlendirmesi	25
Çizelge B.15 – Aydın ilinde 2019 yılı itibariyle acil müdahale planı hazırlaması gereken ve onaylı plana sahip kıyı tesisi sayısı	26
Çizelge B.16 - Mahallelerde Bulunan İçmesuyu (Paket) Arıtma Tesisleri	28
Çizelge B.17 - Aydın İli Tarımsal Sulama Durumu.....	38
Çizelge B.18 - 2019 Yılı Kanalizasyon Kullanımının Nüfusa Oranı	39
Çizelge B.19 – Aydın ilinde 2019 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu	41
Çizelge B.20 – Aydın ilinde 2019 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu	43
Çizelge B.21 – Aydın ilinde 2019 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı	43
Çizelge B.22 – Aydın ilinde 2019 yılı itibariyle arıtıldıktan sonra bertaraf edilen atıksu durumu	44
Çizelge B.23 - Aydın ilinde 2019 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler	44
Çizelge B.24 – Aydın ilinde 2019 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları	45
Çizelge B.25 - Aydın ilinde 2019 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb).....	46
Çizelge B.26 - Aydın ilinde 2019 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları	46
Çizelge C.27 - Aydın ilinde 2019 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri	48
Çizelge C.28 – 2019 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi.....	51
Çizelge C.29 – 2019 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler	52
Çizelge C.30 – 2019 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri.....	52
Çizelge C.31 – 2019 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	53

Çizelge C.32 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı	54
Çizelge C.33 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar.....	54
Çizelge C.34 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri	55
Çizelge C.35 - Aydın ilinde 2018 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları*	55
Çizelge C.36 - 2019 yılında Aydın ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	55
Çizelge C.37- 2019 yılında Aydın ilinde kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı.....	56
Çizelge C.38 - 2019 yılında Aydın ilinde ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	56
Çizelge C.39 – 2019 yılında Aydın ilinde Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planı (AAYP) durumu	57
Çizelge C.40 - 2019 yılında Aydın ilinde Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum	57
Çizelge C.41 - Aydın ilinde 2018 yılında atık işleme ve miktarı*	58
Çizelge C.42 – Aydın ilinde 2018 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları*	59
Çizelge C.43 – Aydın ilinde 2018 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler*	60
Çizelge C.44 – Aydın ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg)*.....	60
Çizelge C.45 - Aydın ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (kg)*	60
Çizelge C.46 – Aydın ilinde 2018 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	61
Çizelge C.47 – Aydın ilinde 2019 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler*	61
Çizelge C.48 – Yıllar itibariyle Aydın ilinde geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	62
Çizelge C.49 – Aydın ilinde 2019 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	63
Çizelge C.50 - Aydın ilinde 2019 yılı hurdaya ayrılan araç sayısı.....	63
Çizelge C.51 – Aydın ilinde 2018 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların toplanma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri.....	64
Çizelge C.52 – Aydın ilinde 2019 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüraf ve bertaraf yöntemi.....	65
Çizelge C.53 – Aydın ilinde 2019 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüraf ve uçucu kül miktarı	65
Çizelge C.54 – 2019 yılında Aydın ili sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı	66
Çizelge C.55 - Aydın ilinde yıllara göre tıbbi atık miktarı.....	66
Çizelge C.56 – Aydın ilinde 2019 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı	66
Çizelge C.57 – 2019 yılı itibariyle Aydın ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı.....	67
Çizelge C.58 – Aydın ilinde 2019 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı	68
Çizelge C.59 – Aydın ilinde 2019 yılında BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları	68
Çizelge D.60 - Orman vasfına göre alan ve yüzdesel olarak dağılımı	73
Çizelge D.61 - Anıt ağaçların ilçe merkezlerine göre dağılımı	82
Çizelge E.62 – Aydın ilinde arazi kullanım sınıflandırması	90
Çizelge F.63 – Aydın ilinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2019 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı	94
Çizelge F.64 – Aydın ilinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2014-2019 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı	95
Çizelge F.65 – Aydın ilinde 2014-2019 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı	95
Çizelge F.66 – Aydın ilinde 2019 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları.....	96
Çizelge G.67 - Aydın ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı.....	98

Aydın 2019 Çevre Durum Raporu

Çizelge G.68 – Aydın) ilinde 2019 yılında ÇŞİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları	99
Çizelge G.69 – Aydın ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı.....	99

GRAFİKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Grafik A.1 - Aydın ilinde 2019 yılında Merkez istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği	13
Grafik A.2 - Aydın ilinde 2019 yılında Merkez istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği	13
Grafik A.3 – Aydın ilinde 2019 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı	15
Grafik B.4 – Aydın ilinde 2019 yılı itibariyle plajların durumu, mavi bayrak almış plaj ve marinaların sayısı.....	26
Grafik B.5 - Aydın ilinde 2019 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	32
Grafik B.6 - Aydın ilinde 2019 yılında ASTİM OSB nin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı. 38	
Grafik B.7 – 2019 yılında Aydın ilinde kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı	40
Grafik B.8 – 2019 yılında Aydın ilinde atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı	40
Grafik C.9 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı.....	52
Grafik C.10 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı (kg).....	53
Grafik C.11 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı	54
Grafik C.12 – Yıl bazında Aydın ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	56
Grafik C.13 – Yıl bazında Aydın ilinde bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı.....	56
Grafik C.14 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*	58
Grafik C.15 – Yıllar itibariyle Aydın ilinde atık madeni yağ toplama miktarları & *	59
Grafik C.16 – Aydın ilinde yıllar itibariyle atık akü toplama ve geri kazanım miktarı (kg)*	60
Grafik C.17 – Yıllar itibariyle Aydın ilinde geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	62
Grafik C.18 - Aydın ilinde yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları (kg) 63	
Grafik D.19 - Anıt ağaçların ilçe merkezlerine göre dağılımı.....	82
Grafik E.20 – Aydın ilinde 2018 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması	89
Grafik F.21 – Aydın ilinde 2019 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	94
Grafik F.22 – Aydın ilinde 2019 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı.....	95
Grafik F.23 – Aydın ilinde 2019 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı	96
Grafik G.24 – Aydın ilinde ÇŞİM tarafından 2019 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı	98
Grafik G.25 – Aydın ilinde 2019 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı	99
Grafik G.26 – Aydın ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı.....	100
Grafik G.27 - Aydın ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı.....	100

RESİMLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Resim D.1 - Rhaponticoides mykale	69
Resim D.2 - Campanula tomantosa	70
Resim D.3 - Kum Zambağı (<i>Pancretium maritimum</i>),	70
Resim D.4 - Ferula anatolica	71
Resim D.5 - Tepeli pelikan <i>Pelecanus crispus</i>	72
Resim D.6 - Oklu Kirpi (<i>Hsytrix indica</i>).....	72
Resim D.7 - Bafa Gölü	76
Resim D.8 - Tavşanburnu Tabiat Parkı	77
Resim D.9 - Çağlayan Tabiat Parkı.....	78
Resim D.10 - Şarlan Tabiat Parkı.....	79
Resim D.11 - Kuşadası Birlik Mahallesi (Sapsız Meşe Ağacı).....	81
Resim D.12 - Kuşadası Hacıfeyzullah Mahallesi (Çınar Ağacı).....	81
Resim D.13 – Bafa Gölü	83
Resim D.14 - Çine Barajı Bölgesi	84
Resim D.15 - Menderes Deltası Bölgesi	85
Resim D.16 - Panayır (Altın) Adası	85
Resim D.17 - Sırtlanini Mağarası.....	86
Resim D.18 - Aslanlı Mağarası	86
Resim D.19 - Zeus Mağarası	87
Resim D.20 - Nazilli Sümer Basma Fabrikası.....	87

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita A.1 – Aydın ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri.....	12
Harita E.2 – Aydın ilinin Çevre Düzeni Planı.....	92

GİRİŞ

Aydın, MÖ 13. yy.da Batı Anadolu kıyılarına yayılan Thrakların “Antheia” üstüne kurdukları “Tralleis” antik kentidir. Bu kent, MÖ 26’da bir deprem sonucu yıkılmış, kentin onarımında büyük yardımı olan Augustus’tan ötürü bir süre “Caesareia” olarak da adlandırılmıştır. Selçuklu Dönemi’nde “Aydın Güzelhisarı” adını alan kent, Osmanlı Dönemi’nde ise “Nefs-i Kaza-i Güzelhisar der Liva-i Aydın” olarak adlandırılmış, 19. yy.dan günümüze değin adı Aydın olarak gelmiştir.

Aydın; tarım, turizm, sanayi, enerji ve madencilik sektörlerindeki potansiyeli, vasıflı insan gücüyle Ege Bölgesi ve Ülkemizin hızla gelişen illerinden biridir. Aydın, orta ve batı kesiminde verimli ovalar, kuzeyi ve güneyi dağlar ile çevrili Büyük Menderes Havzası üzerinde 8007 km² ’lik bir alan üzerine kuruludur. Rakımı 65 metredir.

2019 yılı sonu itibarı ile açıklanan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine göre İlimizin nüfusu 1.110.972 kişidir. İlimiz nüfusunun %49,74’ü erkek (552.626), %50,26’sı (558.346) kadındır. Yıllık nüfus artışı hızı 2019 yılında % 1,20 olarak gerçekleşmiştir. Nüfus yoğunluğu ise 2019 yılı itibarıyla 140/km² dir.

6360 sayılı Kanun gereğince ilimiz; 1 Büyükşehir Belediyesi, 17 İlçe Belediyesi ve 670 mahalleden oluşmaktadır.

İlimizde Aydın, ASTİM, Nazilli, Ortaklar, Söke, Çine, Buharkent olmak üzere yedi Organize Sanayi Bölgesi faaliyet göstermektedir. Ayrıca Çine Akçaova Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi çalışmaları devam etmektedir.

Ülkemizin en büyük jeotermal potansiyeli barındıran bölgesi Büyük Menderes grabeninde yer alan Aydın İli ülkemizin jeotermal enerji potansiyelinin büyük bir kısmına sahiptir. Aydın ilinde jeotermal enerji çeşitli alanlarda kullanılmakta olup, jeotermal enerjiden elektrik üretiminin önemli bir kısmı yine bu bölgeden sağlanmaktadır. İlimiz sınırları içerisinde toplam 776,931 MWe kurulu gücünde 35 adet jeotermal enerji santrali bulunmaktadır.

Aydın İli, yörenin yaşam kaynağı olan 584 km. boyunca akarak Ege Denizi’ne kadar uzanan Büyük Menderes Irmağı Havzasında yer alır. Büyük Menderes Havzası 25.000 km² yüzölçümüne sahiptir. Havzanın 19.846 km²’lik kısmı Aydın il sınırları içinde kalır. Akdeniz ikliminin hakim olduğu ilimizde yazlar sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçer.

Büyük Menderes vadisi, diğer Ege ovaları gibi batıda denize doğru açılan bir oluk biçimindedir. Bu yüzden denizin ıltıcı etkisi ve yağış getiren rüzgârlar iç kısımlara kadar kolaylıkla girer.

Büyük Menderes ırmağının suladığı bereketli ovalar üzerinde 800.700 ha alanın 365.794,8 hektarında yani % 46’sında tarım yapılmaktadır. İlimiz toprak, iklim, tomografik yapı ve ekolojik özellikleri ile polikültür tarıma elverişlidir. Tarımın her kolunda yüksek bir potansiyele sahiptir. Aydın İlinin sahip olduğu 365.794 hektarlık tarım arazisi içinde 214.371 ha ve %59 pay ile meyveler, içecek ve baharat bitkileri en geniş alanı kaplar.

İlimizde 6 Baraj; Kemer Barajı (Depolama hacmi: 419,17 hm³), Çine Topçam Barajı (Depolama hacmi: 97,74 hm³), Yaylakavak Barajı (Depolama hacmi: 31,42 hm³), İkizdere Barajı (Depolama hacmi: 194,96 hm³), Çine Adnan Menderes Barajı (Depolama hacmi 350 hm³), Karacasu-Dandalaz Barajı (Depolama 17,2 hm³/yıl; sulama 2.884 ha arazi), 11 Gölet (Karacasu-Kahvederesi, Çine-Akçaova, Çine-Çatak, Germencik-Hıdırbeyli, Koçarlı-Karacaören Çine İbrahimkavağı, Karacasu-Gökçeburun, Karacasu-Kahvederesi 2, Yenipazar-Katranlı, Karpuzlu-Meriçler, Yenipazar-Hamzabali Göletleri) mevcuttur. Proje safhasında olan barajlar ise Beşparmak Barajı, Sarıçay Barajı ve Oyuk Barajlarıdır.

İlimizin tarımdan sonraki ikinci önemli gelir kaynağı turizmdir. İl ekonomisinde kültür ve turizm varlıkları önemli yer tutmaktadır. İlimizde Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı 5, (Aydın Müzesi ve buna bağlı Yörük Ali Efe Etnografya Müzesi, Afrodiasias Müzesi ve buna bağlı Karacasu Etnografya Müzesi, Milet Müzesi), belediyelere ve Adnan Menderes Üniversitesine bağlı 3 (Çine Kuva-i Milliye Müzesi, Çine Arıcılık Müzesi ve Nazilli Etnografya Müzesi) olmak üzere 8 müze ile 23 önemli ören yeri mevcuttur. 1.179 kültür varlığı tescillidir. Önemli ören yerlerimiz Afrodiasias (Karacasu), Alabanda (Çine), Alinda (Karpuzlu), Apollon Tapınağı (Didim), Gerga (Çine), Harpasa (Nazilli), Magnesia (Germencik-Ortaklar), Mastaura (Nazilli), Milet (Didim), Nysa (Sultanhisar), Priene (Söke), Tralleis (Aydın-Merkez)'dir.

Binlerce yıl önce B.Menderes Irmağının suladığı bereketli ovalar üzerine kurulmuş Aydın doğanın kültürle kucaklaştığı ve Türkiye'de turizmin başladığı ilk illerden biridir. Aydın, eşsiz nitelikteki antik çağın kent ve tapınakları ile muhteşem doğal güzelliklere sahiptir. Kent coğrafi konumundan ötürü çeşitli uygarlıklara ev sahipliği yapmış ve her bir uygarlık bölgede kendi izlerini bırakmıştır. Antik çağın Afrodiasias, Milet, Alinda, Didyma, Nysa, Priene, Magnesia gibi önde gelen kentlerinde doğa filozofları Thales, Anaksimender ve Anaksimenes'i, tarihçi ve coğrafyacı Hekatais'u, şehir plancısı ve mimar Hippodamos ile İsidoros'u yetiştirmiştir.

Dilek Yarımadası Milli Parkı, Bafa Gölü, Kuşadası ve Didim Plajları önemli doğa ve turizm varlıklarımızdır.

İlimiz, 150 km'lik sahil şeridinde sahip olup, sahil şeridinde Mavi Bayraklı, 30 Adet Plajımız ve 2 adet Marinamız bulunmaktadır.

Yılda 2.400 gemi kabul kapasiteli Kuşadası Limanı; yolcu sayısı ve gemi adedi bakımından ülkemizin en önemli Kurvaziyer limanıdır. Kuşadası Yat Limanı, 600 tekne kapasitelidir. Karada 600, denizde 580 tekne kapasiteli Didim Yat Limanı 400 ton ile Türkiye'nin en yüksek kapasiteli teknelerini sudan çıkarmaya yarayan vincine sahiptir. Didim Yat Limanında, her biri kendi alanında uzman 36 teknik atölye hizmet vermektedir.

Ülkemizin tarım ve turizm bakımından önemli illerinden biri olan Aydın ili, madenciliğin de yoğun olarak yapıldığı illerden biridir. Metalik madenler bakımından altın, bakır, kurşun, çinko, civa ve demir oluşumları bulunmaktadır. İlimizde metalik maden yataklarının yanı sıra endüstriyel hammaddeler yönünden de zengin yataklar mevcuttur. Bunlardan barit, diatomit, grafit ve kuvars gibi endüstriyel hammaddeler yanında seramik sanayinin olmazsa olmazı olan feldspat yataklarından üretilen madenler dünya pazarına ihraç edilmektedir.

İl Müdürlüğümüz Çevre Kısmında 2 şubede 1 Şube Müdürü ve 14 personel ile hizmet vermektedir.

ÇED ve Çevre İzinlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü			Çevre Yönetimi ve Denetiminden Sorumlu Şube Müdürlüğü		
Adı	Soyadı	Ünvanı	Adı	Soyadı	Ünvanı
Elçin	KARADENİZ	Şube Müdürü	Elçin	KARADENİZ	Şube Müdür V.
Ahmet	SUBAŞI	Endüstri Mühendisi	Himmet	BAĞ	Çevre Mühendisi
Orhan	YILDIZ	Çevre Mühendisi	Pınar Özlem	İŞCAN	Çevre Mühendisi
Cengiz	DİPDEŞER	Elk. Elektronik Müh.	Raziye	YARALI	Çevre Mühendisi
			Ayşegül	K. ONGUN	Çevre Mühendisi
			Özlem	GEL	Çevre Mühendisi
			Koray	KILAVUZ	Çevre Mühendisi
			Akif	DEMİRCİ	Kimya Yüksek
			Şenay	DAŞBAŞI	Çevre Mühendisi
			İpek	BACAKOĞLU	Çevre Mühendisi
			Birsen	KULEN	Tekniker
			Nazan	ZEYBEKOĞLU	Tekniker

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirletici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 2019 yılı itibarıyla geçerli olan hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge A.1’te verilmektedir.

Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesi için iyi, orta, kötü, tehlikeli vb şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği sorunları ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd, 2003a). Bir bölgedeki kirletici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirletici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirletici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Çizelge A.1 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER		UYARI EŞİĞİ
		2018 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	2019 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	380	350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	150	125	
	yıllık ve kış dönemi (1 Ekim’den 31 Mart’a kadar) -insan sağlığının korunması için-	20	20	
NO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	260	250	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	44	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	30	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	60	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	44	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,6	0,5	----
BENZEN	yıllık -insan sağlığının korunması için-	8	7	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama -insan sağlığının korunması için-	10.000	10.000	----

(Kaynak: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği)

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.2' de verilmektedir.

Çizelge A.2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.3 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi aralığında bu	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirlleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge A.4 – Aydın ilinde 2019 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri (Aydın ÇŞİM, 2019)

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme Tesisleri	-	-
Asit Üretim Tesisleri	-	-
Atık Geri Kazanım Ve Bertaraf Tesisleri	-	-
Cam Üretim Fabrikaları	-	-
Çimento	1	2
Demir - Çelik Ve Metalurji Fabrikaları	-	-
Doğalgaz Çevrim Ve Termik Santraller	1	1
Gıda Fabrikaları	-	-
Gübre Fabrikaları	-	-
Kağıt Fabrikaları	-	-
Kimya Fabrikaları	-	-
Kireç Fabrikaları	-	-
Lastik Üretim Tesisleri	-	-
Otomotiv	-	-
Petrol Ve Petrokimya Tesisleri	-	-
Şeker Fabrikaları	-	-
Tekstil Fabrikaları	-	-
TOPLAM	2	3

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürdioksit (SO_2), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO_2 ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'nin ozon veya

radikallerle (OH veya HO₂ gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO₂ kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO₂ derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO₂ derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM₁₀), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM₁₀ -10 µm'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 µm'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM₁₀ için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM₁₀ solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkaçıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM₁₀'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM₁₀ maruziyetine karşı hassastır. PM₁₀ yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerlere ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO'in global arka plan konsantrasyonu 0,06 ve 0,17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'in ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂ + güneş ışınları = NO + O => O + O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden

daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasındır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

Çizelge A.5 – Aydın ilinde 2019 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları
(Aydın Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Enerya 2020)

	Katı Yakıt			Doğalgaz		Fuel Oil	
	Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi		Yerli Kömür	32.668,57				
		İthal Kömür	42.212,64				
	Tüketim Miktarı (ton)			Tüketim Miktarı (sm ³)		Tüketim Miktarı (m ³)	
Konut				53.798.410			

Çizelge A.6 - 2019 yılında Aydın ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(Aydın Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İl Emniyet Müdürlüğü, 2019)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
20	458.314	145.534

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Aydın ilinde bulunan Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının kalibrasyon bakım onarım çalışmaları Ege Temiz Hava Merkezi Müdürlüğüne aylık, üç aylık, altı aylık ve yıllık periyotlarda yapılmaktadır

A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

İlimizde Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ve ilgili Bakanlık Genelgesi çerçevesinde hazırlanmış olan 2014-2019 yılı için hazırlanan Temiz Hava Eylem Planı tamamlanmış 2020-2024 yıllarını kapsayacak şekilde revize edilmiştir.

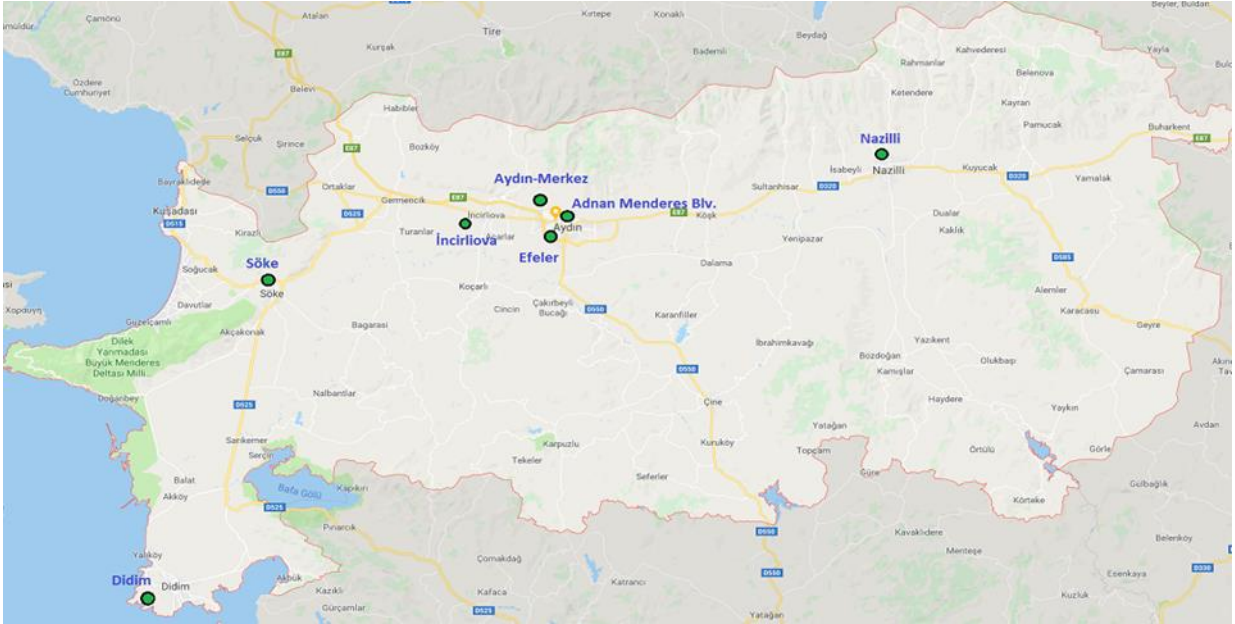
2020-2024 Temiz Hava Eylem Planı kapsamında aşağıda verilen çizelge dahilinde planlanan eylemlerin, 2020-2024 yılları içerisinde gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

Eylem Alanı	Spesifik Eylemler	Hedefler	Gereççe	Uygulam a Tarihi	Hava Kalitesine Etkisi	Tahmini Toplam Maliyet	Sorumlu Kuruluşlar
Evsel Isınma	Binalarda ısı yalıtımına önem verilmesi, Enerji Kimlik Belgelerinin kontrolü	Yakıt Tüketiminin Azaltılması	Hava Kalitesinin Korunması ve İyileştirilmesi	2020-2024	Hava kalitesi verilerinde iyileşme	Yüksek	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Evsel Isınma	Doğalgaz kullanımını ve yararlarının anlatılması, alt yapısının oluşturulması, doğalgaz kullanımının özendirilmesi,	Merkez İlçe Genelindeki Tüm Konutlara Doğalgazın Ulaştırılması	Hava Kalitesinin Korunması ve İyileştirilmesi	2024	Hava kalitesi verilerinde iyileşme	Yüksek	Valilik, Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri, Enerya
Evsel Isınma	Kalorifer kazanlarının periyodik olarak bakımı	Hava Kirliliğinin Azaltılması	Hava Kalitesinin Korunması ve İyileştirilmesi ve güvenlik	2020-2024	Hava kalitesi verilerinde iyileşmesi ve güvenliği	Orta	Apartment Yönetimleri, M.M.O
Evsel Isınma	Kazanlara ait temizlik ve filtre sisteminin kontrolü	Hava Kirliliğinin Azaltılması	Hava Kalitesinin Korunması ve İyileştirilmesi ve güvenlik	2020-2024	Hava kalitesi verilerinde iyileşmesi ve güvenliği	Orta	Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri
Evsel Isınma	Kaloriferçilerin ateşçi eğitim kurslarına katılımı sağlanması ve geçerlilik süresi biten belgelerin kontrolü	Hava Kirliliğinin Azaltılması	Hava Kalitesinin Korunması ve İyileştirilmesi ve güvenlik	2020-2024	Hava kalitesi verilerinde iyileşmesi ve güvenliği	Yok	Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri, Milli Eğitim Müdürlüğü (Halk Eğitim Merkezleri)
Trafik	Toplu taşıma araçları kullanımının yaygınlaştırılması, Elektrikli Toplu Taşıma Araç Kullanımı	Toplu Taşıma Sisteminin Rehabilitasyonu	Hava Kalitesinin Korunması ve İyileştirilmesi	2024	Hava kalitesi verilerinde iyileşme	Yüksek	Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri
Trafik	Araçların egzoz emisyon ölçümleri periyodik olarak yapılması	Hava Kirliliğinin Azaltılması	Hava Kalitesinin Korunması ve İyileştirilmesi	2020-2024	Hava kalitesi verilerinde iyileşme	Az	TÜV Türk ve Özel Servisler
Trafik	Trafikte yapılan araç kontrollerinde egzoz emisyon ölçümlerinin yapılmadığının tespiti halinde tutanakla Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne bildirilmesi	Hava Kirliliğinin Azaltılması	Hava Kalitesinin Korunması ve İyileştirilmesi	2020-2024	Hava kalitesi verilerinde iyileşme	Yok	Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Eylem Alanı	Spesifik Eylemler	Hedefler	Gerekçe	Uygulama Tarihi	Hava Kalitesine Etkisi	Tahmini Toplam Maliyet	Sorumlu Kuruluşlar
Evsel Isınma	Yetki devri akabinde İlgili personele kömür numunesi alma esas ve usulleri eğitimi aldırılması	Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü ile ilgili Yetki Devri olarak etkin denetleme yapmak.	Hava Kalitesinin Korunması ve İyileştirilmesi	2020-2024	Hava kalitesi verilerinde iyileşme	Yok	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Evsel Isınma	Jeotermal Santrallerde oluşan akışkanın pilot bölge seçilerek konutlarda ısınmada kullanılması	Hava Kirliliğinin Azaltılması ve Jeotermal Akışkanının Kontrolü	Hava Kalitesinin Korunması ve İyileştirilmesi	2024	Hava kalitesi verilerinde iyileşme	Yüksek	Valilik Koordinesinde Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri
Evsel Isınma	Prinanın geri kazanım yapılarak Uygunluk ve Satış İzin Belgesi ile satışının yapılması	Hava Kirliliğinin Engellenmesi	Hava Kalitesinin Korunması ve İyileştirilmesi	2020-2024	Hava kalitesi verilerinde iyileşme	Yok	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Sanayi	Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği hakkında yönetmelik Ek-1 ve Ek-2 Listelerinde yer alan tesislerin çevre izni alması	Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği Kapsamında tesislerin kontrolü	Hava Kalitesinin Korunması ve İyileştirilmesi	2020-2024	Hava kalitesi verilerinde iyileşme	Az	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

A.4. Ölçüm İstasyonları

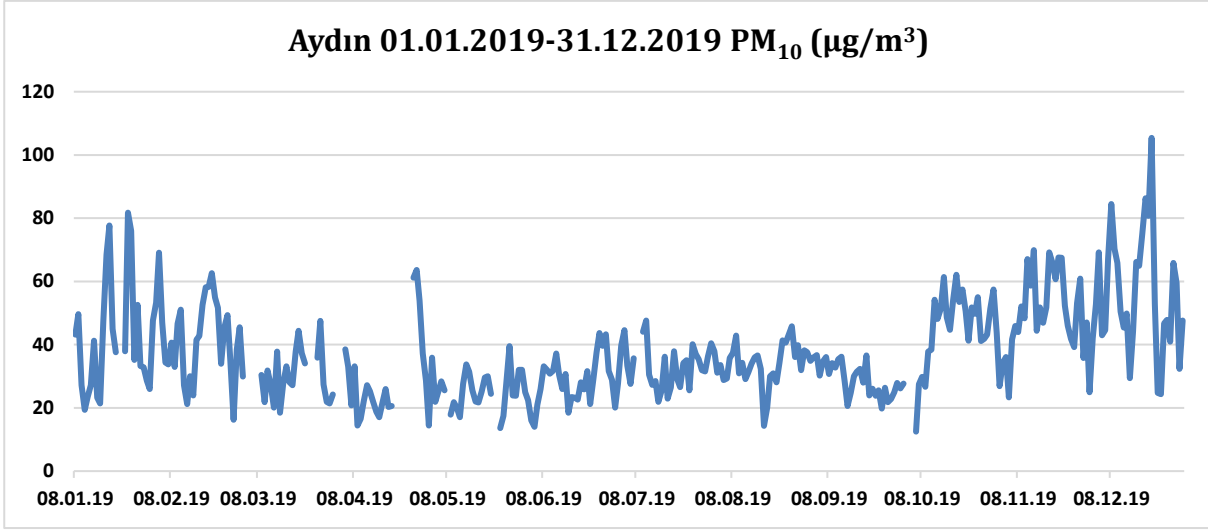
Aydın İli genelinde yukardaki tabloda da görüldüğü üzere 7 adet Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu bulunmaktadır. Efekent Semt Pazarında yer alan istasyondan alınan veriler havaizleme.gov.tr adresinde yayınlanmaktadır. Grafik ve çizelgeler Aydın Merkez Hava Kalitesi İstasyonu baz alınarak hazırlanmıştır. Diğer istasyonlarda devam eden yazılım çalışmaları tamamlandığında ölçümler havaizleme.gov.tr adresinden görülebilecektir.

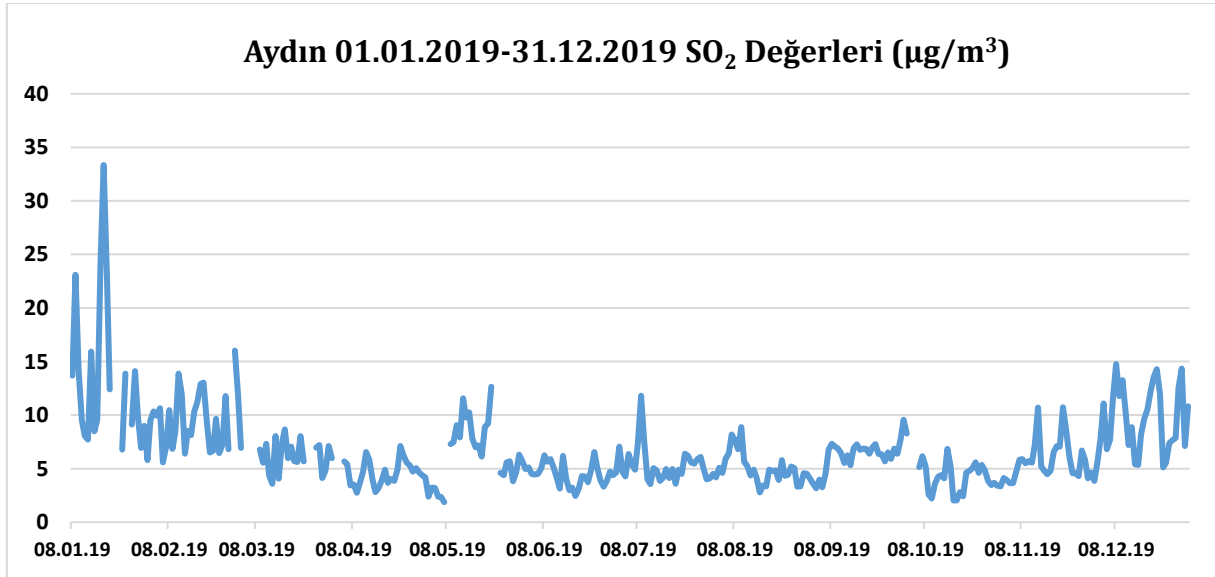
Harita A.1 – Aydın ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri
(Ege Temiz Hava Merkez Müdürlüğü, 2019)

Çizelge A.7 - Aydın ilinde 2019 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler
(Ege Temiz Hava Merkez Müdürlüğü, 2019)

İl Adı	İlçe	Ölçülen Parametreler							Adres	Koordinatları Enlem Boylam
		PM10	PM2.5	SO ₂	NO _x	CO	O ₃	Met.Par.		
1	Aydın	Merkez(Isınma) (Kurulu İstasyon)	PM10		SO ₂				Efeler Semt Pazarı	37.854401° 27.817813°
2	Aydın	Efeler (Isınma)	PM10		SO ₂	NO _x	CO	O ₃	Mehmet Akif Ersoy İlköğ.	37.834120° 27.840370°
3	Aydın	Merkez (Trafik)	PM10	PM2.5		NO _x	CO		Adnan Men. Bulvarı	37.839270° 27.845450°
4	Aydın	Nazilli (Isınma)	PM10		SO ₂	NO _x	CO	O ₃	Nazilli Fen Lisesi	37.907830° 28.321500°
5	Aydın	Söke (Isınma)	PM10		SO ₂	NO _x	CO	O ₃	Yeni Cami Mah. Eren Yıldırım Sk.	37.752570° 27.411410°
6	Aydın	Didim (Arka Plan - Taşınım)	PM10	PM2.5		NO _x		O ₃	Met.Par. ASKİ Arıtma Tesisi	37.358420° 27.207790°
7	Aydın	Germencik (Ekosistem)	PM10	PM2.5		NO _x		O ₃	Met.Par. Erbeyli İncir Araş. Ens.	37.865690° 27.664610°

Grafik A.1 - Aydın ilinde 2019 yılında Merkez istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2020)

Grafik A.2 - Aydın ilinde 2019 yılında Merkez istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2020)

Çizelge A.8 - Aydın ilinde 2019 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3)
(havaizleme.gov.tr, 2020)

AYDIN	SO ₂	AGS*	PM ₁₀	AGS*
Ocak	13	0	42	6
Şubat	9	0	42	9
Mart	7	0	32	0
Nisan	5	0	29	3
Mayıs	6	0	25	0
Haziran	5	0	29	0
Temmuz	5	0	32	0
Ağustos	5	0	34	0
Eylül	6	0	30	0
Ekim	5	0	44	12
Kasım	6	0	50	14
Aralık	9	0	55	15

*AGS: Sınır değerini aşıldığı gün sayısı

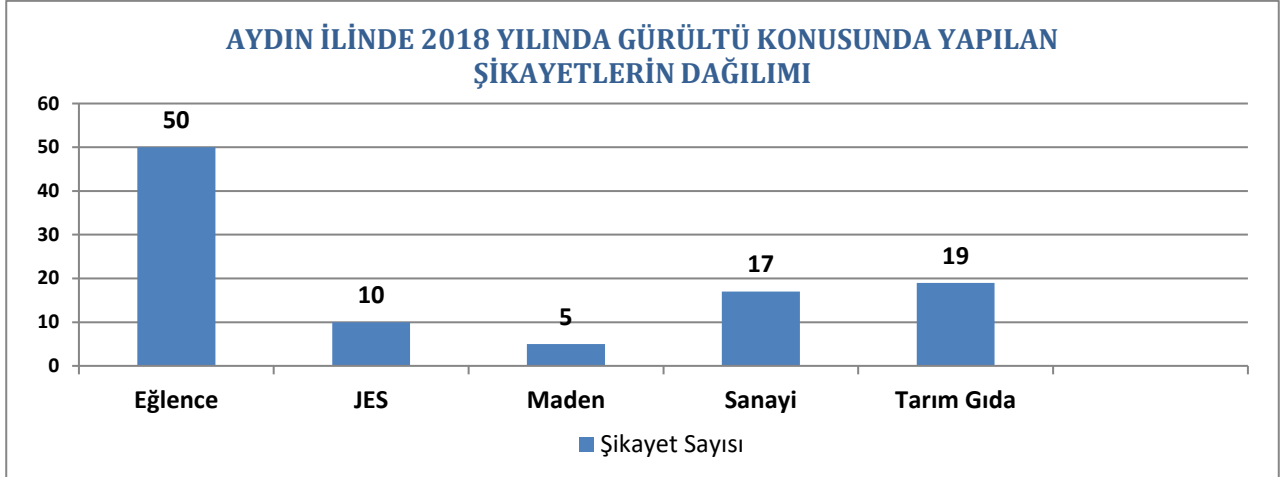
Aydın Merkez HKİİ da 1 Ocak 2019 – 31 Aralık 2019 arası ortalama SO₂ değerlerinin incelenmesi sonucunda, Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY)'de 24 saatlik ortalama süre için verilen 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ 'lük Sınır değeri ve 350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ 'lük saatlik sınır değeri hiç aşılmadığı görülmüştür. Günlük ortalama PM₁₀ değerleri incelendiğinde 2019 yılı için belirlenen 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ sınır değerinin yılda toplam 59 defa aşıldığı gözlemlenmektedir.

A.5. Gürültü

Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği 01.07.2011 tarih ve 25862 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu yönetmelikte Gürültü; Ulaşım araçları, kara yolu trafiği, demir yolu trafiği, hava yolu trafiği, deniz yolu trafiği, açık alanda kullanılan teçhizat, şantiye alanları, sanayi tesisleri, atölye, imalathane, işyerleri ve benzeri ile rekreasyon ve eğlence yerlerinden çevreye yayılan gürültü dâhil olmak üzere, insan faaliyetleri neticesinde oluşan zararlı veya istenmeyen açık hava sesleri olarak tanımlanmıştır.

Çevre Kanununda ise Kişilerin huzur ve sükununu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde ilgili yönetmeliklerle belirlenen standartlar üzerinde gürültü ve titreşim oluşturulması yasaklanmıştır.

İl Müdürlüğüne Alo 181 ve CİMER ile ulaşan gürültü şikâyetlerinin konu bazında dağılımı Grafik A.3'de verilmiştir.

Grafik A.3 – Aydın ilinde 2019 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı
(Aydın Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

Ülkemizde, emisyonların tesis seviyesinde takibine yönelik mevzuat çalışmaları 2010 yılında başlamış, Bakanlığımız ve ilgili kurumlar ile kuruluşlar arasında oluşturulan teknik bir çalışma grubu Sera gazı emisyonlarının takibine ilişkin yasal çerçevenin temelleri “ Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik ” in 25 Nisan 2012 Tarihli ve 28274 Sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle atılmıştır. Yönetmelik, Doğrulamayı Kuruluşlar için TÜRKAK tarafından yapılması gereken akreditasyon yükümlülüğünü 2017 yılına ertelemek üzere revize edilerek 17 Mayıs 2014 tarih ve 29003 Sayılı Resmi Gazete’ de tekrar yayımlanmıştır. Yönetmeliğimiz ihtiyaçlar doğrultusunda bir kez daha revize edilmiş, 31 Mayıs 2017 tarihli ve 30082 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik, 2003/87/EC sayılı AB Emisyon Ticareti Direktifinin, sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması ve doğrulanması konularını uyumlaştıracak şekilde hazırlanmış olup, AB Çevre Müktesebatına uyum çerçevesinde önemli bir adım atılmıştır.

Ulusal mevzuat kapsamında, elektrik, çimento, demir-çelik, rafineri, seramik, kireç, kâğıt ve cam üretimi gibi sektörlerden kaynaklanan ve ulusal sera gazı emisyonlarının yaklaşık yarısını teşkil eden sera gazı emisyonları tesis seviyesinde izlenmektedir.

Yönetmelik kapsamında yürütülecek izleme ve raporlama iş ve işlemlerinin detaylandırılmasına yönelik “Sera Gazı Emisyonlarının İzlenmesi ve Raporlanması Hakkında Tebliğ” 22 Temmuz 2014 tarih ve 29068 sayılı Resmi Gazete’ de, tesis bazında hazırlanacak emisyon raporlarının Bakanlığa gönderilmeden önce yetkili bağımsız kuruluşlarca doğrulanması ile ilgili hususlar ve bahse konu doğrulamaların yetkilendirilmesine ilişkin şartlara yönelik “Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulamayı Kuruluşların Yetkilendirilmesi Tebliği” ise 02 Nisan 2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik kapsamındaki tesisler öncelikle sera gazı izleme planlarını hazırlayarak sera gazı emisyonlarının ilk izlenmeye başlanacağı tarihten en az 6 ay önce Bakanlığa onay için göndermekle yükümlüdür. İzleme planı onaylandıktan sonra tesis, sera gazı emisyonlarını bu plan çerçevesinde her takvim yılı (1 Ocak -31 Aralık) için izlemek ve her yılın 30 Nisan tarihine kadar bir önceki yılın sera gazı emisyon raporunu Bakanlıktan tarafından yetkilendirilmiş doğrulamayı kuruluşlara doğrularak Bakanlığa raporlamakla yükümlüdür.

Türkiye İklim Değişikliği Eylem Planı'nda bulunan sektörel hedefler kapsamında illerde yapılan iklim değişikliğiyle ilgili çalışmaların Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yerel yönetimlerden temin edilerek İl Çevre Durum Raporlarında yer verilmesi büyük önem arz etmektedir.

Stratejik Planda yer alan söz konusu hedef kapsamında özellikle; “sera gazı emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum ile ilgili ulusal ölçekte plan, proje ve mevzuat çalışmaları devam etmekte olduğu” ifade edilmiştir. Bu doğrultuda iklim değişikliğine uyum, sera gazı azaltımı ve ozon tabakasının korunması bağlamında yürütülen çalışmalar da mevcuttur.

Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Planı kapsamında, 30 Büyükşehir Belediyesinde Yerel İklim Değişikliği Eylem Planının (YİDEP) hazırlanabilmesi için mevzuat çalışmaları yapılacağı belirtilmiştir.

Bu doğrultuda; yerel yönetimlerce Yerel İklim Değişikliği eylem planlarının hazırlanmasına dönük mevzuat ve Teknik Kılavuz hazırlama çalışmaları başlatılmıştır. Son yıllarda ülkemizde yaşanan iklim ile ilişkili afetlerin sayı, sıklık ve şiddetindeki artışa koşut olarak bölgesel düzeyde de iklim değişikliğine karşı direncin artırılması amacıyla bölge ve şehir ölçeğinde ele alınması gereken eylem ihtiyaçlarının tespit edilerek çözüm önerilerinin belirlenmesi doğrultusunda Bölgesel İklim Değişikliği Eylem Planlarının hazırlanması çalışmaları da devam etmektedir.

A.7. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde büyük oranda yerli ve ithal linyit kömürü tüketilmektedir. Yakıt olarak ayrıca ısınmada ve endüstride pirina (zeytin küspesi) ve doğal gaz kullanılmaktadır.

Aydın ilinde sim.csb.gov.tr adresinden verilerin izlenebildiği Efeler ilçesi Semt Pazar Yerinde bulunan hava kalitesi izleme istasyonunun, etrafında fosil yakıt kullanan konutlar ve okullar ile dış hastanesi bulunmaktadır. Aydın İlinde toplam 7 tane Hava Kalitesi İzleme İstasyonu vardır. 6 İstasyonun ölçüm sonuçlarının havaizleme.gov.tr den paylaşılabilmesi için sürdürülen yazılım çalışmaları tamamlanmak üzeredir.

Aylık ortalama değerler gözönüne alındığında ısınma döneminde Ocak – Şubat ve Kasım - Aralık aylarında öncelikle PM₁₀ kirletici düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir. SO₂ kirleticisi için sınır değerini aştığı gün olmamış ancak Ocak ayında ortalamada diğer aylara göre artış olmuştur.

Hava kirliliğinin yaşandığı aylara bakıldığında meteorolojik koşulların da etkisiyle daha çok ısınma amaçlı yakıt kullanımından kaynaklanan kirleticiler nedeniyle yaşandığı anlaşılmaktadır. Özellikle yüksek basıncın olduğu ve yer seviyesindeki rüzgar hızının sifıra yaklaştığı günlerde hava kirliliği sorunu yaşanmaktadır.

Kaynaklar

havaizleme.gov.tr

Aydın Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Ege Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Büyük Menderes: Büyük Menderes ırmağı 584 km uzunluğunda olup Ege Bölgesinin en uzun akarsuyudur. İç Batı Anadolu'da Sandıklı ve Dinar (Afyon) arasındaki platolar ile Çivril ve Honaz (Denizli) yakınlarından sızan kaynaklardan doğar. Işıklı gölünü dolduran sularla beslenir. Uşak'tan katılan Banaz Çayı ve Muğla'dan Çine Çayı sularını bünyesine katarak 2.4976 km²'lik bir havzaya adını vererek Ege Denizine dökülür. İl topraklarındaki uzunluğu 283 km'dir. İrmak her yıl 13 milyon m³ alüvyon taşıyarak 320 km²'lik bir alüvyon ovası oluşturmuştur. Her yıl 200 ha tarım arazisi alüvyonla örtülmekte yine her yıl 2.000 ha arazide taşkın altında kalmaktadır. İrmağı çok sayıda yan dere beslemektedir.

Dandalaz Çayı: Karacasu'nun güney-doğusunda toplanan suların sonucudur. Başlangıçta Geyre Çayı adını alır. Babadağ eteklerinden gelen Işıklar deresi ve Akyar deresi sağdan katılır. Çakıllı ve kayalı bir yatakta hızla akarak düzlüğe iner ve Kuyucak yakınlarında B. Menderes'e karışır.

Akçay: Muğla'nın kuzey doğusundaki dağlardan doğar. Tavas ovasına bakan yamaçlardan gelen Yenidere ile birleşir. Dar ve derin vadiler içinde hızla akmaya başlar. Bozdoğan yakınlarında, ova düzeyine inmeden önce, üzerinde Kemer Barajı kurulmuştur. Karıncalıdağ ve Madran arasındaki vadiyi kuzey batıya doğru akarak geçer. Yenipazar yakınında B. Menderes'e kavuşur.

Çine Çayı: Yatağan ovasında toplanan Bencik ve Kamış derelerine, Bozüyük köyü kenarında Pınarbaşı denilen büyük bir kaynaktan çıkan suların katılmasıyla oluşur. Sağnan, Gökçay ve Madran derelerini içine alır. Eskiçine'de ovaya iner. Çine ovasını suladıktan sonra soldan Karpuzlu Çayı katılır. Çiftlikburnu yakınında B. Menderes'e ulaşır.

Diğer Küçük Akarsular: Aydın ili sınırları içinde B. Menderes'e katılan pek çok dere vardır. Sağ yandan; Feslek, Kestel, Malgaç, Köşk, Musluca, İmamköy Dereleri. Aydın'dan " Tabakhane Deresi Aydın-Germencik arasında; Karagöz, Yalkı, İkizdere, Alangüllü Dereleridir. Sol yandan katılanlar; Kocadere, Dalama dereleri. Çine çayından sonra; Çakırbeyli, Çakmar, Koçarlı, Sarıçay dereleridir. Çizelge B.9'da ilimizde mevcut olan başlıca akarsular ile bunların debileri verilmiştir.

Çizelge B.9 –Aydın ilinin akarsuları

(DSİ 21. Bölge Müdürlüğü, Uzun Yıllar ortalaması, 2019)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)			Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
			Min. Akım (m ³ /sn)	Max. Akım (m ³ /sn)	Ort. Akım (m ³ /sn)		
B. Menderes Nehri	584	293	1,000	700,0	80,548		
Çine Çayı	359	143,9	0,000	625,0	10,700	B. Menderes Nehri	Sulama + Enerji+ Taşkın Koruma (Çine Barajı)
Akçay	158	69,8	0,004	975,0	20,100	B. Menderes Nehri	Sulama + İçme Suyu + Taşkın Koruma (Kemer Barajı)
Köşk Deresi		23,1	0,000	170,0	1,070	B. Menderes Nehri	Sulama
İkizdere		21,5	0,000	450,0	2,130	B. Menderes Nehri	İçme Suyu (İkizdere Barajı)
Dandalaz Çayı		44,5	0,001	250,0	2,270	B. Menderes Nehri	Sulama+ İçme Suyu (Karacasu Barajı)
Kapızdere	17,9	17,9	0,000	150,0	0,661	B. Menderes Nehri	Sulama
Sarıçay		47,7	0,000	419,0	1,590	B. Menderes Nehri	İçme Suyu (Sarıçay Barajı)
Kargın çayı			0,000	105,0	0,329	B. Menderes Nehri	İçme Suyu (Beşparmak Barajı)
Cilimbız deresi	11,2	11,2	0,000	38,7	0,264	B. Menderes Nehri	İkizdere Barajı veri temini
Yalkı deresi	21,1	21,1	0,000	43,0	0,225	B. Menderes Nehri	İkizdere Barajı veri temini
Tabakhane deresi	20,2	20,2	0,000	15,6	0,373	B. Menderes Nehri	Aydın İçme Suyu Veri Temini
Madran çayı	41,2	41,2	0,000	86,0	0,950	B. Menderes Nehri	Sulama+ Taşkın Koruma (Topçam Barajı)

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

İlimizde 2 adet doğal göl (Bafa Gölü, Azap Gölü), 11 adet Gölet (Karacasu-Kahvederesi, Çine-Akçaova, Çine-Çatak, Germencik-Hıdırbeyli, Koçarlı-Karacaören Çine İbrahimkavağı, Karacasu-Gökçeburun, Karacasu-Kahvederesi-2, Yenipazar-Katranlı, Karpuzlu-Meriçler, Yenipazar-Hamzabali Göletleri), 6 Baraj; Kemer Barajı (Depolama hacmi: 419,17 hm³), Çine Topçam Barajı (Depolama hacmi: 97,74 hm³), Yaylakavak Barajı (Depolama hacmi: 31,42 hm³), İkizdere Barajı (Depolama hacmi: 194,96 hm³), Çine Adnan Menderes Barajı (Depolama hacmi 350 (hm³), Karacasu-Dandalaz Barajı (Depolama 17,2 hm³/yıl; sulama 2.884 ha arazi), mevcuttur. Sarıçay

Barajı ve Gökbel Barajı inşaat aşamasında olup proje safhasında olan barajlar ise Beşparmak Barajı ve Oyuk Barajlarıdır.

Bafa Gölü: İlin en büyük gölü Bafa Gölü olup, B. Menderes deltasının güney doğusundadır. Bafa Gölü'nün yüzölçümü 65 km²'dir. 37 km²'si Aydın il sınırları içerisinde yer almaktadır. Bafa Gölü A Sınıfı Sulak Alandır. Göl 08.07.1994 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilerek koruma altına alınmıştır. 37°29' Kuzey 27°28' doğu koordinatlarında yer almaktadır. Eskiden Ege Denizi'nin bir körfezi olan Latmos Körfezi'nin, Menderes Nehri'nin taşıdığı alüvyonlarla kaplanması ve yaklaşık 300 km²'lik körfezin dolması sonucunda bugünkü Bafa Gölü meydana gelmiştir. İdari olarak Muğla ve Aydın il sınırları içerisinde yer almaktadır.

Gölün beslenmesi, göl alanına düşen yağışlar, mevsimlik akarsular, kıyılardan çıkan pınarlar, dip kaynaklar ve Menderes Nehri ile olan bağlantı kanalıyla olmaktadır. Kuzeyde ortalama derinliği 2 metre civarında olan gölün, orta kesimleri 21 metreye ulaşmaktadır. Göl üzerinde antik kalıntıların bulunduğu 4 ada vardır. Ekolojik yönden bol gıdalı özellik arz eden gölün, güneybatı kesimlerinde saz toplulukları, kuzeybatı uzunda sazlarla birlikte ılgın, söğüt ve kındıra toplulukları bulunmaktadır. Menderes Nehri ile göl arasında taşkın önleme seddesi yapılmadan önce 300 tonun üzerinde olan balık üretimi, su seviyesinin düşmesi, sazlıkların kurması ve ekolojik dengenin bozulması sonucu önemli ölçüde azalmıştır.

Gölde sazan, yayın, sarıbalık, kızılkanat ve kefal bulunmaktadır. Kuş varlığı yönünden son derece zengin olan gölde, pek çok kuş türünün yanı sıra, nesli tehlikede olan türlerden cüce karabatak ve deniz kartalı kuluçkaya yatmakta ve kış mevsiminde de yüz binlerce ördek ve su kuşu tarafından beslenme ve barınma yeri olarak kullanılmaktadır.

Azap Gölü: Azap Gölü, ılıman iklimin koşullarının olduğu bir sulak alan ekosistemi olup, Aydın'ın Söke İlçesi'ne bağlı Yeşilköy ve Avşar Köyleri arasındadır. Yüzölçümü 0,29 km² dir. Bafa Gölü'nün kuzeyinde olup, rakımı 7 mt dir.

Çizelge B.10 - Aydın ilinde mevcut göl, gölet ve rezervuarlar
(DSİ 21. Bölge Müdürlüğü, Uzun Yıllar ortalaması, 2019)

Gölün / Göletin Rezervuarın adı	Tipi	Göl Hacmi m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Kemer Barajı	Beton Kemer	431,50	58 930	361.530.000	%48.6 Enerji, %29,2 Taşkın Koruma, %22,2 Sulama
Topçam Barajı	Kil Çekirdekli Toprak Dolgu	106,20	4 300	85.128.000	%50 Taşkın Koruma, %50 Sulama
Yaylakavak Barajı	Kil Çekirdekli Toprak Dolgu	31,40	2 322	29.420.000	Sulama
Çine Adnan Menderes Barajı ve HES	SSB (Silindirle Sıkıştırılmış Beton)	349,55	22 358	313.000.000	% 37 Sul. + % 47 En. + % 13 Taşkın Koruma
İkizdere barajı	Merkezi kil çekirdek, mamba kum-çakıl, mansap kaya dolgu	194,96	--	192.540.000	İçme Suyu
Karacasu Barajı	Önyüzü beton kaplı, kum- çakıl dolgu	3,21	2 884	16.680.000	İçme Suyu+ Sulama
Gökçeburun Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0,929	108	929.964	Sulama
Kahvederesi Göleti	Toprak Dolgu	0,29	32	292.850	Sulama
Kahvederesi-2 Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0,145	22	-	Sulama
Katrancı Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0,86	223	-	Sulama
Meriçler Göleti	Membran Kaplama Kaya Dolgu	1,22	161	937.000	Sulama
Hamzabali Göleti	Ön Yüzü Beton Kaplı Kum Çakıl Dolgu	0,69	100	603.000	Sulama
Akçaova Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1,99	196	2.330.000	Sulama
Hıdıbeyli Göleti	Homojen Dolgu	3,2	230	3.210.000	Sulama
Çatak Göleti	Kil çekirdekli kaya dolgu	1,5	147	1.530.000	Sulama
Karacaören Göleti	Kil çekirdekli Kaya dolgu	0,5	60	500.000	İçme+Sulama
İbrahim Kavağı Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0,32	73	320.000	Sulama
Karacahayıt Göleti	Ön Yüzü Beton Kaplı Kaya Dolgu	1,2	178,1	-	Sulama
Koyunlar Göleti	Ön Yüzü Beton Kaplama	0,3	50	303.000	Sulama
Sultanhisar Göleti	Ön yüzü beton kaplı kum- çakıl dolgu	1,18	152	1.105.000	Sulama
Köşk Başçayır Göleti	Ön Yüzü Beton Kaplı Dolgu	-	202	807.000	Sulama
Işıklar Bozyer Göleti	Ön Yüzü Membran Kaplı Kaya Dolgu	0,9	126	937.000	Sulama
İsabaylı Göleti	Silindirle Sıkıştırılmış Beton	1	195	623.000	Sulama

B.1.2. Yeraltı Suları

Büyük Menderes Master Plan çalışmaları kapsamında hazırlanan Hidrojeoloji raporu verilerine göre Aydın ili yeraltısuyu rezervi 190,98 hm³/yıl yeraltı suyundan yıllık çekim ise 178,00 hm³/yıl olarak hesaplanmıştır.

Aydın ili sınırları içerisinde 2018 yılı sonu itibarıyla İl Özel İdaresi tarafından 27 adet Jeotermal Kaynak Arama Ruhsatı ve 56 Adet Jeotermal Kaynak ve Mineralli Su İşletme Ruhsatı düzenlenmiştir. Aydın ilinde toplam 742 MWe gücünde 35 adet Jeotermal Elektrik Üretim Santrali bulunmakta olup, 364 hm³/yıl jeotermal akışkan kullanılmaktadır. Kullanımdan sonra akışkanın tamamı reenjekte edilmektedir.

Yeraltı suyu akiferleri, yer altı suyu kullanım amaçları, yeraltı suyu yıllık çekim miktarı konularına ilişkin bilgi edinilememiştir.

Çizelge B.11 – Aydın ilinin yeraltı suyu potansiyeli

(DSİ, Büyük Menderes Master Plan Raporu, 2018)

Kaynağın İsmi	Hm ³ /yıl
DSİ (Büyük Menderes Master Plan Raporu)	190,98

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Aydın ili sınırları içerisinde kalan Aydın-Söke Alt Havzası ve Nazilli-Kuyucak alt havzalarında memba kısmında yeraltı suyu seviyesi 65 m iken Söke 'den sonra 5 m seviyelerine gelmektedir. Son 20 yıllık periyotta yeraltı suyu seviyelerinde 3 m dolayında bir düşüm gözlemliyorsa da bu düşüm sulama projesinde yer alan drenaj sisteminin etkisi şeklinde yorumlanabilir. Çine ovasında beslenme Karpuzlu bölgesi ve Çine yerleşimi doğusundaki dağlık bölgeden oluşmaktadır. Ovada yeraltı suyu seviyeleri 100 – 50 m arasında değişirken, genel yeraltı suyu ve yüzeysuyu akım yönü güneyden kuzeye Çine-Yatağan havza sınırının çıkış noktası olan Çakırbeyli bölgesinde 30 m kotlarında havzadan ayrılarak Aydın Söke alt havzasına boşalmaktadır.

Bozdoğanın üst kotlarında ise yeraltı suyu seviyesi 310 m iken Kale – Tavas alt havzası çıkış noktasında hidrolik yük değeri 60 m mertebelerine ulaşmaktadır. Yıllara göre yeraltı suyu seviyeleri incelendiğinde bu bölümlerde de ciddi düşümler olmamıştır.

Bölgede, Paleozoyik yaşlı mermerler, Tersiyer yaşlı birimlerin kumlu-çakıllı seviyeleri ile Kuvaterner yaşlı alüvyonun kumlu çakıllı seviyeleri akifer niteliği taşımaktadır. Bu birimlerde açılan kuyular genelde içmede, sulamada, turizmde ve sanayide kullanılmaktadır. Kuyulardan çekim, genelde yaz aylarında artmaktadır.

Aydın İli sınırları içerisinde 2019 yılı itibarıyla Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı ve mülga İl Özel İdaresi tarafından verilmiş 91 adet Jeotermal Kaynak Arama Ruhsatı ve 55 adet Jeotermal Kaynak ve Mineralli Su İşletme ruhsatı bulunmaktadır.

Aydın ilinde toplam 776,931 MWe gücünde 35 adet Jeotermal Elektrik Üretim Santrali bulunmaktadır. Santraller yaklaşık olarak 364 hm³ /yıl Jeotermal Kaynak ve Mineralli Su İşletme ruhsatı bulunmakta olup, kullanımdan sonra akışkanın tamamı reenjekt edilmektedir.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Yüzey ve yeraltı suları için 7 Nisan 2012 tarih ve 28257 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan “Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik” ve 30 Kasım 2012 tarih ve 28483 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanan “Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği” kapsamında veri alınamamıştır.

Çizelge B.12 - Aydın ilinde 2019 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları
(DSİ 21. Bölge Müdürlüğü, 2019)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun					
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu		Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatı (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
						Yeni kod	Eski Kod				
Yüzey	Sarıçay					TR070108130705	BMGİN001				0,576
Yüzey	Malgaç Çayı					TR070107890683	BMGİN003				2,318
Yüzey	Aşağı Akçay					TR070107870679	BMGİN010				3,892
Yüzey	Aşağı Çine					TR070108030697	BMGİN011				5,688
Yüzey	Aşağı Büyük Menderes					TR070107910684	BMGİN012				6,624
Yüzey	Aşağı Büyük Menderes					TR070107910687	BMGİN013				8,296
Yüzey	Aşağı Büyük Menderes					TR070108140708	BMGİN014				8,299
Yüzey	Sarıçay					TR070108100704	BMGİN015				0,244
Yüzey	BMN_030					TR070107790670	BMGİN016				6,437
Yüzey	Yukarı Çine					TR070107990693	BMGİN018				KURU OLDUĞU İÇİN ÖLÇÜM YOK
Yüzey	Aşağı Büyük Menderes					TR070108140707	BMKAİN001				3,309
Yüzey	Gürlen Çayı										0,335
Yüzey	Sarıçay						07-21-00-036				1,292
Yüzey	Kargın Deresi						07-21-00-044				2,272
Yüzey											1,621

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

Bozdoğan	Bitkisel ve hayvansal ürünlerin işlenmesine ve paketlenmesine yönelik gıda imalatı ilçenin önemli gelir kaynaklarından birini oluşturmaktadır
Buharkent	İlçedeki jeotermal kaynaklar tarım, turizm ve enerji sektörlerinde değerlendirilmektedir.
Çine	Tarım ve madencilik yanısıra gıda ürünleri imalatı ve diğer metalik olmayan mineral ürünleri imalatı, ilçede öne çıkan imalat sanayi sektörleri arasında yer almaktadır. Ayrıca ilçede bir organize sanayi bölgesi bulunmaktadır.
Didim	Didim turizm kenti ilanından sonra önemli bir kitle turizmi merkezi haline gelmiştir. Az sayıda imalat sanayi tesisi ile birlikte kırsal kesimlerde tarımın ekonomiye katkısı hissedilmektedir.
Germencik	Tarım ve buna bağlı olarak gıda ürünleri imalatı sektörü öne çıkmakta ve ihracata yönelik üretim yapılmaktadır. İlçede Bölge incir üretiminin önemli bir kısmını gerçekleştirmektedir. İlçede jeotermal elektrik santralleri bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Ortaklar OSB ilçe sınırları içerisinde yer almaktadır.
İncirliova	İncir, zeytinyağı, çırçır gibi ürünler kapsamında tarıma dayalı küçük ölçekli işletmeler faaliyet göstermektedir.
Karacasu	Dericilik, demircilik gibi ekonomik faaliyetler yapılmaktadır. Sanayi faaliyetlerinin ilçe ekonomisinde kritik bir önemi bulunmamaktadır.
Karpuzlu	Tarıma dayalı bir ekonomik yapıya sahip ilçede sanayi faaliyetleri yürütülmemektedir.
Koçarlı	İlçede tarıma dayalı sanayi alanında küçük ölçekli işletmeler bulunmaktadır. Sanayi sektörünün ilçe ekonomisine önemli bir katkısı bulunmamaktadır.
Kuşadası	Sanayi sektörünün ilçe ekonomisine önemli bir katkısı bulunmamaktadır.
Köşk	Gıda ürünleri imalatı ilçede öne çıkan imalat sanayi sektörleri arasında yer almaktadır ve tarımsal ürünlerin işlenmesine yönelik tesisler ilçede önemli geçim kaynaklarının başında gelmektedir. İlçede aynı zamanda jeotermal enerjiden elektrik üretilmektedir.
Efeler	Bölge'de gıda imalatı sektörünün yarattığı istihdamın yaklaşık yarısı Aydın Merkez tarafından karşılanırken öne çıkan bir başka sektör ise fabrikasyon metal ürünleri imalatı olmaktadır. Ayrıca ilçede
Nazilli	İlçede elektrik teçhizatı üretimi ile gıda ürünleri (incir, kestane) imalatı öne çıkmakla birlikte Nazilli imalat sanayinin en çok çeşitlendiği ilçeler arasında bulunmaktadır. Ayrıca ilçede bir organize sanayi bölgesi bulunmaktadır
Söke	Tekstil, giyim eşyaları ve tarım makineleri imalatı ilçede öne çıkan imalat sanayi sektörleri arasındadır. Bölge'de gerçekleşen pamuk üretiminin büyük çoğunluğu Söke'de gerçekleştirilmektedir. Çok sayıda çırçır fabrikası mevcuttur. Bölge'deki feldspat rezervlerinin önemli bir kısmı Söke'de bulunmaktadır.
Sultanhisar	İlçede tarıma dayalı sanayi işletmeleri faaliyet göstermektedir. . Ayrıca ilçede bir organize sanayi bölgesi bulunmaktadır
Kuyucak	Küçük ölçekli sanayi işletmelerinin yer aldığı ilçede büyük çaplı bir sanayi oluşumu bulunmamaktadır.
Yenipazar	Yenipazar'da sanayi faaliyetleri yok denecek kadar azdır

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

İlimizde Büyükşehir Belediyesi tarafından işletilen arıtma tesisleri, arıtılmış atıksuların deşarj yerleri ve deşarj edilen atıksu miktarına ilişkin çizelge aşağıdadır.

Çizelge B.13 - Aydın Su Ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Atıksu Arıtma Tesisleri listesi

	Arıtma Tesisleri	Deşarj Yeri	Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /yıl)
1	Atça Akmusluk Atıksu Arıtma Tesis	Akçay Sağsahil sulama kanalı	164.300
2	Atça Merkez (Hancıoğlu) Atıksu Arıtma Tesis	Akçay Sağsahil sulama kanalı	175.500
3	Aydın Doğu Atıksu Arıtma Tesis	Büyük Menderes Nehri	10.878.000
4	Aydın Otogar Paket Atıksu Arıtma Tesis	Büyük Menderes Nehri	73.000
5	Bozdoğan Akçay Atıksu Arıtma Tesis	Akçay Deresi	37.000
6	Bozdoğan Eymir Paket Atıksu Arıtma Tesis	Eymir Deresi	36.500
7	Bozdoğan Toki Paket Atıksu Arıtma Tesis	Deliçay	54.750
8	Bozdoğan Yazıkent Atıksu Arıtma Tesis	Gürlek Deresi	47.450
9	Buharkent Savcılı Doğal Atıksu Arıtma Tesis	Büyük Menderes Nehri	73.000
10	Çine Atıksu Arıtma Tesis	Çine Çayı	1.095.000
11	Dalama Doğal Atıksu Arıtma Tesis	Büyük Menderes Nehri	108.000
12	Didim Akbük Paket Atıksu Arıtma Tesis	Orman Alanı	91.250
13	Didim Atıksu Arıtma Tesis	Derin Deniz Deşarjı	16.425.000
14	İsabeyli Atıksu Arıtma Tesis	DSİ Kurutma Kanalı	237.250
15	Karacasu Ataeymir Doğal Atıksu Arıtma Tesis	Dere	63.875
16	Karacasu Atıksu Arıtma Tesis	Dere yatağı	273.750
17	Karacasu Yenice Doğal Atıksu Arıtma Tesis	Dere	58.400
19	Karpuzlu Paket Atıksu Arıtma Tesis	DSİ Kurutma Kanalı	73.000
20	Köşk Başçayır Paket Atıksu Arıtma Tesis	DSİ Kurutma Kanalı	83.950
21	Köşk Çiftlik Paket Atıksu Arıtma Tesis	DSİ Kurutma Kanalı	83.950
22	Kuşadası Merkez Atıksu Arıtma Tesis	Derin Deniz Deşarjı	27.375.000
23	Kuşadası Yeniköy Paket Atıksu Arıtma Tesis	Dere	36.500
24	Kuyucak Atıksu Arıtma Tesis	DSİ Kurutma Kanalı	365.000
25	Kuyucak Başaran Doğal Atıksu Arıtma Tesis	Dere	142.350
26	Kuyucak Pamukören Doğal Atıksu Arıtma Tesis	Büyük Menderes Nehri	164.250
27	Kuyucak Yamalak Doğal Atıksu Arıtma Tesis	Büyük Menderes Nehri	91.250
28	Nazilli Atıksu Arıtma Tesis	Büyük Menderes Nehri	9.855.000
29	Nazilli Dallica Doğal Atıksu Arıtma Tesis	Tesis Tamamlanmamış	0
30	Nazilli Sevindikli Doğal Atıksu Arıtma Tesis	Büyük Menderes Nehri	27.375
31	Söke Atıksu Arıtma Tesis	DSİ 22Nolu Deşarj Kanalı	17.520.000
32	Sultanhisar Atıksu Arıtma Tesis	Büyük Menderes Nehri	237.250
32	Yenipazar Atıksu Arıtma Tesis	Büyük Menderes Nehri	310.250
33	Koçarlı Bıyıklı Atıksu Arıtma Tesis	DSİ D20-2 Kurutma Kanalı	58.400
34	Bozdoğan Alamut Atıksu Arıtma Tesis	Dere	730.000

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimizde 1.484.079 dekar alanda sulu tarım ve 1.394.405 dekar alanda ise kuru tarım yapılmaktadır. İl genelinde 95.570 ton gübre ve 525.949 kg katı formda ve 1.230.196 litre sıvı formda pestisit türleri (insektisit, fungusit, herbisit, akarisit, diğer) kullanılmıştır.

B.3.2.2. Diğer

İlimizin bazı ilçelerinde vahşi depolama yapılmaktadır. Aydın Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan atık transfer istasyonları ile atıklar taşınmaktadır. Ayrıca yeni yapılacak olan transfer istasyonları ile ilçelerden katı atıklar toplanarak en yakın düzenli depolama tesisine gönderilecektir.

B.4. Denizler

B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu

Ulusal deniz izleme programımız ile tüm denizlerimizde meydana gelen kirlilik ve etkileri ile kimyasal ve ekolojik kalite durumunun izlenerek ve insan faaliyetlerinden kaynaklı baskı ve etkiler değerlendirilerek ulusal deniz ve kıyı yönetimi politikalarının ve stratejilerinin belirlenmesi/gözden geçirilmesi ve alınan önlemlerin etkilerinin takibine altlık oluşturulması amaçlanmaktadır. Denizlerde kirlilik ve kalite değerlendirmeleri su yönetimi birimi bazlı yapılmaktadır. Ekolojik kalite durumu ise 3 Biyolojik Kalite Elemanı (fitoplankton, makro alg ve bentik omurgasızlar) ile diğer destekleyici parametrelerin (besin elementleri; toplam fosfor, nitrat+nitrit, seki disk derinliği) ortak değerlendirmesi yapılarak ortaya konulmaktadır.

2014-2016 izleme programı izleme durumu ekolojik kalite durumu Aydın 2018 Çevre Durum Raporu B.4. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu bölümünde verilmiştir.

2017-2019 izleme programı izleme durumu ekolojik kalite durumu aşağıdaki çizelgede yer almaktadır.

Çizelge B.14 – Aydın ili kıyı su kütlelerinin ekolojik kalite değerlendirmesi
(SİM, 2019)

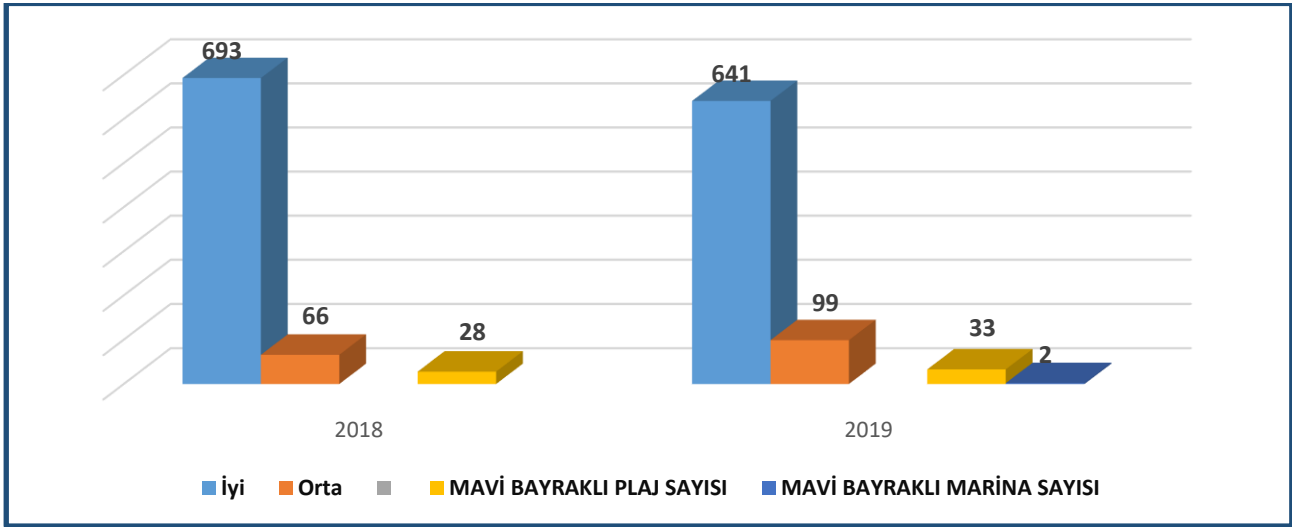
Su Yönetim Birimi Kodu	Su Yönetim Birimi Kapsadığı Alan	Ekolojik Kalite Durumu		
		2017	2018	2019
EGE 61	Didim	-	İyi	Orta
EGE 62	Didim	-	İyi	-
EGE 71	Kuşadası	İyi	İyi	Orta

Ekolojik Kalite Renk Kodlaması

Çok İyi
İyi
Orta
Zayıf
Kötü

B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu

İlimizde denize kıyısı olan ilçelerimizde belirlenen noktalardan alınan deniz suyu numuneleri, İlimiz Halk Sağlığı Laboratuvarında analiz edilmektedir. Sonuçlar mavi bayrak projesi kapsamında değerlendirilmekte olup mavi bayraklı plaj ve marinaların sayısı aşağıda gösterilmiştir. 2019 yılında, Aydın İlinin kıyısı bulunduğu denizlerden, Kuşadası ve Didim ilçelerinden, kirlilik ölçüm araştırması çerçevesinde, 33 adet mavi bayrak noktası, 41 adedi deniz suyu noktası olmak üzere 74 noktadan 740 adet numune alınmış olup, bunların sonuçlarının 641 adedi iyi kalite, 99 adedi ise orta kalite sonuç olarak değerlendirilmiştir. İlimizde kötü kalite numune sonuncu mevcut değildir.

Grafik B.4 – Aydın ilinde 2019 yılı itibariyle plajların durumu, mavi bayrak almış plaj ve marinaların sayısı

(Aydın İl Sağlık Müdürlüğü, 2019)

B.4.3. Acil Müdahale Planları

Çizelge B.15 – Aydın ilinde 2019 yılı itibariyle acil müdahale planı hazırlaması gereken ve onaylı plana sahip kıyı tesisi sayısı

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

Şehir	Acil Müdahale Planı Hazırlaması Gereken Kıyı Tesis Adedi	Onaylı Plana Sahip Kıyı Tesis Adedi
Aydın	3	3

B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri

İlimizde gemilerden atık alma yetkisine sahip aşağıda belirtilen 3 adet kıyı tesisi bulunmaktadır.

- Tek-art Kalamış ve Fenerbahçe Marmara Tur. Tesisi A.Ş. Kuşadası Marina Şubesi
- Ege Liman İşletmeleri A.Ş. Kuşadası Yolcu Limanı
- Doğuş Didim Marina İşletmeciliği Tur. Tic. A.Ş

B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri

Aydın İli Deniz Balıkları Yetiştiricilik Tesisleri

İlimizde bulunan deniz balıkları yetiştiricilik tesisleri Didim İlçesi Taşburun Balıkçı Barınağı açıklarında bulunan 1 nolu üretim bölgesinde faaliyet göstermektedir. 2.000 ton/yıl kapasiteli 11 adet deniz balıkları (Çipura Levrek vb) yetiştiricilik tesisi bulunmaktadır, toplam üretim kapasitesi 22.000 ton/yıl dır. Aynı bölgede bulunan 3 ve 4 nolu potansiyel yetiştiricilik sahalarının yetiştiriciliğe açılması ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtma tesisi mevcudiyeti

- İkizdere Barajı (Aydın Merkez(Efeler) için geçerlidir.)
- Tabakhane Deresi (Mevcut Arıtma Tesisi Su Kaynağı) (Aydın Merkez(Efeler) için geçerlidir.)

Efeler İlçesi için kullanılmakta olan yüzeysel su kaynaklarımızın arıtılmasında kullanılmak üzere 2 adet İçmesuyu Arıtma Tesisimiz mevcuttur.

Çizelge B.16 - Mahallelerde Bulunan İçmesuyu (Paket) Arıtma Tesisleri

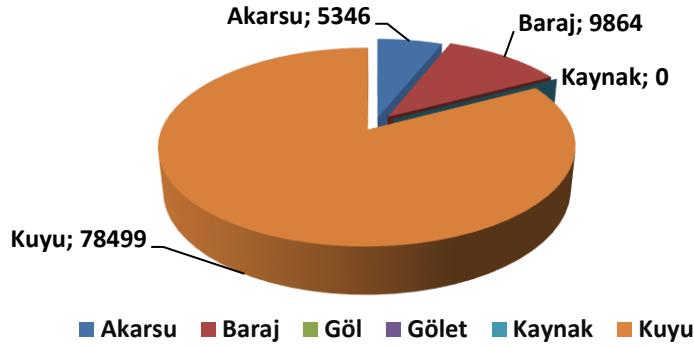
1	BOZDOĞAN	Kızıltepe-Konaklı-Tütüncüler Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesis 6 lt/sn (21,6 m ³ /h)
2	BOZDOĞAN	Klavuzlar Mahallesi	Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesis 8 lt/sn (28,8 m ³ /h)
3	ÇİNE	Akdam Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesis (3,6 m ³ /h)
4	ÇİNE	Altınova Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesis (7,2 m ³ /h)
5	ÇİNE	Camızağlı Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesis 8 lt/sn (28,8 m ³ /h)
6	ÇİNE	Cumalı Mahallesi	Arsenik-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesis 8 lt/sn (28,8 m ³ /h)
7	ÇİNE	Çaltı Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesis 15 lt/sn (54 m ³ /h)
8	ÇİNE	Hallaçlar Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesis (7,2 m ³ /h)
9	ÇİNE	Kavşit Mahallesi	Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesis 5 lt/sn (18 m ³ /h)
10	ÇİNE	Kirazderesi Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesis (3,6 m ³ /h)
11	ÇİNE	Kuruköy Mahallesi	Arsenik-Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesis 10 lt/sn (36 m ³ /h)
12	ÇİNE	Özeren Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesis (3,6 m ³ /h)
13	ÇİNE	Sağlık Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesis (5,4 m ³ /h)
14	ÇİNE	Seferler Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesis 5 lt/sn (18 m ³ /h)
15	ÇİNE	Yağcılar Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesis
16	EFELER	Armutlu Mahallesi	Demir-Mangan-Bulanıklık İçmesuyu Paket Arıtma Tesis 6 lt/sn (21,6 m ³ /h)
17	EFELER	Böcek Mahallesi	Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesis 8 lt/sn (28,8 m ³ /h)
18	EFELER	Göhlisar Mahallesi	Demir-Mangan-Bulanıklık İçmesuyu Paket Arıtma Tesis 10 lt/sn (36 m ³ /h)
19	EFELER	Kuloğulları Mahallesi	Demir-Mangan-Bulanıklık İçmesuyu Paket Arıtma Tesis 3 lt/sn (10,8 m ³ /h)
20	EFELER	Savrandere Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesis (10,8 m ³ /h)

21	EFELER	Şahnalı Mahallesi	Demir-Mangan-Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 7 lt/sn (25,2 m ³ /h)
22	EFELER	Tepeköy Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
23	GERMENCİK	Abdurrahmanlar Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (3,6 m ³ /h)
24	GERMENCİK	Çamköy Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 6 lt/sn (21,6 m ³ /h)
25	GERMENCİK	Çarıklar Mahallesi	Demir-Mangan-Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (10,8 m ³ /h)
26	GERMENCİK	Meşeli Mahallesi	Demir-Mangan-Amonyum İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 6 lt/sn (21,6 m ³ /h)
27	GERMENCİK	Moralı Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (7,2 m ³ /h)
28	GERMENCİK	Uzunkum Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
29	İNCİRLİOVA	Palamut Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 4 lt/sn (15 m ³ /h)
30	KARPUZLU	Akçaabat Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
31	KARPUZLU	Akçaabat-Ören Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 5 lt/sn (18 m ³ /h)
32	KARPUZLU	Çobanisa Mahallesi	Demir-Mangan-Renk-Bulanıklık İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 3 lt/sn (10,8 m ³ /h)
33	KARPUZLU	Ektirli Mahallesi	Arsenik-Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 6 lt/sn (21,6 m ³ /h)
34	KARPUZLU	Ömerler Mahallesi	Demir-Mangan-Renk İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 8 lt/sn (28,8 m ³ /h)
35	KARPUZLU	Tekeler Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 5 lt/sn (18 m ³ /h)
36	KOÇARLI	Bağcılar Mahallesi	Arsenik-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 5 lt/sn (18 m ³ /h)
37	KOÇARLI	Bıyıklı Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
38	KOÇARLI	Birci Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 5 lt/sn (18 m ³ /h)
39	KOÇARLI	Boğaziçi Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (3,6 m ³ /h)
40	KOÇARLI	Büyükdere Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
41	KOÇARLI	Çallı Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 6 lt/sn (21,6 m ³ /h)
42	KOÇARLI	Çulhalar Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
43	KOÇARLI	Dedeköy Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (10,8 m ³ /h)
44	KOÇARLI	Esentepe Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
45	KOÇARLI	Evsekler Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
46	KOÇARLI	Gözkayası Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi

47	KOÇARLI	Güdüşlü Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 8 lt/sn (28,8 m ³ /h)
48	KOÇARLI	Hacıhamzalar Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (5,4 m ³ /h)
49	KOÇARLI	Haydarlı Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
50	KOÇARLI	Karaağaç Mahallesi	Arsenik-Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (3,6 m ³ /h)
51	KOÇARLI	Kasaplar Mahallesi	Arsenik-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 10 lt/sn (36 m ³ /h)
52	KOÇARLI	Kızılkaya Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
53	KOÇARLI	Sapalan Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (3,6 m ³ /h)
54	KOÇARLI	Satılar Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
55	KOÇARLI	Sobuca Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
56	KOÇARLI	Şahinciler Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
57	KOÇARLI	Şenköy Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (7,2 m ³ /h)
58	KOÇARLI	Timinciler Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (3,6 m ³ /h)
59	KOÇARLI	Yeniköy Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
60	KUYUCAK	Çobanisa Mahallesi	Mangan-Nitrat-Sülfat İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 12 lt/sn (43,2 m ³ /h)
61	KUYUCAK	Ovacık Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (5,4 m ³ /h)
62	NAZİLLİ	Aşağıörencik Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
63	NAZİLLİ	Bağcılı Mahallesi	Demir-Mangan-Arsenik-Bakır-Nikel-Kadmiyum İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 8 lt/sn (28,8 m ³ /h)
64	NAZİLLİ	Derebaşı-Yavansu Mahallesi	Mangan-Bulanıklık İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 3 lt/sn (10,8 m ³ /h)
65	NAZİLLİ	Gedik Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (3,6 m ³ /h)
66	NAZİLLİ	Işıklar Mahallesi	Demir-Mangan-Amonyum İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 8 lt/sn (28,8 m ³ /h)
67	NAZİLLİ	Karahallı Mahallesi	Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 3 lt/sn (10,8 m ³ /h)
68	NAZİLLİ	Kestel Mahallesi	Arsenik-Mangan-Sülfat-Bulanıklık İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 8 lt/sn (28,8 m ³ /h)
69	NAZİLLİ	Kocakesik Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (5,4 m ³ /h)
70	NAZİLLİ	Ovacık Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (7,2 m ³ /h)

71	NAZİLLİ	Semali Mahallesi	Demir-Mangan-Amonyum-Kadmiyum-Bulanıklık İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 3 lt/sn (10,8 m ³ /h)
72	SÖKE	Akçakaya Mahallesi	Demir-Mangan-Arsenik-Bulanıklık İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 15 lt/sn (54 m ³ /h)
73	SÖKE	Arslanyaylası Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
74	SÖKE	Avşar Mahallesi	Demir-Mangan-Arsenik-Bulanıklık İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 8 lt/sn (28,8 m ³ /h)
75	SÖKE	Bayırdamı Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
76	SÖKE	Çalıköy Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
77	SÖKE	Çavdar Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
78	SÖKE	Karaatlı Mahallesi	Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (3,6 m ³ /h)
79	SÖKE	Karacahayıt Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (21,6 m ³ /h)
80	SÖKE	Kaygılı Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
81	SÖKE	Kisir Mahallesi	Mangan-Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 7 lt/sn (25,2 m ³ /h)
82	SÖKE	Köprüalan Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
83	SÖKE	Nalbantlar Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (5,4 m ³ /h)
84	SÖKE	Özbaşı Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
85	SÖKE	Pamukçular Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi (3,6 m ³ /h)
86	SÖKE	Yeniköy Mahallesi	Demir-Mangan-Arsenik-Nikel-Bulanıklık İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 8 lt/sn (28,8 m ³ /h)
87	SÖKE	Yeşilköy Mahallesi	Mangan-Arsenik İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 7 lt/sn (25,2 m ³ /h)
88	SULTANHİSAR	Aşağı Kavaklı Mahallesi	Sülfat İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 7 lt/sn (25,2 m ³ /h)
89	SULTANHİSAR	Atça-İncealan Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 4 lt/sn (14,4 m ³ /h)
90	YENİPAZAR	Alioğulları Mahallesi	Demir-Mangan İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi
91	YENİPAZAR	Çulhan Mahallesi	Demir-Mangan-Amonyum-Nitra-Nitrit İçmesuyu Paket Arıtma Tesisi 10 lt/sn (36 m ³ /h)

AYDINDA 2018 YILI BELEDİYELER TARAFINDAN İÇME VE KULLANMA SUYU ŞEBEKESİ İLE DAĞITILMAK ÜZERE TEMİN EDİLEN SU MİKTARININ KAYNAKLARA GÖRE DAĞILIMI
[bin m³/yıl]

Grafik B.5 - Aydın ilinde 2019 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı
(TÜİK, 2018)

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

AYDIN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ EFELER DEBİ DEĞERLERİ, 2019

AYDIN MERKEZ TABAKHANE DERESİ	(m ³ /yıl)	7.646.409
AYDIN MERKEZ İKİZDERE BARAJI	(m ³ /yıl)	22.688.209
AYDIN MERKEZ KUYU(Tüm Kuyular Toplam)	(m ³ /yıl)	464.048
Toplam Debi (2019)	(m ³ /yıl)	30.798.666

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

İLÇE	KÖY ADI	HAŞEM Q: (mt - lts) yada (mt - m ³)
DİDİM	AKBÜK (Camii yani)	108 mt - 6lts
DİDİM	AKBÜK HAZIR SU mühendisler sitesi 1	206 mt - 8lts
DİDİM	AKBÜK HAZIR SU mühendisler sitesi 2	206 mt - 8lts
DİDİM	AKBÜK HAZIR SU 2	150 mt - 5lts
DİDİM	AKBÜK (Ali abi Bahçe İçi)	
DİDİM	AKBÜK (Ali abi Bahçe arkası)	240 mt - 5lts
DİDİM	AKBÜK (Beton köprü mevkii milli eğitim kuyusu)	200 mt - 7 lts
DİDİM	AKBÜK (Beton köprü mevkii dere içi 15 nolu kuyu)	150m-33m ³ /80m-60m ³
DİDİM	AKBÜK (Beton köprü mevkii dere içi 6 nolu kuyu)	
DİDİM	AKBÜK (HEKİMLER mevkii terfi)	180 mt - 4lt
DİDİM	AKBÜK Kırık içi mevkii Harnup ağacı karşısı kuyusu	167 mt - 5lts
DİDİM	AKBÜK(Kırık içi mevkii)	165m-24m ³ /90-51m ³
DİDİM	AKBÜK (Kırık içi Ana Su Deposu altı kuyusu)	
DİDİM	AKBÜK (Kırık içi Kadriye Tebeş kuyusu)	126m-38m ³ /263m-16m ³
DİDİM	AKBÜK(Kırık içi terfi altı)	169m-8,5lt
DİDİM	AKBÜK (KIRK içi mevkii kuyu 2017)	223M-24M ³ /122M-51M ³
DİDİM	AKBÜK (Kırık içi Yılansu mevkii)	346m-12m ³ /128m-28m ³

DİDİM	AKBÜK NATO Kırk içi	
DİDİM	AKBÜK NATO Kırkiçi mevkii	251m-3lts
DİDİM	AKBÜK NATO Kırkiçi 2 mevkii	261m-3lts
DİDİM	AKBÜK (NATO Yanı)	150 mt - 7,5 lts
DİDİM	AKBÜK (NATO YANI)	242m - 7m ³ /90m - 22m ³
DİDİM	AKBÜK (KUMKENT terfi merkezi)	150 mt - 4lts
DİDİM	AKBÜK TERFİ POMPASI(NATO YOLU ÜZERİ)	290m-12m ³ /121m-28m ³
DİDİM	AKBÜK (Uşaklılar sitesi)	215m-10m ³ /138m-19m ³
DİDİM	AKBÜK (izci kampı)	120M-4LTS
DİDİM	AKBÜK SANAYİ YANI	126/6LT
DİDİM	AKBÜK SİTE İÇİ	123/6LTS
DİDİM	AKBÜK TRAFYO YANI	
DİDİM	AKBÜK NURULLAH KOCABIYIK İLKOKULU	120M-4LTS
DİDİM	AKBÜK (milli eğitim yanı)	261mt - 3lts
DİDİM	AKKÖY (kocabahçe mevkii)	179 mt - 4,8m ³
DİDİM	AKKÖY (Ovadaki bina içi) İsmail abi	140mt - 8lts
DİDİM	AKKÖY 2	
DİDİM	AKKÖY HAZIR SU	100m-2lts
DİDİM	AKYENİ KÖY (sarıç mevkii)	190 mt - 15 lts
DİDİM	AKYENİ KÖY (sarıç)	209m-7m ³ /79m-22m ³
DİDİM	AKYENİKÖY (Sarıç -2)	142 mt - 6 lts
DİDİM	AKYENİKÖY (Sarıç karşısı zeytinlik içi)	175mt - 8lts
DİDİM	AKYENİKÖY	
DİDİM	AKYENİKÖY 3 nolu	
DİDİM	AKYENİKÖY 6 Nolu (sarıç içi)	250 mt - 3 lts
DİDİM	AKYENİKÖY -2 (TOKİ YANI)	
DİDİM	BALAT	283mt - 3lts
DİDİM	BATIKÖY	172/3LTS
DİDİM	BENZİNLİK ARKASI	
DİDİM	BAHÇESEHİR	213/2,5-80/18,5
DİDİM	DENİZKÖY İÇME SUYU	
DİDİM	DENİZKÖY 6 NOLU KUYU	130M - 10LTS
DİDİM	DENİZKÖY 7 NOLU (BETONKÖPRÜ)	
DİDİM	EGE GÜNEŞİ POMPASI	
DİDİM	HAVA KUVETLERİ YAN	
DİDİM	İTFAİYE İÇİ POMPASI	88 mt - 12 m ³
DİDİM	KAVAK BOĞAZI K:13 NOLU KUYU (şükrü -1)	115 mt - 6 lts
DİDİM	KAVAK BOĞAZI ALİ BAKAY KUYUSU	210m-3lts
DİDİM	KAVAK BOĞAZI şükrü-2 KUYUSU K:16	250 mt - 3 lts
DİDİM	KAVAK BOĞAZI KUYUSU K:19	
DİDİM	KAVAK BOĞAZI - MERYEM	190 mt - 8lts
DİDİM	KAVAK BOĞAZI İSMET BAHÇE	165m-24m ³ /90-51m ³
DİDİM	KAVAKBOĞAZI MEVKİİ 3 NOLU	106m - 60m ³
DİDİM	KAVAKLI MEVKİİ kuyusu	190m-5lts
DİDİM	KOKİNA 1	234m-72m ³
DİDİM	KOKİNA 2	220 mt - 100 m ³
DİDİM	KOKİNA 3	
DİDİM	MERKEZ Hisar mah. Kamacı su pom.	205m-8lts
DİDİM	MERKEZ İmbat Cad. Stadyum arkası	225m-36m ³ /143m-58m ³
DİDİM	MERKEZ İmam Hatip okulu karşısı	225m-36m ³ /143m-58m ³
DİDİM	MERKEZ - Ege Caddesi Maliyeciler muhiti	225m-36m ³ /143m-58m ³

DİDİM	MERKEZ - ESKİ MEZARLIK KUYUSU	
DİDİM	MERKEZ Jantsa bar yanı kuyusu	110 mt - 15 lts
DİDİM	MERKEZ Jantsa cami yanı kuyusu	
DİDİM	MERKEZ Jantsa park içi kuyusu	
DİDİM	MERKEZ - 5000 Tonluk depo	75m-16m ³ /40m-120m ³
DİDİM	MERKEZ	
DİDİM	MERKEZ (FEVZİ PAŞA POMPASI)	263m-2,5lt/97m-18lt
DİDİM	MERKEZ- 2 (Askinin açtığı yeni kuyu 2015)	
DİDİM	MERKEZ -AYDIN ABİ BAHÇE İÇİ KUYUSU	230m-24m ³ /180m-32m ³
DİDİM	MERKEZ (BAHÇELİ KÖY POMPASI)	159 mt - 17lts
DİDİM	MERKEZ (Mavi şehir Aykar sitesi yanı)	150 mt - 15 lts
DİDİM	MERKEZ -4 (BLUBEY PARK SİTE GİRİŞİ	
DİDİM	MERKEZ- 5 (EROLTAŞ BÜFE YANI POMPASI)	186m - 36m ³ /118m-58m ³
DİDİM	MERKEZ-6 (TRAFO YANI POMPASI)	
DİDİM	MERKEZ BAHÇE	
DİDİM	MERKEZ - Liman yolu Hasan abi tedaş yanı	150M-15LT
DİDİM	MERKEZ İŞİL MÜH.	
DİDİM	MERKEZ YÜKSELEN VİLLA 2 NOLU	
DİDİM	MEZARLIK İÇİ	
DİDİM	TERFİ MERKEZİ 5000'LİK DEPO	50 mt - 30 lts
DİDİM	YEŞİLKENT ALPEK KABLOLU KUYU	225m-36m ³ /143m-58m ³
EFELER	ADNAN MENDERE MAH. AKSU YANI	150mt - 3lts /140mt - 2lts
EFELER	ADNAN MENDERE MAH. PARK İÇİ	
EFELER	ALANLI	86m-0m ³ /62m-9m ³
EFELER	ALATEPE (Askinin açtığı yeni kuyu 2017)	200m-7m ³ /79m-22m ³
EFELER	ARMUTLU	160 mt - 8 lts
EFELER	AŞAĞI KAYACIK kuyusu H.S)	210 mt - 2lts
EFELER	BADEMLİ	247m - 0m ³ / 188m - 3,6m ³
EFELER	BADEMLİ (YOL KENARI)	206m - 9m ³ / 75 m - 15m ³
EFELER	BADEMLİ (YOL KENARI)	
EFELER	BALTAKÖY pompası	336 mt - 24 m ³ / 135 mt - 60 m ³
EFELER	BALTAKÖY 42. Mühümmet birlik komutanlığı	137m-3m ³ /24m-16m ³
EFELER	BOĞAZIÇI -YENİKÖY -OVAEYMİR	150m-20lts
EFELER	BÖCEK	336m-3m ³ /180m-12m ³
EFELER	BÖCEK mah. Yedek Pompası	150 mt - 3,5 lts
EFELER	ÇEŞTEPE (depo içindeki HAZIRSU pompa)	55m-60m ³ /32m-104m ³
EFELER	ÇEŞTEPE (Hazır su) 2 nolu	
EFELER	ÇEŞTEPE (tel kafes içindeki pom.) otoban	140 mt - 10 lts
EFELER	DAĞEĞMİR	197m-1,8m ³ /66m-6m ³
EFELER	DALAMA pompası	245m-36m ³ /155m-58m ³
EFELER	DALAMA YENİKÖY	123m-24m ³ /103m-32m ³
EFELER	DALAMA KIRKLAR	200 mt - 5lts
EFELER	DEDEKUYU 14	
EFELER	DEDE KUYUSU 10 (polis okulun yanı)	130 mt - 6 lts / 85 mt - 15 lts
EFELER	DEDEKUYU 2	
EFELER	DEREKÖY	
EFELER	DOĞANKÖY pompası	329M-1,4lts / 204m - 5lts
EFELER	EMİRDOĞAN	100 mt - 3lts
EFELER	GÖDRENLİ 1 nolu	224m-2lts/120m-10lts
EFELER	GÖLCÜK(2015 ASKİNİN açtığı kuyu)	225 mt -1,5m ³ / 160 mt -2,5m ³
EFELER	GÖLHİSAR	224 mt - 2 lts / 120 mt - 10 lts
EFELER	GÖLHİSAR	170 mt - 10lts
EFELER	GÖZPINAR (2015 ASKİNİN açtığı kuyu)	234 mt - 12m ³ / 115 mt -28m ³
EFELER	HOROZKÖY(Askinin açtığı kuyu 2017)	210m-2lts

EFELER	İ.S ARITMA TERSUF HAVUZU	30M-15M ³
EFELER	İLYASDERE	
EFELER	İMAMKÖY (Yol kenarındaki kuyu)	182m-12m ³ /95m-28m ³
EFELER	İMAMKÖY	
EFELER	KALFAKÖY	137 mt - 3m ³ /24 mt -15,6m ³
EFELER	KARAHAYIT	450m-7m ³ /223m-25m ³
EFELER	KARAKÖY	180/3LTS
EFELER	KARDEŞKÖY ERİK TARLASI (kahvenin yanı)	127m-5lts/53m-30lts
EFELER	KARDEŞKÖY İÇME SUYU POMPASI	
EFELER	KENKER	100-1LTS/131-0LTS
EFELER	KENKER (Askinin açtığı yeni sondaj 2017)	328m-0 m ³ /248m-3,6 m ³ /183m -4,8 m ³
EFELER	KIZILCAKÖY (İl özel idare açtığı 1 nolu)	
EFELER	KIZILCAKÖY (il özel idare açtığı 2 nolu)	165m-24m ³ h/90m-51m ³ h
EFELER	KOCAGÜR	
EFELER	KOCAGÜR (Hidroforlu depo)	
EFELER	KOCAGÜR (ASKİ'nin açtığı kuyu açık alandaki)	130 mt - 18 m ³ / 30 mt - 68 m ³
EFELER	KOCAGÜR (ASKİ'nin açtığı kuyu açık alandaki)	60 mt - 10 lts
EFELER	KOZALAKLI	213 mt - 4 lts/200m-5lt
EFELER	KULOĞULLARI 1 nolu	
EFELER	KULOĞULLARI 2 nolu kafes tel içindeki	150 mt - 1lts
EFELER	KULOĞULLARI 3 nolu	265 m - 4m ³ / 50 m - 24m ³
EFELER	KULOĞULLARI(2015 ASKİnin açtığı kuyu)	250 mt - 3 lts
EFELER	KULOĞULLARI (280 mt - 2lts
EFELER	KUYUCULAR	
EFELER	KUYULU	91 mt - 12m ³ / 50 mt - 28m ³
EFELER	KUYULU (Hazır su)	
EFELER	KUYULU (Hazır su) Yedek pompa	
EFELER	KUYULU (Eski kuyu yeni montaj)	110 mt - 3lts
EFELER	MENDERES 1	
EFELER	MESUTLU	282 mt - 10m ³ / 110 mt - 19m ³
EFELER	MERKEZ ATIK SU TESİSİ	120 mt - 20m ³ / 80 mt - 33m ³
EFELER	MERKEZ STADYUM YANI	
EFELER	MERKEZ - AYBA POMPASI	
EFELER	MERKEZ - TEKSTİL POMPASI	
EFELER	OVAEYMİR	130 mt - 10lts
EFELER	PAŞAYAYLASI KARAKÖY 2	173 mt - 0 m ³ / 124 mt - 9m ³
EFELER	PINARDERE(AŞAĞI KUYU)	75m-7lts
EFELER	PINARDERE(YUKARI KUYU)(DEPO YANI)	164m-18m ³ /54m-6m ³
EFELER	PINARDERE YEDEK - BATI	70 mt - 3 ltsn
EFELER	PINARDERE YEDEK - DOĞU	85m-16m ³
EFELER	SARI BİNA ARKASI A.B.ŞEHİR	120 mt - 20 lts
EFELER	SAVRANDERE	89M-28m ³ /171-12m ³
EFELER	SERÇEKÖY	204 - 4 m ³ / 40 mt - 25 m ³
EFELER	SERÇEKÖY İ.Ö. İDARE DEPOSUNDAKİ pompa	175 mt - 3 m ³ / 27 mt - 15,6 m ³
EFELER	SIRALILAR	180 mt - 2 lts
EFELER	ŞAHNALI pompası	167m - 38m ³ / 348m-16m ³
EFELER	ŞEVKETİYE (Bina içi)	110mt - 3lts
EFELER	TEPEKÖY	309m-3m ³ /39m-15,6m ³
EFELER	TEPEKÖY (hayvan çifliğinin yanındaki pompa)	301 mt - 1 lts / 193 mt - 5 lts
EFELER	TEPEKÖY (Vatandaşın kuyusu(Mehmet Yıldırım))	250 mt - 3 lts
EFELER	TOPLAMA MERKEZİ	
EFELER	UMURLU 3 NOLU	
EFELER	UMURLU 2 NOLU	
EFELER	UMURLU 1 NOLU	164 mt - 60 m ³ / 94 mt - 104m ³
EFELER	YAĞCILAR	130m-4,8m ³ / 233m-0m ³ / 176m-3,6m ³ 132
EFELER	YENİKÖY	164M-60M ³ /94M-104M ³

EFELER	YILMAZKÖY pompası (müftüoğlu altı)	173 mt -15m ³ / 71 mt - 42m ³
EFELER	YILMAZKÖY YDK pom (imamköy)	256 mt -2 lts / 143 mt - 10 lts
KOÇARLI	AKMESCİT (Hazır su)	169m-1lts/80m-4,5lts
KOÇARLI	AKMESCİT (ASKİ'nin Açtığı yeni kuyu 2016)	275 mt - 1 lts
KOÇARLI	BAĞCILAR(ASKİ'nin Açtığı yeni kuyu 2015)	327 mt - 0m ³ / 248 mt - 3,6m ³
KOÇARLI	BAĞCILAR(ASKİ'nin Açtığı yeni kuyu 2017)	79m-22m ³ /209m-7m ³
KOÇARLI	BAĞCILAR-1 (çatılı saç barakalı kuyu)	192 mt - 4,8 m ³
KOÇARLI	BAĞCILAR HAZIRSU	105m-7m ³ /42-22m ³
KOÇARLI	BAĞCILAR-2 (bina içindeki kuyu)	220 mt - 3,6 m ³ /163 mt - 4,8 m ³
KOÇARLI	BELEDİYE ŞANTİYE İÇİ	72m-12lts
KOÇARLI	BIYIKLI	
KOÇARLI	BIYIKLI (İLLER Bankası eski kuyusu)	160mt - 8lts
KOÇARLI	BİRCİ	86/0m ³ -62/9m ³
KOÇARLI	BOĞAZIÇI	100m - 6lt
KOÇARLI	BOYDERE	100m - 3lt
KOÇARLI	BOYDERE 2	100m - 6lt
KOÇARLI	BÜYÜKDERE	70 mt - 10 lts
KOÇARLI	CİNCİN	202-9/337-2
KOÇARLI	ÇAKIRBEYLİ (camii karşısı)	70 mt - 3 ltsn
KOÇARLI	ÇAKIRBEYLİ (Çay kenarındaki kuyu)	
KOÇARLI	ÇAKMAR	209m-7m ³ /79m-22m ³
KOÇARLI	ÇALLI	
KOÇARLI	ÇEŞME	100M - 3LT
KOÇARLI	ÇULHALAR AÇIK ALAN	178m-4,2m ³ /420mt-1,5m ³
KOÇARLI	ÇULHALAR (Zeytin yağ fabrikası yanı) yeni montaj	137m-3m ³ /24m-15,6m ³
KOÇARLI	ÇULHALAR (yeni montaj - orman içi)	190m - 2lts
KOÇARLI	DEDEKÖY ESKİ	TERS PASO
KOÇARLI	DEDEKÖY-2	200 mt - 7 lts
KOÇARLI	DEDEKÖY-1	
KOÇARLI	DEREKÖY pompası (ASKİ'nin açtığı kuyu)	180 mt - 2 lts
KOÇARLI	ESENTEPE	137m-3m ³ /14m-15,6m ³
KOÇARLI	ESENTEPE (Askinin açtığı kuyu 2016)	210 mt - 2lts
KOÇARLI	ESENTEPE (YAYLA)	102m-12m ³ /191m-3m ³
KOÇARLI	EVSEKLER	90m-3lts
KOÇARLI	GAFFARLAR	245 mt - 0 m ³ / 192 mt - 4,8 m ³
KOÇARLI	GAFFARLAR (yeni kuyu ASKİ'nin açtığı kuyu)	140 mt - 3 lts
KOÇARLI	GÖZKAYASI AÇIK ALANDAKİ KUYU	230 mt - 2 lts
KOÇARLI	GÖZKAYASI(HASANCILAR MAH.)	328 mt - 0m ³ / 248 mt - 3,6m ³
KOÇARLI	GÖZKAYASI (İSMAİL ONBAŞI MAH.)	169 mt - 1lt / 80 mt - 4,5lt
KOÇARLI	GÜDÜŞLÜ	100m-36m ³ /68m-58m ³
KOÇARLI	HACIHAMZALAR	
KOÇARLI	HALİLBEYLİ	142 mt - 6lts
KOÇARLI	HAYDARLI	
KOÇARLI	KARAAĞAÇ	242m-3m ³ /32m-15,6m ³
KOÇARLI	KARACAÖREN	103 mt - 3,5lt
KOÇARLI	KASAPLAR	142 mt -12m ³ / 75 mt - 28m ³
KOÇARLI	KIZILCABÖLÜK (Askinin açtığı kuyu 2016)	140 mt - 3 lts
KOÇARLI	KIZILKAYA (YOL KENARINDAKİ KUYU)	210m-3lts
KOÇARLI	KIZILKAYA (HİDRAFORLU BİNALI KUYU)	255 mt - 3 m ³ /212 mt - 3,6 m ³ - 4,2 m ³
KOÇARLI	KIZILKAYA (Askinin açtığı 2017 kuyu)	100m-15m ³ /200m-12m ³ /250m-9m ³
KOÇARLI	KIZILKAYA HAZIR SU	
KOÇARLI	KULLAR	190 mt - 2 lts
KOÇARLI	MERKEZ MEYDAN 9 KUYUSU	75m - 7lts
KOÇARLI	MERSİNBELEN	180 mt - 3 m ³ / 118 mt - 18 m ³
KOÇARLI	ORHANIYE	54mt - 8lts
KOÇARLI	SAPALAN	240 mt - 2 lts
KOÇARLI	SATILAR	170 mt - 3 lts

KOÇARLI	SATILAR (ASKİ'nin Açtığı Yeni Kuyu)	190 mt - 2 lts
KOÇARLI	SOBUCA	145 mt - 3lts
KOÇARLI	ŞAHİNCİLER -1 (yeni kuyu ASKİ)	179 mt - 3m ³ / 27m - 15,6m ³
KOÇARLI	ŞAHİNCİLER -2 yedek pompası	179 mt - 3m ³ / 27m - 15,6m ³
KOÇARLI	ŞENKÖY pompası	130 mt - 10 lts
KOÇARLI	TEKELİ (köy içindeki pompası)	256 mt - 4,2lts
KOÇARLI	TİĞİLLAR (hazır su)	77m-0lt/60m-4lt
KOÇARLI	TİMİNCİLER	190 mt - 2lts
KOÇARLI	YAĞCİDERE (hazır su pompası)	246m-1,8m ³ /71m-6m ³
KOÇARLI	YAĞCİDERE (hazır su pompası) YEDEK	197m-1,8m ³ /66m-6m ³
KOÇARLI	YAĞHANLI	179 mt - 3m ³ / 27m - 15,6m ³
KOÇARLI	YENİKÖY (bağarasından yeniköye basan)	188m-24m ³ /144-43m ³
KOÇARLI	YENİKÖY (Askı nin açtığı yeni kuyu 2016)	171m-12m ³ /84m-28m ³
KOÇARLI	YENİKÖY (Askinin açtığı yeni kuyu 2017) Gütüştü	242m-3m ³ /32m-15,6m ³
KOÇARLI	ZEYTİNKÖY bina içindeki kuyu	110m-3lts
KOÇARLI	ZEYTİN köy bina dışındaki kuyu	154 mt - 3,6 m ³ / 94 mt - 10,8 m ³

B.5.2. Sulama

DSİ 21. Bölge Müdürlüğünün verilerine göre İlimizde 365.794,8 hektar tarım alanının 269.794 hektarında sulama yapılmaktadır.

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Nazilli sulaması olarak Buharkent Feslek Mahallesinden başlayıp Nazilli merkezine kadar olan 6.758 ha alanda 64.500.000 m³ su kullanılmıştır. Yukarıda bahsi geçen alanda sulama birliği mevcuttur. Sulamadan dönen sular drenaj kanalları aracılığıyla Büyük Menderes Nehrine aktarılmakta ve diğer sulamalarda kullanılmaktadır.

Söke'de yaklaşık 7000 hm³/ha su kullanılmaktadır. Bölge su kullanım ortalaması 10.000 m³/ha dır. Sahanın 26.000 ha'lık alanı Şebeke, 7.000 ha'lık alanı B. Menderes Halk sulaması, 1.000 ha'lık alanı şebeke dışı arazidir. Tamamı sulanmaktadır. Söke Ovası Sulama Birliği tarafından işletme, bakım ve onarımı yapılmaktadır.

B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

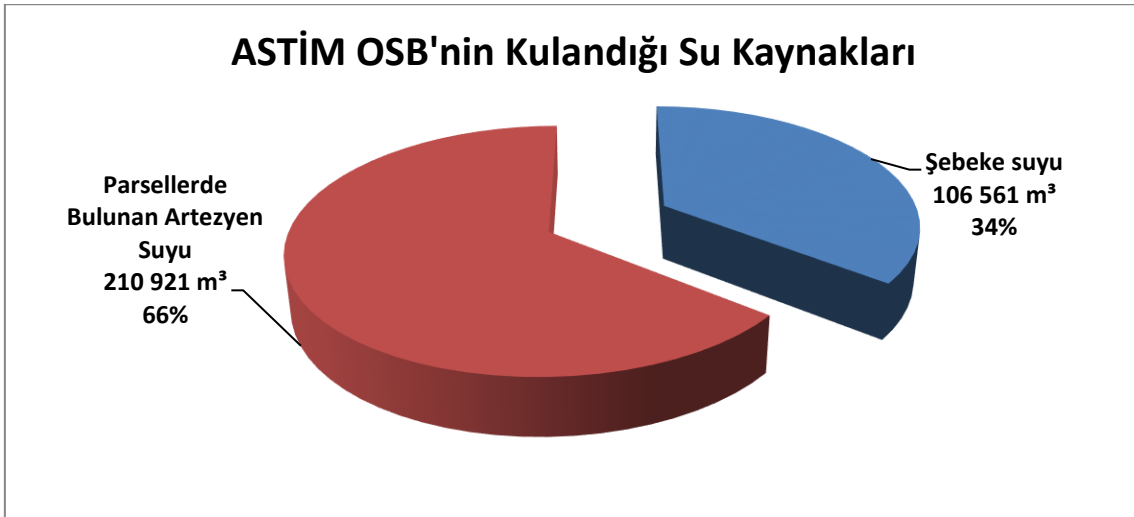
Nazilli Sulama Birliğine bağlı Sultanhisar Sulaması olarak geçen Nazilli, Dalıca Mahallesinden başlayarak Aydın Merkez Yılmazköy Mahallesi kadar olan alanda (4.740 ha) kapalı sitem sulaması mevcut olup, yaklaşık 500 hektarında damlama sulama yapılmaktadır. Bu alanların toplamında ise yaklaşık 4.375.000 m³ su kullanılmıştır. Bu alanlarda kapalı sulama sistemleri olduğundan drenaj kanalları bulunmakta ve sulamadan dönen sular da olmamaktadır.

Söke İlçesinde; damlama ve yağmurlama sulama yoktur. Sulamadan dönen sular drene edilerek bu sular sulamada tekrar kullanılarak Ege Denizine akıtılmaktadır. Sadece Söke Yuvaca Mahallesi şebeke dışı arazilerde yaklaşık 500 da arazide kooperatif sulaması yapılmaktadır.

Çizelge B.17 - Aydın İli Tarımsal Sulama Durumu
(Aydın Tarım Orman İl Müdürlüğü)

İlçesi	Tarımsal Sulama Yöntemi					
	Basınçlı Sulama					
	Yağmurlama Sulama		Mini Spring Sulama		Damla Sulama	
	İşletme Sayısı	Dekar	İşletme Sayısı	Dekar	İşletme Sayısı	Dekar
Bozdoğan	0	0	1	40	1.100	11.000
Buharkent	0	0	0	0	280	3.000
Efeler	14	350		0	314	6.282
Germencik	18	335	0	0	62	800
İncirliova	2	101	0	0	185	378,49
Karacasu	340	3.200	0	0	1.850	52.500
Karpuzlu	0	0	0	0	3	180
Koçarlı	3	115	0	0	58	1.294
Köşk	0	0	0	0	263	10.502
Kuşadası	0	0	0	0	483	20.000
Kuyucak	1	30	0	0	512	8.287
Nazilli	1	3	0	0	3.960	33.965
Söke	0	0	0	0	1.112	20.212
Sultanhisar	0	0	0	0	801	10.550
Çine	152	1.345			133	3.625
Didim	2	20			250	8.000
Yenipazar					14	317
TOPLAM	533	5.499	1	40	11.380	190.892

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

Grafik B.6 - Aydın ilinde 2019 yılında ASTİM OSB nin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı
(ASTİM OSB 2019)

İlimizde faaliyet gösteren Aydın OSB 2.560 m³/gün, Söke OSB 4.283 m³/gün su artezyenlerden temin edilmektedir. ASTİM OSB'nin kullandığı su miktarları yukarıdaki grafikte verilmiştir.

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Aydın ili sınırları içerisinde su gücü ile elektrik enerjisi üretmek üzere gerçekleştirilecek tüm HES projeleriyle birlikte 2019 yıl sonu itibariyle; 137,12 MW Kurulu Güç ve ile yılda 407,45 GWh/yıl enerji üretilebilecek potansiyel bulunmaktadır.

İşletmede olan HES projelerinden Akçay HES, Başaran HES, Çine- Adnan Menderes Barajı ve HES, Feslek HES, Kemer Barajı ve HES, Sırma HES projelerinden toplam 136,87 MW Kurulu Güç ile yılda 405,95 GWh/yıl enerji üretilebilmektedir.

B.5.5. Rekreatif Su Kullanımı

Park, bahçe sulaması amaçlı kullanılan su şebekeden çekilmektedir.

B.6. Çevresel Altyapı

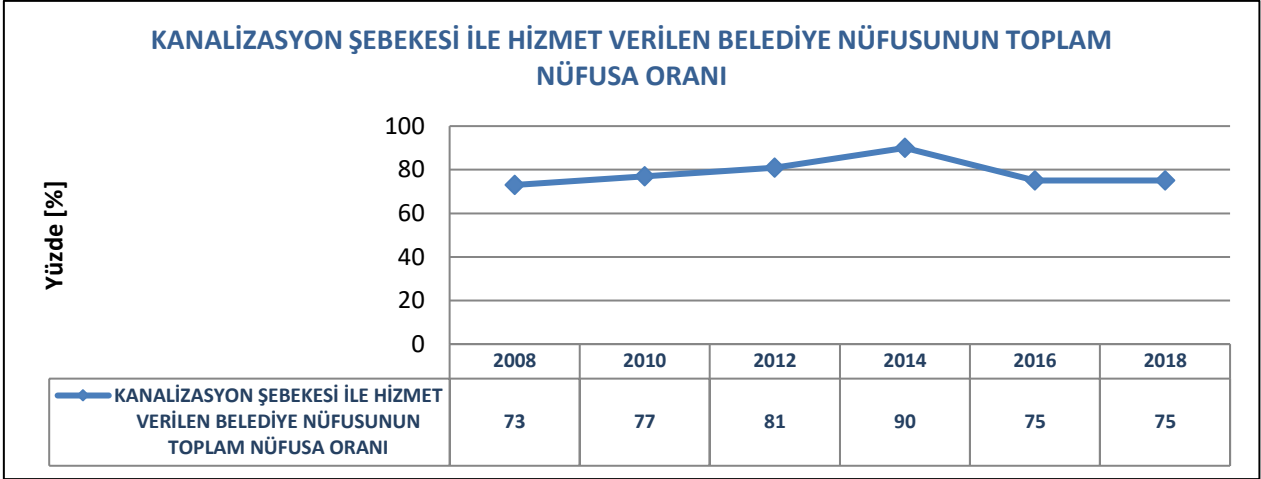
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

İlimizde TUIK 2018 verilerine göre 18 Belediye tarafından 1097,746 kişiye kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilmektedir. Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen Belediye Nüfusunun Toplam Nüfusa Oranı 2018 yılında %75'dir.

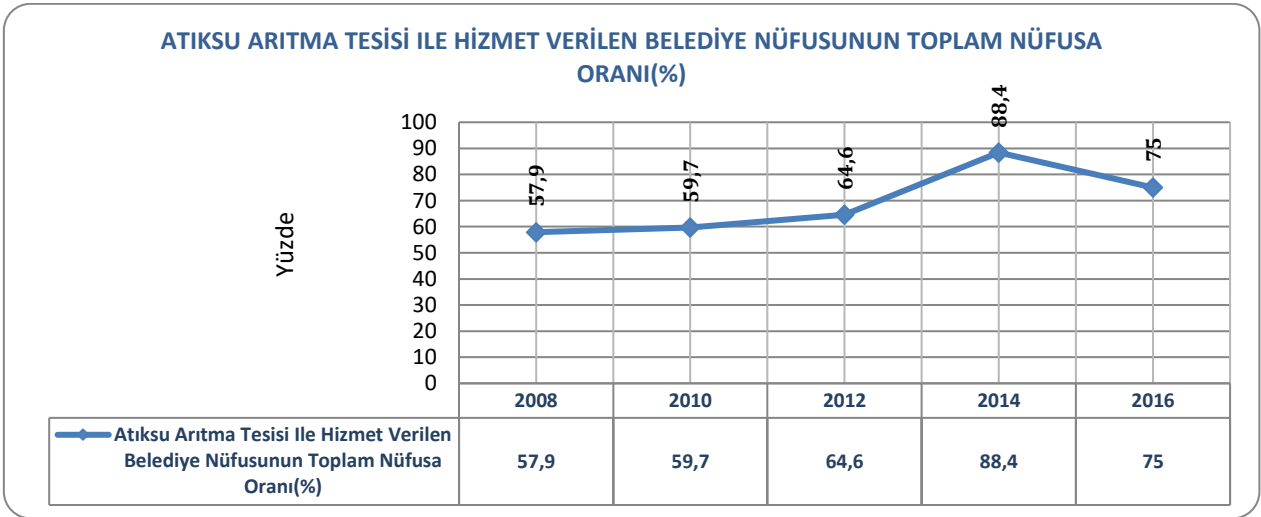
İlimizde TUIK 2018 verilerine göre Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusunun Toplam Nüfusa Oranı 2018 yılında %75'dir. 2018 yılı itibariyle Atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısı 18 dir. Atıksu arıtma tesislerinde 54.882 bin m³/yıl atıksu arıtılmaktadır.

Çizelge B.18 - 2019 Yılı Kanalizasyon Kullanımının Nüfusa Oranı

İLÇE ADI	İLÇE NÜFUSU	KANALİZASYON KULLANIMININ NÜFUSA ORANI
Bozdoğan	33.843	90,00 %
Buharkent	12.688	70,00 %
Çine	49.760	99,00 %
Didim	85.055	90,00 %
Efeler	289.948	99,00 %
Germencik	43.913	75,00 %
İncirliova	51.526	80,00 %
Karacasu	18.706	85,00 %
Karpuzlu	11.113	99,00 %
Koçarlı	23.716	75,00 %
Köşk	27.517	99,00 %
Kuşadası	113.580	75,00 %
Kuyucak	26.975	99,00 %
Nazilli	156.748	99,00 %
Söke	120.217	95,00%
Sultanhisar	21.533	99,00 %
Yenipazar	12.608	99,00 %

Grafik B.7 – 2019 yılında Aydın ilinde kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı
(TUİK, 2018) (TUİK iki yıl aralıklarla veri yayınlamaktadır.)

Grafik B.8 – 2019 yılında Aydın ilinde atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı
(TUİK, 2018 -TUİK iki yıl aralıklarla veri yayınlamaktadır.)

Belediyenin atıksu arıtma tesislerinden çıkan arıtma çamurunun analizine ilişkin veri mevcut değildir.

Çizelge B.19 – Aydın ilinde 2019 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu
(Aydın Büyükşehir Belediye Başkanlığı, 2019)

Yerleşim yerinin adı			Belediye atıksu arıtma tesisi olup olmadığı			Belediye atıksu arıtma tesisi türü			SAİS Kabin Durumu (var/yok)	Mevcut kapasitesi (m ³ /gün)	Arıtılan deşarj edilen atıksu miktarı (m ³ /sn)	Deşarj noktası	Deniz deşarjı	Hizmet verdiği nüfus	Oluşan AAT çamur miktarı (ton/yıl)	
il	ilçe	mahalle	var	İnşa/plan aşamasında	yok	fiziksel	biyolojik	ileri								
Aydın	Efeler	Doğu arıtma	x			x	x		var	53531	0,34	Büyük menderes	-	180000	250	
		Otogar arıtma	x			x	x		Yok	300	0,0023	Sulama suyu	-	1500	-	
		Dalama (doğal)	x					x		Yok	300	0,0033	Büyük menderes	-	1500	-
		Umurlu aat		x			x	x		Yok	2400		Büyük Menderes	-	12000	-
	Bozdoğan	Eymir mahallesi	x				x	x		Yok	100	0,001	Eymir Deresi	-	1000	-
		Toki konutları	x				x	x		Yok	180	0,0017	Deliçay	-	1500	-
		Akçay AAT	X				X	X		Yok	1200	0,0139	Akçay Deresi	-	7500	-
		Yazıkent AAT	X				X	X		Yok	300	0,0015	Gürlek Deresi	-	2000	-
	Buharkent	Savcılı AAT	X				X	X		Yok	250	0,0023	Büyük Menderes	-	1250	-
	Çine	Çine AAT	X				X	X	X	Yok	3000	0,030	Söğüçük deresi	-	25000	60
		Akçaova (doğal)	x	x						Yok	250		Helvacı deresi	-	2600	-
	Didim	Didim AAT	x				x	x		Var	50000	0,53	Ege denizi	x	300000	250
		Akbük	x				x	x		Yok	500	0,028	sulama	-	2500	-
	Germencik	Germencik		x	x	x	x	x		Yok	5000		DSİ kanalı	-	-	-
	İncirliova	İncirliova		x	x	x	x	x		Yok	3000		Dsi kanalı	-	-	-
	Karacasu	Karacasu AAT	X				X	X		Yok	1000	0,0081	Özdere	-	5000	-
		Ataeymir (doğal)	x							Yok	150	0,0015	Dandalaz çayı	-	1200	-
		Yenice (doğal)	x							Yok	200	0,0017	Dandalaz çayı	-	1100	-
	Karpuzlu	Karpuzlu	X				X	X		Yok	300	0,0023	Kocaçay	-	1500	-

Aydın 2019 Çevre Durum Raporu

	AAT													
Koçarlı	Bıyıklı AAT	X			X	X		Yok	160	0,001	DSİ Kanalı	-	1200	-
Köşk	Başçayır AAT	x			x	x		Yok	150	0,001	DSİ kanalı	-	1600	-
	Çiftlik AAT	X			x	x		Yok	150	0,001	DSİ Kanalı	-	1500	-
Kuşadası	Kuşadası AAT	x			x	x	x	Kurulum aşamasında	89794	-	Ege Denizi	x	-	-
	Yeniköy AAT	X			X	X		Yok	112	0,0012	Kuru dere yatağı	-	750	-
Kuyucak	Kuyucak AAT	x			x	x		Yok	1000	0,011	DSİ Kanalı	-	7000	-
	Başaran (doğal)	x			x	x		Yok	250	0,0023	Dandalaz Çayı	-	1400	-
	Horsunlu (doğal)	x	x					Yok	750				2600	
	Kurtuluş (doğal)	X	x					Yok	275				1600	
	Pamukören (doğal)	x						Yok	530	0,005	Büyük menderes	-	3000	
	Yamalak (doğal)	x	x					Yok	275	0,0028	Büyük menderes	-	1900	
Nazilli	Nazilli AAT	x			x	x		Var	27000	0,27	Büyük menderes	-	110000	-
	Dallica (doğal)		x					Yok	250		-	-	2400	-
	İsabeyli AAT	X			X	X		Yok	750	0,0075	DSİ Kurutma	-	4900	-
	Sevindikli AAT	X			X	X		Yok	95	0,00085	Büyük menderes	-	460	-
Söke	Söke AAT	X			X	X		var	19000	0,127	DSİ 22 nolu Kanalı	-	70000	-
Sultanhisar	Sultanhisar AAT	X			X	X		Yok	976	0,0073	Büyük menderes	-	6000	-
	Atça Hancıoğlu AAT	x			x	x		Yok	600	0,0054	Akçay Sağ Sahil	-	3000	-
	Atça Akmusluk AAT	x			x	x		Yok	600	0,0055	Akçay Sağ Sahil	-	3000	-
Yenipazar	Yenipazar AAT	X			x	x		Yok	900	0,007	Büyük menderes	-	6000	-

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Çizelge B.20 – Aydın ilinde 2019 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu

(Kaynak, yıl)

OSB/Serbest Bölge/Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (m ³ /gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
AYDIN	Var	2.500	YOK	F+B+K	0,063	Musluca Deresi
AYDIN	İnşaat aşamasında	9.000	YOK	F+B+K	46	Musluca Deresi
ASTİM	Var	1.750	YOK	F+B+K		DSİ kurutma kanalı
NAZİLLİ	Atıksu ASKİ Nazilli AAT ye verilmekte					
ORTAKLAR	Var	2000	YOK	F+B+K		Naipli çayı
ÇİNE	Var	200	YOK	F+B		Çine Çayı
ÇİNE	Proje aşamasında	400				
SÖKE	Var	100		F+B		
BUHARKENT	YOK					

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

Çizelge B.21 – Aydın ilinde 2019 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı

(Atıksu Bilgi Sistemi, 2019)

Tesis Statüsü	Toplam Tesis Sayısı	AAT’si Olan Tesis Sayısı
Üretim Sektörü/Sanayi Tesisleri	Veriye ulaşılamadı	72
Turizm Tesisleri veya Site Yönetimi	Veriye ulaşılamadı	110
Diğer	Veriye ulaşılamadı	54

B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler

Merkez(Efeler) Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinde 80 m³/gün kapasiteli sızıntı suyu arıtma tesisi kurulum aşamasında olup, geri devir yapılmaktadır.

Kuşadası Katı Atık Düzenli Depolama Tesislerinde 80 m³/gün kapasiteli sızıntı suyu arıtma tesisleri yeniden kurularak, sistemin çalışması başlatılmış olup çıkış suyu standartları için çalışmalar yapılmaktadır.

Didim Katı Atık Düzenli Depolama Tesislerinde 30 m³/gün kapasiteli sızıntı suyu arıtma tesisleri yeniden kurularak, sistemin çalışması başlatılmış olup çıkış suyu standartları için çalışmalar yapılmaktadır. 3 tesisten de alıcı ortama herhangi bir atıksu deşarjı olmamaktadır.

B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

İlimizde özellikle maden sektöründe ve hazır beton üretim santrallerinde geri kazanılan atıksu yeniden kullanılmaktadır. Özellikle Kuşadası ve Didim ilçelerimizdeki yazlık sitelerde bulunan evsel atıksu arıtma tesislerinde arıtılarak geri kazanılan atıksular çim, bahçe sulamasında kullanılmaktadır.

Çizelge B.22 – Aydın ilinde 2019 yılı itibariyle arıtıldıktan sonra bertaraf edilen atıksu durumu

(Kaynak, yıl)

ARITILDIKTAN SONRA BERTARAF EDİLEN ATIKSU DURUMU							
Alıcı Ortama Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kanalizasyona Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kentsel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Tarımsal Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Endüstriyel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Çevresel/Ekolojik Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Başka Bir Tesise Su Kaynağı (m ³ /yıl)	TOPLAM (m ³ /yıl)

(İl bazında toplam veriye ulaşılamamıştır.)

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

“Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” kapsamında ilimizde tespit edilmiş Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Saha mevcut değildir.

Çizelge B.23 - Aydın ilinde 2019 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler

(Kaynak, 2019)

Şüpheli Saha Sayısı	Takip Gerektiren Saha Sayısı	Kirlenmiş Saha Sayısı
297	118	0

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi

Aydın Büyükşehir Belediyesi ASKİ Genel Müdürlüğüne bağlı Atıksu Arıtma Tesislerinden 2019 yılında oluşan arıtma çamurları çamur kurutma yataklarında kurutulup Manisa Geri Dönüşüm Enerji Üretim Anonim Şirketi – Uzunburun Şubesinde bertaraf ettirilmiştir. Arıtma çamurlarının toprakta kullanımı ile ilgili bir çalışma bulunmamaktadır

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamuru bertaraf tesisine gönderilmektedir.

Aydın ilinde 2019 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimine ilişkin veri bulunmamaktadır

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

Madencilik faaliyetlerinin izin alınması aşamasında; söz konusu alan Orman Alanı olarak tanımlanan alanlardan ise Orman İşletme Müdürlüğüne faaliyet sahibinden ağaçlandırma bedeli, toprak bedeli, arazi kullanım bedeli ve fon bedelleri alınarak gerek faaliyet aşamasında gerekse faaliyet sonunda söz konusu alanda ağaçlandırma ve rehabilitasyon çalışmaları takip edilerek sahanın ağaçlandırılarak terk edilmesi sağlanmaktadır.

Ayrıca, madencilik faaliyetleri ÇED Yönetmeliği kapsamında yer aldığından söz konusu alanlarla ilgili Yönetmelik uyarınca hazırlanan raporda gerek faaliyet esnasında gerekse faaliyet sonrasında alınması gereken önlemler ile rehabilitasyon ve ağaçlandırma çalışmaları ile ilgili gerekli taahhütler alınarak, izlenmesi yapılmaktadır.

Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin olarak oluşturulan komisyon tarafından yerinde inceleme yapılarak, arazi üzerinde yapılan çalışmaların yakın çevresine uyum içerisinde yeniden kazanımı yapılmadığı incelenip değerlendirilmektedir.

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge B.24 – Aydın ilinde 2019 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları

(Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2019)

	GÜBRE CİNSİ	SATIŞ (Ton)
1	A.S (%21 N)	20.753
2	CAN (%26 N)	17.056
3	CAN (%21 N)	156
4	ÜRE	24.524
5	TSP	248
6	NSP	0
7	DAP	5.706
8	20.20.0	8.702
9	20.20.0 ZN	497
10	15.15.15	14.119
11	15.15.15 ZN	3.983
12	15.25.15	51
13	20..10..10	28
14	25..5..10	0
15	10.15.25	0
16	20.32.0 ZN	10
17	16.0.0	0
18	10.25.20	0
19	18.24.12 ZN	207
20	8.24.24	0
21	UAN	16
22	12.20.12	3
23	12.30.12	0
24	%33 AZOT(Nitropower vb)	835
25	P.SÜL	391
26	P.NİT.	159
27	MAP 12.61	28

Çizelge B.25 - Aydın ilinde 2019 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)
(Tarım Orman İl Müdürlüğü, 2019)

2019 YILI PESTİSİT KULLANIM MİKTARLARI

AYDIN İlçe Adı	İnsektisit		Fungusit		Herbisit		Akarisit		Rodentisit		Diğer	
	Kg	Litre	Kg	Litre	Kg	Litre	Kg	Litre	Kg	Litre	Kg	Litre
BOZDOĞAN	1179	2056	4920	436	118	6716	180	343	163	0	0	10
BUHARKENT	450	2400	3800	650	0	2700	0	610	25	0	0	
ÇİNE	1089,3	7826	7464,6	11716	4722	18343	60	725,5	201,2	40	295	0
DİDİM	3701	12329	14363,5	1062	1	34935,5	1870	7725	254,5	0	305	8235
EFELER	21850	22870	12150	3650	150	47500	1550	7955	655	0	320	15810
GERMENCİK	9381,6	11469,6	1662,2	399,5	158,7	39731,5	428,5	5879,6	128,6	0	0	17036
İNCİRLİOVA	5593,8	9628,5	6238	1420,5	987	11621	272	2479	190,5	0	6525	6305
KARACASU	180	7822	17824	5682	0	10366	536	905	88	0	0	1800
KARPUZLU	153,4	1380,5	50	50	0	4771	6	102	10	50	0	0
KOÇARLI	17016	13279	1120	575	0	21996	58	7292	15	0	0	3500
KÖŞK	1966,3	2910,2	5017	1096,5	159,15	6686,2	49,5	895,2	40,54	0	292,82	86,25
KUŞADASI	3354	10894	24303	1853	2531	15637	22	992	767	0	22	992
KUYUCAK	1706	6693	4788	1216	187	14217	521	903	197	250	5	0
NAZİLLİ	7247	13240	20798	4383	335	35276	600	2511	1059	0	377	7119
SÖKE	115704,33	147049,36	22049,48	56681	75502,7	177124,3	28570	73764	522,75	3000	29635	129470,16
SULTANHİSAR	3057	9012	18245	4332	20	15181	180	2567	75	0	111	760
YENİPAZAR	3088,2	4134,1	2194,8	145	96,3	9165	22	879	68,8	50	2	3255
TOPLAM	196716,73	284994	166987,9	95348	84968	471966	34925	116527	4461	3340	37890	194377,91

Çizelge B.26 - Aydın ilinde 2019 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları
(Tarım Orman İl Müdürlüğü, 2019) (Veri mevcut değil)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

Toprak ve su kaynakları için sürdürülebilir değerler çerçevesinde kurum ve kuruluşların eşgüdümü içerisinde yönetim modellerinin oluşturulması oldukça önemlidir. Ekolojik kıstaslar çerçevesinde bu kaynakların izlenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda eldeki envanterlerden veri tabanlarının oluşturulması zaman içerisindeki toprak ve su kaynaklarındaki değişimlerin tespiti yapılması gerekmektedir. Aydın gibi tarımsal niteliği ile öne çıkan bir ilde tarımda kullanılan gübre ve ilaçların analiz sonuçları ve reçete gibi somut belgelerle kullanılması bir zorunluluk olmalıdır.

Kaynaklar

DSİ

Aydın Büyükşehir Belediye Başkanlığı

Aydın Tarım ve Orman İl Müdürlüğü

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

Aydın Büyükşehir Belediyesi bünyesinde 3 adet katı atık düzenli depolama tesisi bulunmaktadır.

Merkez Katı Atık Düzenli Depolama Sahası: Ilıcabaşı Mah. Doğanköy Mevkii 2. km Efeler/AYDIN

Kuşadası Katı Atık Düzenli Depolama Sahası: Kirazlı Köyü Tülüoğlu Mevkii 7. Km Kuşadası/AYDIN

Didim Katı Atık Düzenli Depolama Sahası: Akköy Mah. Taşburun Mevkii Didim/AYDIN

2019 yılı boyunca bertaraf tesislerinde depolanan atık miktarları 331.274.013 Kg dır. İlimiz genelinde vahşi depolama çok aza indirilmiştir. Aydın Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan atık transfer istasyonları ve semi treylerler ile atıklar taşınmaktadır. Ayrıca yeni yapılacak olan transfer istasyonu ile ilçelerden katı atıklar toplanarak en yakın düzenli depolama tesisine gönderilecektir.

İlde katı atık kompozisyonu ile ilgili bilgi mevcut değildir.

Çizelge C.27 - Aydın ilinde 2019 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri
(Aydın Büyükşehir Belediye Başkanlığı, 2020)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya	Birliğin Adı Büyükşehir Belediyesi/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Üretilen Katı Atık Miktarı (ton/gün)	Toplanan Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor? (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi				
		Yaz	Kış		Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon)	Yakma	Düzensiz Depolama	Depo Gazından Enerji Üretimi
Bozdoğan		33627			3.943	13.833	0,12	0,41	1						
Buharkent		12793			834	7.145	0,07	0,56						1	
Çine		49339			37.125	26.740	0,75	0,54						1	
Efeler		293816			274.992	266.145	0,94	0,91			1				1
Germencik		43968			42.564	44.048	0,97	1,00							
İncirliova		52556			2.435	8.269	0,05	0,16						1	
Karacasu		18389			1.751	8.135	0,10	0,44						1	
Karpuzlu		10952			2.032	4.045	0,19	0,37						1	
Koçarlı		23397			3.841	2.668	0,16	0,11						1	
Köşk		27846			8.311	10.239	0,30	0,37						1	
Kuyucak		26671			0	0	0,00	0,00						1	
Nazilli		159544			70.291	29.192	0,44	0,18						1	
Sultanhisar		20458			16.716	17.273	0,82	0,84	1						
Yenipazar		12481			9.780	10.901	0,78	0,87							
Kuşadası		116966			317.137	162.827	2,71	1,39			1				1
Söke		121481			116.869	113.813	0,96	0,94							
Didim		86688			219.956	95.087	2,54	1,10			1				
İl Geneli		1110972			1.128.578	820.359	12	10	2		3			9	2

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

2014 yılında Aydın Büyükşehir Belediyesi, İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı altında kurulan Hafriyat ve Denetim Şube Müdürlüğü Aydın genelinde Hafriyat toprağı ve inşaat yıkıntı atıklarının yönetimini kontrol altına almak için Hafriyat Toprağı ve inşaat / Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliğinde belirtilen esaslar doğrultusunda Hafriyat Toprağı ve inşaat / Yıkıntı Atıkları Bertaraf Prosedürü hazırlanmıştır. Bertaraf Prosedürünün uygulamaya geçirilmesi ile birlikte Aydın ilinde üretilen, bertaraf edilen, geçici depolanan ve geri kazanılan atık miktarı belirlenebilmiş, hafriyat dolgu sahaları ve geri kazanım sahaları izinlendirilmiş ve il genelinde faaliyet gösteren hafriyat araçları kayıt altına alınmıştır.

Denetim ekiplerimizin Aydın genelinde gerçekleştirdikleri denetimler ve gelen şikâyetler doğrultusunda kaçak hafriyat atığı dökümlerinin ve izinsiz çalışan hafriyat araçlarının tespit edilmesi sağlanmaktadır. Tespit edilen kaçak hafriyat döküm alanlarının atığı dökmenin tespit edilmesi durumunda döküm tarafından, tespit edilememesi durumunda ise ilgili kurumlarla gerekli koordinasyonun sağlanarak ilgili kurumlar tarafından temizletilmesi işlemlerinin yürütülmesi, izinsiz alanlara yeni atıkların dökülmesini önleyecek tedbirlerin alınması, izinsiz çalışan hafriyat araçlarının izinlendirilmesi konularında gerekli çalışmaları yürütmekte ve koordinasyonu sağlamaktadır.

Ayrıca Aydın ili genelinde faaliyet gösteren izinli hafriyat toprağı inşaat /yıkıntı atığı araçlarının da belediyemiz sistemi ile uyumlu araç takip sistemine kayıtlarının yaptırılmasını sağlayarak sistem üzerinden atığın üretildiği alan ile izinli saha arasındaki hareketleri de takip edilmektedir. 2019 yılında 15 Adet (12 traktör, 3 kamyon) 1 yıllık ve araç takip sistemi taktıran 29 adet araca da 2 yıllık olmak üzere toplam 44 adet hafriyat toprağı inşaat /yıkıntı atığı taşıma izin belgesi düzenlenmiştir.

2019 yılı içerisinde toplanan hafriyat toprağı miktarı 239.562,24 m³, inşaat/yıkıntı atığı miktarı ise 33.199,21 m³ dür. 2019 yılında 85.877,62 m³ hafriyat toprağı faaliyet alanı içerisinde geçici biriktirme yapılarak aynı parselde yeniden değerlendirilmiştir. Ayrıca 2019 yılında 38.409 m³ toprak için rehabilitasyon geri kullanım izni verilmiştir.

18.03.2004 tarihli ve 25406 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı atıklarının Kontrolü Yönetmeliği, Belediyelerin Görev ve Yetkileri Başlıklı 8. Maddesinin (b) bendinde “Hafriyat Toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları geri kazanım tesisleri sahaları ile depolama sahalarını belirlemek, kurmak/kurdurtmak ve işletmek/işletmekle” yükümlüdür denmektedir

Aydın İli, Efeler İlçesi, Zafer Mahallesi sınırları içinde mülkiyeti Maliye Hâzinesine ait olan 755 ada 6 numaralı parsel. 755 ada 8 numaralı parsel ve Zafer/Kalfaköy Mahalle sınırları içinde Zindan Deresi Mevkiinde bulunan “Tescil Dışı” arazinin (89.131,49 m²) Büyükşehir Belediyesi tarafından Hafriyat Toprağı inşaat ve Yıkıntı Atıkları ile Doğal Afet Atıkları Depolama ve/veya Geri Kazanım Tesisleri faaliyet işi kapsamında 3. Sınıf düzenli depolama tesisi yapılmak amacıyla 28.04.2015 tarihli ve 6527 sayılı yazı ile protokol çerçevesinde kiralanması talep edilmiş ancak kurumlar arası yazışmaların devam etmesi sebebi ile sonuçlandırılmamıştır.

Aydın İli, Nazilli İlçesi, Sailer Mahallesinde bulunan mülkiyeti Maliye Hazinesine ait 375 numaralı taşınmazın 6866.00 m²lik alanı ve 383 numaralı taşınmazın 4437,00 m²lik kısmı ile Tescil Harici Devletin Hüküm ve Tasarrufu Altındaki 6505.59 m² yüzölçümlü olmak üzere toplam 17.808,59 m² lik alan için kiralama talebine ilişkin kurumlar arası yazışmalar protokol aşamasına gelmiş olup yazışmaların devam etmesi nedeniyle sonuçlandırılmamıştır.

Aydın il sınırları içerisinde açılan hafriyat toprağı tekrar kullanım ve geri kazanım sahaları 18.03.2004 tarihli ve 25406 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliğı 26. maddesi ve Çevre ve Orman Bakanlığı. Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmeliğine ilişkin çıkarılmış olan 8728 sayılı Genelgenin (2016/16) 27. maddesine istinaden açılmıştır.

Hafriyat Toprağı Tekrar Kullanım ve Geri Kazanım Sahaları;

Adı : Aydın Astim Organize Sanayi Bölgesi Hafriyat Toprağı Tekrar Kullanım ve Geri Kazanım Sahası
Amacı : Rehabilite Maksatlı Hafriyat Dolgusu
Adres : Aydın İli, Efeler ilçesi Kocagür Mah. 449, 125, 124,123, 85, 71 nolu parseller
Faaliyet Alanı : Efeler, İncirliova, Köşk, Koçarlı, Yenipazar, Sultanhisar ve Çine İlçeleri
Büyüklüğü : 70 Dönüm
Mülkiyeti : Aydın Astim Organize Sanayi Bölgesi ile Protokol yapıldı
Durum : Faaliyette

Adı : Bozdoğan Dolgu Sahası
Amacı : Rehabilite Maksatlı Hafriyat Dolgu ve Ağaçlandırma
Adres : Aydın İli Bozdoğan İlçesi Koyuncular Mahallesi 2024 numaralı parsel
Faaliyet Alanı : Bozdoğan İlçesi
Büyüklüğü : 24 Dönüm
Mülkiyeti: : Bozdoğan Belediyesi ile Protokol yapıldı
Durum : Faaliyette

Adı : Karacasu Dolgu Sahası
Amacı : Rehabilite Maksatlı Hafriyat Dolgusu
Adres : Yaylalı Mah. Özderesi Mevkiinde 263 ada 67 numaralı parsel
Faaliyet Alanı : Karacasu İlçeleri
Büyüklüğü : 1,99 Dönüm
Mülkiyeti: : Karacasu Belediyesi ile Protokol yapıldı
Durum : Faaliyette

Adı : Söke Dolgu Sahası
Amacı : Rehabilite Maksatlı Hafriyat Dolgusu
Adres : Söke ilçesi, Sazlı Mahallesi 112 ada 40 numaralı parsel
Faaliyet Alanı : Söke, Didim ve Kuşadası İlçeleri
Büyüklüğü : 43 Dönüm
Mülkiyeti: : Söke Belediyesi ile Protokol yapıldı
Durum : Faaliyette

Adı : Söke Argavlı Dolgu Sahası
Amacı : Rehabilite Maksatlı Hafriyat Dolgusu
Adres : Söke, Argavlı Mahallesi, 141 ada 5 ve 145 ada 3 numaralı parseller
Faaliyet Alanı : Söke, Didim ve Kuşadası İlçeleri
Büyüklüğü : 32.34 Dönüm
Mülkiyeti: : Selin Samut ile Protokol yapıldı
Durum : Faaliyette

Adı : İncirliova Dolgu Sahası
Amacı : Rehabilitasyon Maksatlı Hafriyat Dolgusu
Adres : İncirliova ilçesi, Yazıdere Mahallesi 107 ada 3 ve 4 numaralı parseller
Faaliyet Alanı : İncirliova, Germencik ve Koçarlı İlçeleri
Büyüklüğü : 24.15 Dönüm
Mülkiyeti : İrfan Türken ile Protokol yapıldı
Durum : Faaliyette

Adı : Kuşadası Soğucak Dolgu Sahası
Amacı : Rehabilitasyon Maksatlı Hafriyat Dolgusu
Adres : Aydın İli, Kuşadası İlçesi, Soğucak Mah. Bağısat Mevkii, 2837 numaralı parsel
Faaliyet Alanı : Söke ve Kuşadası İlçeleri
Büyüklüğü : 271.32 Dönüm
Mülkiyeti : Mahmut Kömeç ile Protokol yapıldı
Durum : Faaliyette

İnşaat/Yıkıntı Atığı Geri Kazanım Tesisleri:

Adı : Tralles Geri Dönüşüm San. Tic. Ltd. Şti. İnşaat/Yıkıntı Atığı Geri Kazanım Tesisi
Amacı : İnşaat /Yıkıntı Atıkları Geri Kazanımı
Adres : Aydın İli, Efeler İlçesi, Zafer Mah., Zindan Deresi Mevkii, 929 ada 6 nolu parselde
Faaliyet Alanı : Efeler, İncirliova, Köşk, Koçarlı, Yenipazar, Sultanhisar ve Çine İlçeleri
Kapasite : 390.000 Ton/Yıl
Durum : Faaliyette

Adı : Ünite Madencilik Petrol Nak. Gemi Acent. İnş. San. Tic. Ltd. Şti. İnşaat/Yıkıntı Atığı Geri Kazanım Tesisi
Amacı : İnşaat /Yıkıntı Atıkları Geri Kazanımı
Adres : Aydın İli, Efeler İlçesi, Tepecik Mah., 184 ada 252,253,254 nolu parsellerde
Faaliyet Alanı : Efeler, İncirliova, Köşk, Koçarlı, Yenipazar, Sultanhisar ve Çine İlçeleri
Kapasite : 2.000.000 Ton/Yıl
Durum : Faaliyette

Çizelge C.28 – 2019 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi

(Aydın Büyükşehir Belediye Başkanlığı, 2019)

Belediye Adı	Üretilen İnşaat /Yıkıntı Atığı Miktarı (m ³ /yıl)	Ortaya Çıkan Hafriyat Toprağı Miktarı (m ³ /yıl)	İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Yönetimi		Hafriyat Toprağı Yönetimi
			Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Düzenli Depolama Tesisi Sayısı	Döküm Sahası Sayısı
Aydın Büyükşehir Belediyesi	33.199,21	239.562,24	2	-	7
İl Geneli (Toplam)	33.199,21	239.562,24	2	-	7

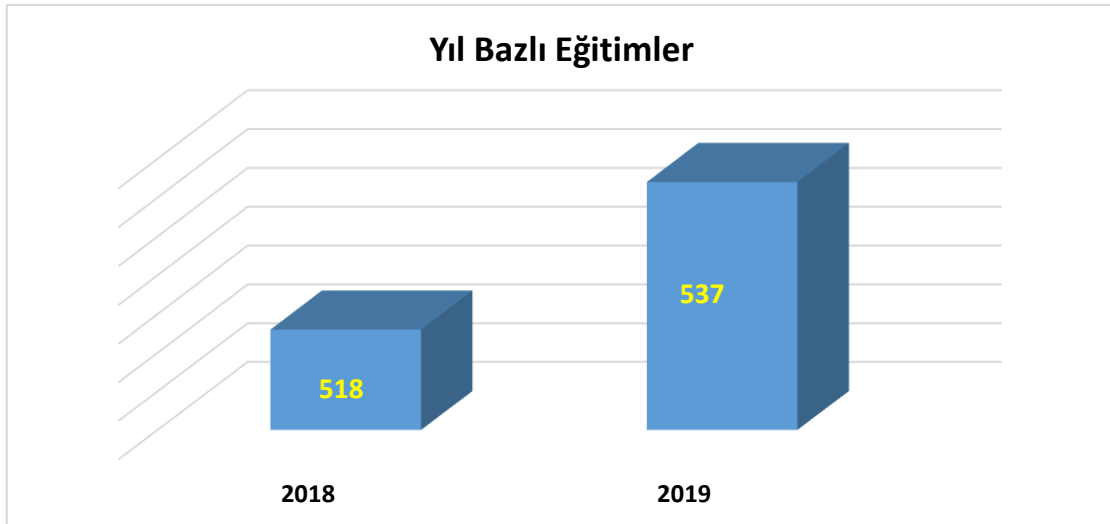
C.3. Sıfır Atık Yönetimi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca başlatılan; “israfın önlenmesi, kaynakların daha verimli kullanılması, atık oluşum sebeplerinin gözden geçirilerek atık oluşumunun engellenmesi veya minimize edilmesi, atığın oluşması durumunda ise kaynağında ayrı toplanması ve geri kazanımının sağlanmasını kapsayan atık yönetimi sürecinde bir hedef” olarak tanımlanan “Sıfır Atık Projesi” Kurumumuzda uygulanmaktadır.

C.3.1. Eğitimler

Çizelge C.29 – 2019 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler
(Aydın çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

Hedef Kitle	Düzenlenen Eğitim Sayısı	Eğitim Verilen Kişi Sayısı
Kurum Temsilcileri	3	459
Öğrenci	2	78

Grafik C.9 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı

(Aydın Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

İlimizde Atık Getirme Merkezleri bulunmamaktadır.

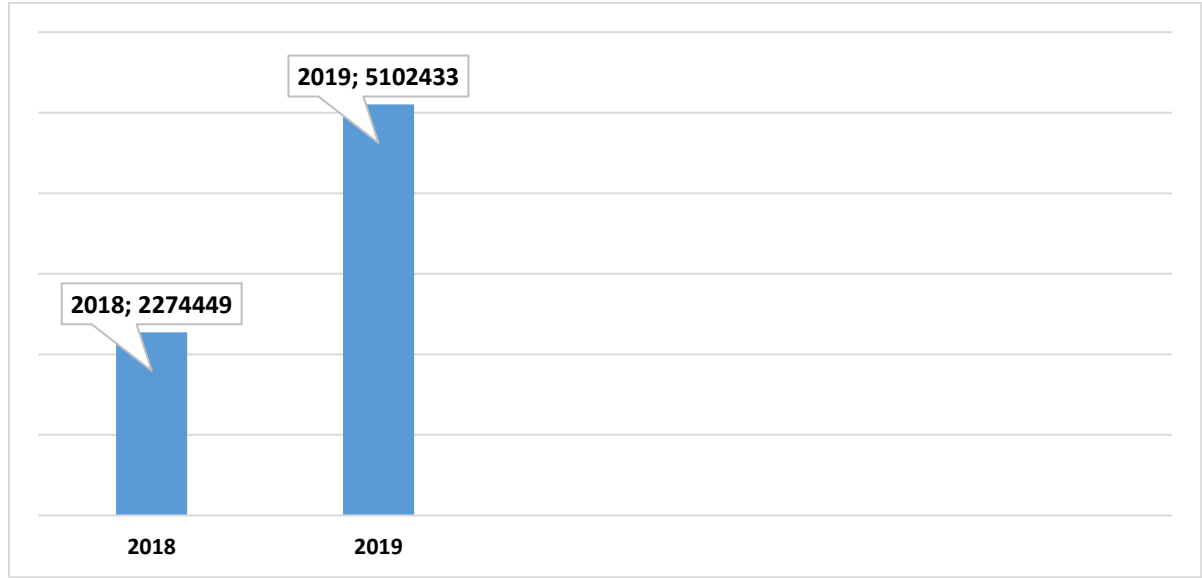
Çizelge C.30 – 2019 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri
(Aydın Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Belediye/AVM/ OSB/Üniversite/ Site/havaalanı	İlçesi	Toplanan Atık Türü Sayısı	Toplanan Atık Grupları
1. Sınıf AGM Belediye			
2. Sınıf AGM AVM			
3. Sınıf AGMOSB, Üniversite, Site, havaalanı			
Mobil Atık Getirme MerkeziBelediye			

C.3.3. Atık Miktarları

Çizelge C.31 – 2019 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2020)

	İlçe	Toplanan Atık Miktarı (Kg)
Kağıt, karton (15 01 01, 15 01 05, 20 01 01)	17 İlçe	694.493
Plastik (15 01 02, 15 01 05, 17 02 03, 20 01 39)		258.615
Metal (15 01 04, 17 04 07, 20 01 40)		19.238
Cam (15 01 07, 17 02 02, 20 01 02)		45.269
Ahşap (15 01 03, 17 02 01, 20 01 38)		-
Tekstil (15 01 09, 20 01 10, 20 01 11)		-
Pil(16 06 01*)		2.613
Akü (16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05, 20 01 33*, 20 01 34)		5.060
Toner-Kartuş (08 03 17*, 20 01 27*)		2.407
Aydınlatma (20 01 21*)		1.181
Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (20 01 23*, 20 01 35*, 20 01 36, 16 02 13*, 16 02 14*, 09 01 10, 09 01 11, 09 01 12)		5.620
İlaçlar (20 01 31*, 18 01 08*, 18 02 07*, 20 01 32)		250
Bitkisel atık yağ (20 01 25, 20 01 26*)		53.765
Hacimli atıklar (20 03 07)		-
Araç bakım/onarım(16 01 03, 16 01 07*)		45
Tehlikeli atık (20 01 13*, 20 01 14*, 20 01 15*, 20 01 17*, 20 01 19*, 20 01 27*, 20 01 29*, 20 01 37*)		11.072
Organik atık		120.050
Karışık (plastik, kağıt, cam, metal)		3.882.755
TOPLAM		5.102.433

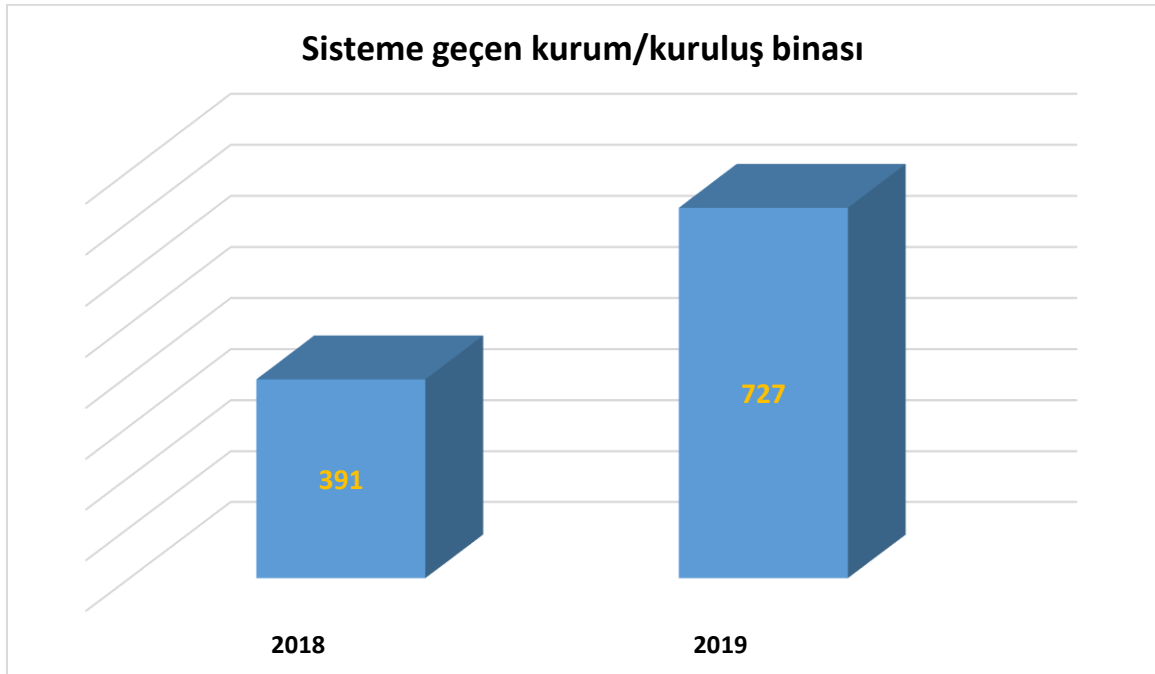

Grafik C.10 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı (kg)
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2020)

C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı

Çizelge C.32 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2020)

Hedef Kitle	Toplam Kurum Sayı	Sisteme Geçen Kurum	%
Belediye Geneli	17		
Belediye Hizmet Binası	17	17	
Okul	878	557	
Kurum/kuruluş	79	79	
AVM	41	13	
Otel	85	36	
Hastane	16	16	
Sanayi	393	9	
Diğer			

Grafik C.11 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2020)

C.3.5. Ekipman

Çizelge C.33 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Kurumlardaki Kumbara Sayısı	Kurumlardaki Konteyner Sayısı	Belediye Genelindeki Konteyner Sayısı
1.051	190	190

C.3.6. Kompost

İlimizde kompost üretimi yapılmamaktadır.

Çizelge C.34 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri

(Kaynak, Yıl)

	Kompost Tesisi Sayısı	Toplam Kapasitesi	Yıllık Üretilen Kompost Miktarı (kg)
Belediye Geneli			
Kurum/Kuruluşlar			

C.4. Ambalaj Atıkları

Sağlıklı bir geri kazanım sisteminin oluşturulması için ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması esastır. Ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanmasından büyükşehir belediye sınırları içerisinde ilçe belediyeleri sorumludur. Belediyeler ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplama-ayırma faaliyetini kendisi veya sözleşme imzaladığı çevre lisanslı/geçici faaliyet belgeli toplama-ayırma tesisleri ile gerçekleştirir. Belediyeler, ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması için ambalaj atıkları yönetim planını hazırlar. Piyasaya sürenler ve/veya yetkilendirilmiş kuruluş ile sözleşme yapılması durumunda ise plan sözleşme imzalanan taraflar ile birlikte hazırlanır veya ilgili taraflar ambalaj atıkları yönetim planına dâhil edilir.

Çizelge C.35 - Aydın ilinde 2018 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları*

(Sıfır Atık Bilgi Sistemi/2020)

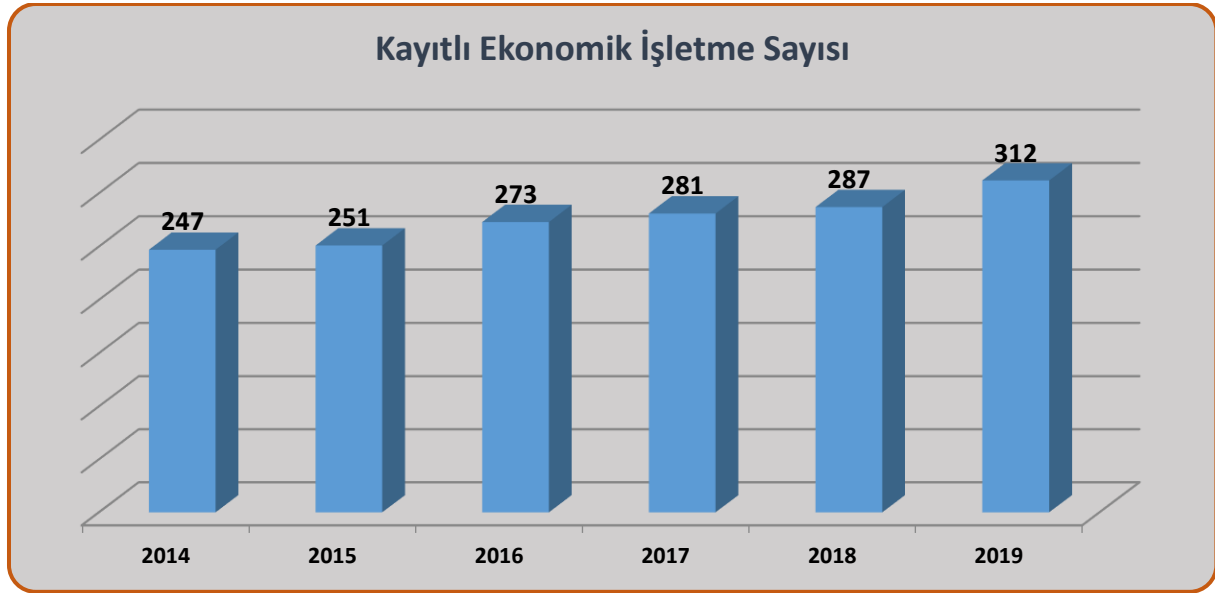
Ambalaj Cinsi	Toplanan Ambalaj Atığı Miktarı (kg)	Geri Kazanılan Ambalaj Atığı Miktarı (kg)
Plastik	487.793	514.361
Metal	74.886	-
Kompozit	-	31.420
Kağıt Karton	3.364.322	7.202.592
Cam	19.780	-
Ahşap	27.800	342.640
Karışık	22.167.525	-
Toplam	26.114.306	8.091.013

Ambalaj Bilgi Sisteminde 2019 yılı istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında Ambalaj Bülteninden ulaşılabilir.

Çizelge C.36 - 2019 yılında Aydın ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı

(Ambalaj Bilgi Sistemi/2020)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	281
Ambalaj Üreticisi Sayısı	15
Tedarikçi Sayısı	16

Grafik C.12 – Yıl bazında Aydın ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(Ambalaj Bilgi Sistemi/2020)

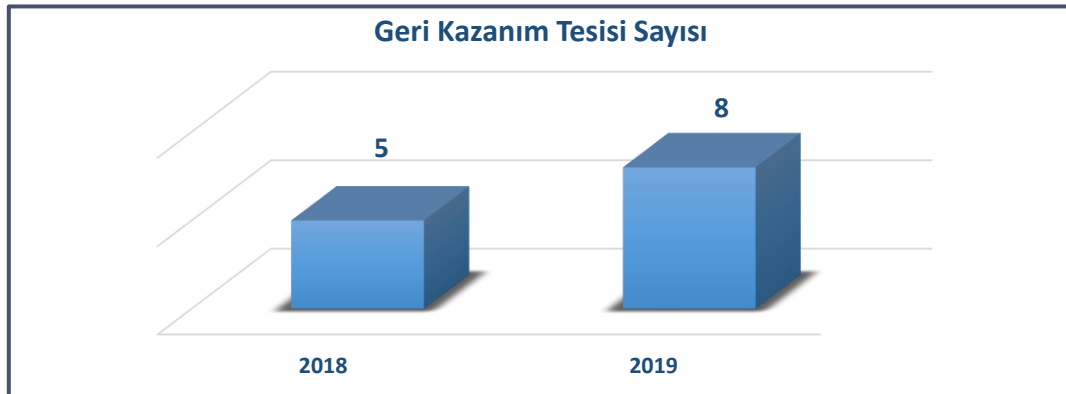
Çizelge C.37- 2019 yılında Aydın ilinde kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı
(Çevre İzin ve Lisans Sistemi, Ambalaj Bilgi Sistemi/2020)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisleri (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
12	5	3	4

Çizelge C.38 - 2019 yılında Aydın ilinde ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(Çevre İzin ve Lisans Sistemi, Ambalaj Bilgi Sistemi/2020)

Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesisleri (GKT) Sayısı Toplam*	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt- Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
8	6	2	1	1	2	2	1

*Bir geri kazanım tesisi birden fazla ambalaj atığı işleyebileceğinden toplam Geri Kazanım Tesis Sayısı farklı olabilir.

Grafik C.13 – Yıl bazında Aydın ilinde bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(Çevre İzin ve Lisans Sistemi, Ambalaj Bilgi Sistemi/2020)

Çizelge C.39 – 2019 yılında Aydın ilinde Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planı (AAYP) durumu
(Ambalaj Bilgi Sistemi/2019)

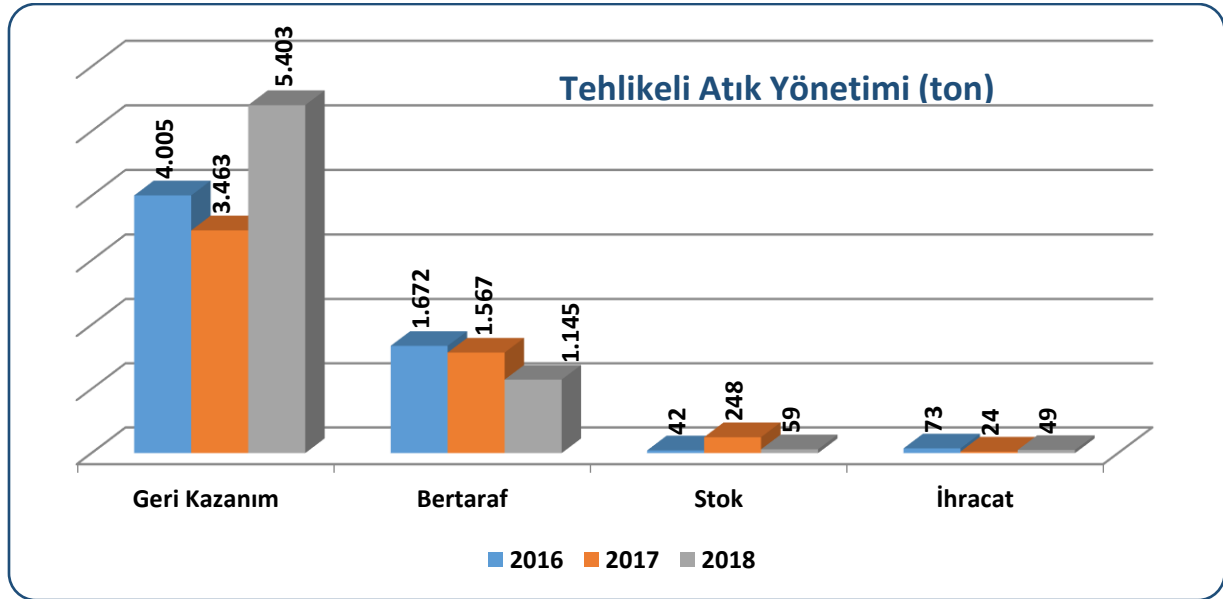
Belediye Adı	Nüfusu	AAYP Durumu (Var-Yok)	AAYP Onay Tarihi
Efeler Belediyesi	293.873	Var	28.02.2020
İncirliova Belediyesi	52.556	Var	09.09.2020
Germencik Belediyesi	43.968	Var	09.09.2020
Kuşadası Belediyesi	116.966	Var	20.11.2018
Söke Belediyesi	121.481	Var	14.12.2018
Didim Belediyesi	86.688	Var	22.08.2019
Köşk Belediyesi	27.846	Var	06.05.2019
Sultanhisar Belediyesi	20.458	Var	19.02.2020
Nazilli Belediyesi	159.544	Var	06.05.2019
Kuyucak Belediyesi	26.671	Var	12.10.2020
Buharkent Belediyesi	12.793	Var	23.11.2018
Karacasu Belediyesi	18.389	Var	23.11.2018
Yenipazar Belediyesi	12.481	Var	22.08.2019
Çine Belediyesi	49.339	Var	01.04.2020
Karpuzlu Belediyesi	10.952	Var	27.08.2020
Koçarlı Belediyesi	23.397	Var	25.02.2020
Bozdoğan Belediyesi	33.627	Var	23.11.2018

Çizelge C.40 - 2019 yılında Aydın ilinde Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum
(Kaynak, yıl) Aydın İlinde Atık Getirme Merkezi Bulunmamaktadır.

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Sahibi	Kurucu Türü (Belediye-AVM-OSB- Havalimanı-Satış Noktası vd.)	Adresi	İzin/Onay tarihi	Atık Grupları
1. Sınıf AGM					
2. Sınıf AGM					
3. Sınıf AGM					

C.5. Tehlikeli Atıklar

İlimizdeki tehlikeli atıkların miktarlarına, geri kazanım miktarlarına ilişkin grafik aşağıda verilmiştir

Grafik C.14 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

Atık Yönetim Uygulamasında 2019 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

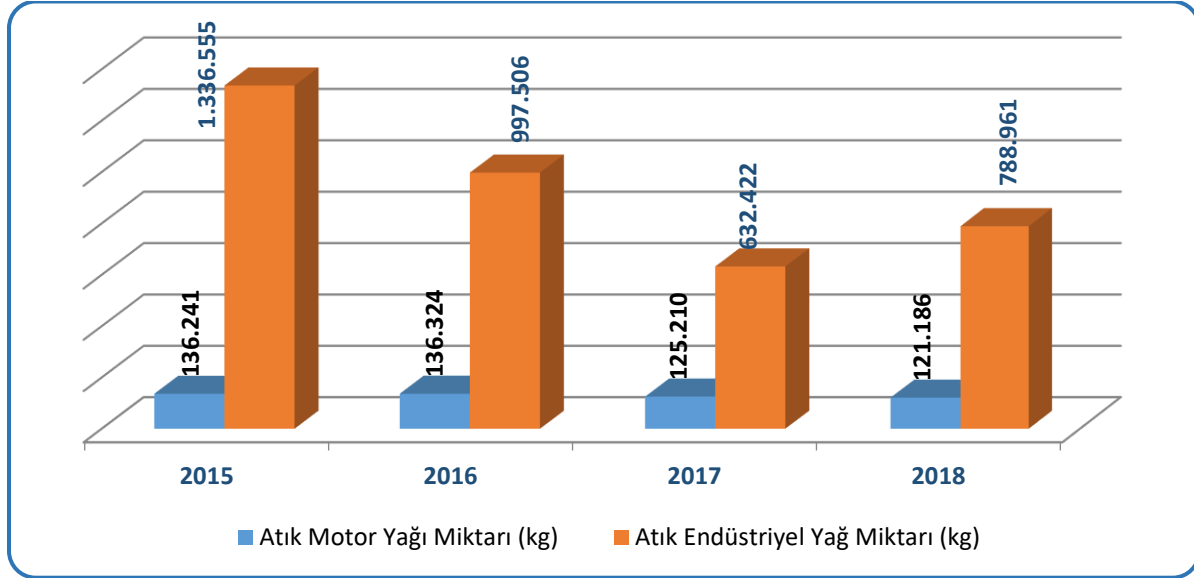
Çizelge C.41 - Aydın ilinde 2018 yılında atık işleme ve miktarı*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma	917.520
R2	Solvent (çözücü) ıslahı/yeniden üretimi	15.108
R3	Solvent olarak kullanılmayan organik maddelerin ıslahı/ geri dönüşümü (kompost ve diğer biyolojik dönüşüm süreçleri dahil)	5.621.632
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü	3.176.904
R5	Diğer anorganik maddelerin ıslahı/geri dönüşümü	1.815.477
R8	Katalizör parçalarının (bileşenlerinin) geri kazanımı	1.350
R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımları	236.716
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	32.911.802
R13	R1 ile R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atıkların stoklanması (atığın üretildiği alan içinde geçici depolama, toplama hariç)	1.983.159
R-AHM	Alternatif hammadde işleme	10.468.800
D1	Toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (örn: düzenli depolama vs.)	800.040
D5	Özel mühendislik gerektiren toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (çevreden ve her biri ayrı olarak izole edilmiş ve örtülmüş hücreli depolama ve benzeri)	171.728
D8	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen biyolojik işlemler	772
D9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade	1.439.862

	edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	
D10	Yakma (karada)	28.049
D15	D1 ile D14 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atığın üretildiği alan içinde geçici depolama (ara depolama tesisleri ve toplama işlemi hariç)	28
TOPLAM		59.588.947

C.6. Atık Madeni Yağlar

Grafik C.15 – Yıllar itibariyle Aydın ilinde atık madeni yağ toplama miktarları &*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

* Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilmektedir.

Atık motor yağı kodları : 13 02 04*, 13 02 05*, 13 02 06*, 13 02 07*, 13 02 08*
Atık endüstriyel yağ kodları : 12 01 06*, 12 01 07*, 12 01 10*, 12 01 12*, 13 01 01*, 13 01 04*, 13 01 05*, 13 01 09*, 13 01 10*, 13 01 11*, 13 01 12*, 13 01 13*13 03 01*, 13 03 06*, 13 03 07*, 13 03 08*, 13 03 09*, 13 03 10*, 13 05 06*, 19 02 07*

Çizelge C.42 – Aydın ilinde 2018 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

Geri kazanım&& (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)	Atık Minimizasyonu (Tesis İçi) (kg)
860.839	0	49.308	7.460	0

&& Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

Atık Yönetim Uygulamasında 2019 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

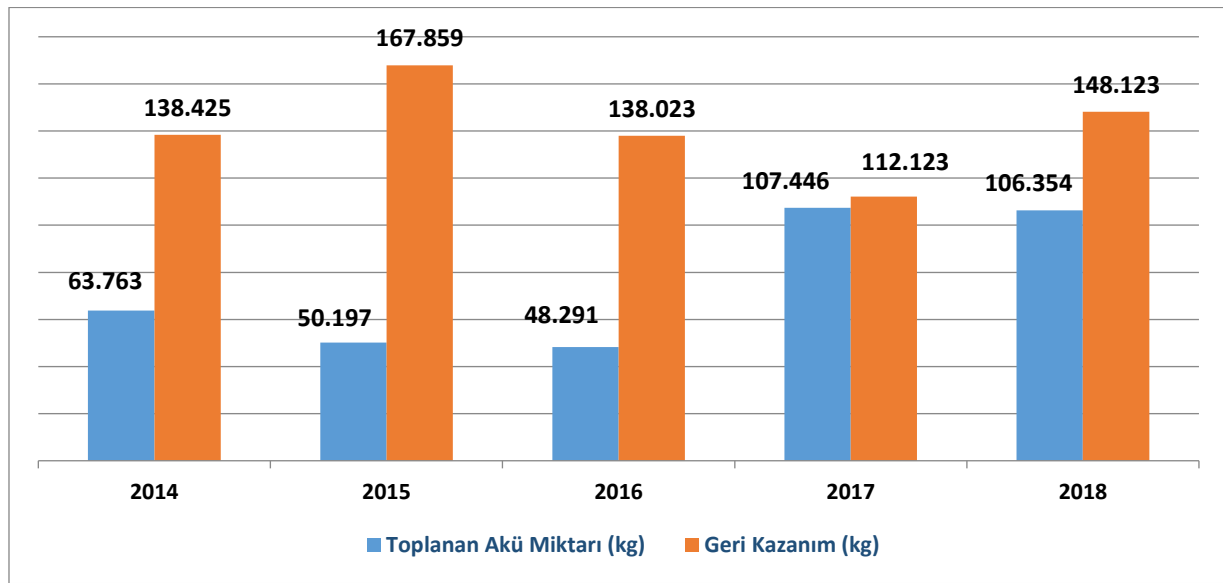
C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

İlimizdeki atık pil ve akümülatörler kapsamında aşağıdaki çizelgeler hazırlanmıştır.

Çizelge C.43 – Aydın ilinde 2018 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

ATIK AKÜMÜLATÖRLER				
Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen Geçici Depolama Alanı Sayısı	Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (kg)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri Sayısı	Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
			Miktarı (kg)	%
1	106.354	1		

16 06 01*: Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu

Grafik C.16 – Aydın ilinde yıllar itibariyle atık akü toplama ve geri kazanım miktarı (kg)*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

Çizelge C.44 – Aydın ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg)*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

2014	2015	2016	2017	2018
63.763	50.197	48.291	107.446	106.354

Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu 16 06 01*

Çizelge C.45 - Aydın ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (kg)*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

2014	2015	2016	2017	2018
463	924	503	273	563

Atık piller için kullanılan atık kodları: 16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05

Atık Yönetim Uygulamasında 2019 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i

içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

Çizelge C.46 – Aydın ilinde 2018 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesisi Sayısı ¹	Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
	123.034	0	

¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilmektedir.

Atık Yönetim Uygulamasında 2019 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

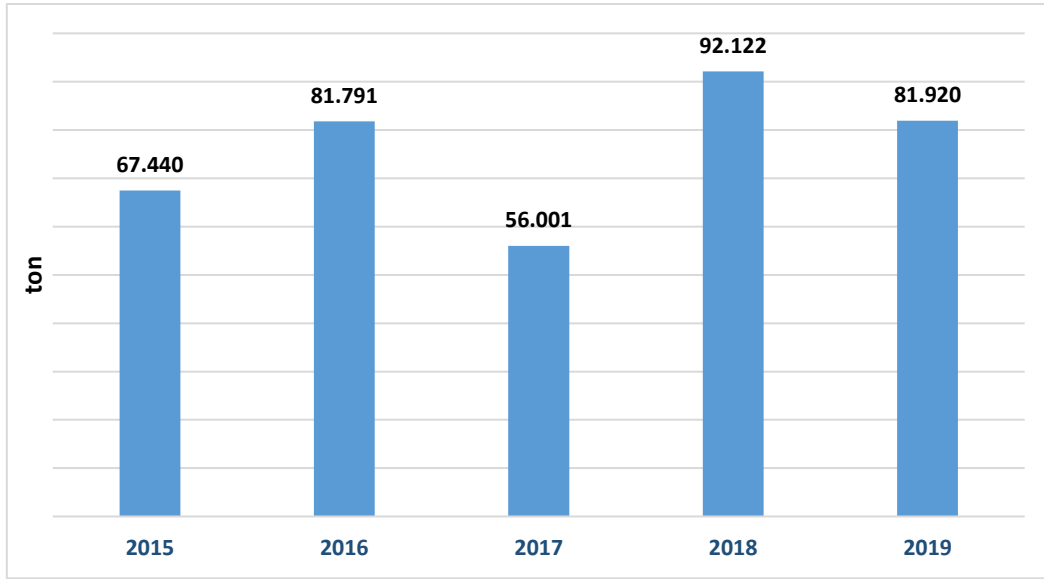
C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler

İlimizde Ömrünü Tamamlamış Lastikleri için Geçici Depolama Alanı, Geri Kazanım Tesisi ve Bertaraf Tesisi mevcut değildir

Çizelge C.47 – Aydın ilinde 2019 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler*

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)					
ÖTL Geçici Depolama Alanı Sayısı	Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi Sayısı	Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
-	-	-	-	-	-

Grafik C.17 – Yıllar itibariyle Aydın ilinde geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Atık Yönetim Uygulaması/2020)

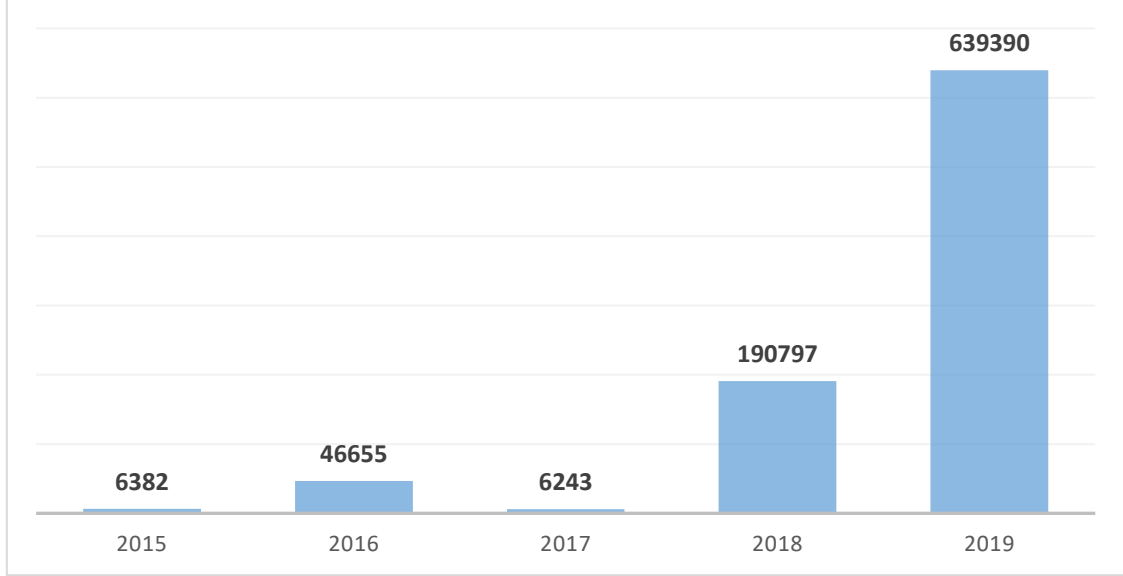
Çizelge C.48 – Yıllar itibariyle Aydın ilinde geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Atık Yönetim Uygulaması/2020)

	2015	2016	2017	2018	2019
Toplam ÖTL miktarları(ton/yıl)	67,44	81,791	56,001	92.122	81,92

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü (AEEE) Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

Grafik C.18 - Aydın ilinde yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları (kg)

(Atık Yönetim Uygulaması/2020)

İlimizde Atık Elektrik ve Elektronik Eşya İşleme tesisi bulunmamaktadır. 1 adet olmak üzere Ekovar Geri Dönüşüm Makine İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti. Firması Aktarma Merkezi olarak faaliyet göstermektedir.

İlimizde Atık Elektrik ve Elektronik Eşya tesisi bulunmamaktadır, ancak 1 (bir) adet geçici depolama alanı bulunmaktadır.

Çizelge C.49 – Aydın ilinde 2019 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar

(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

Belediyeler Tarafından Oluşturulan AEEE Getirme Merkezleri Sayısı	AEEE'lerin Toplanması Amacıyla Oluşturulan Aktarma Merkezleri Sayısı	Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriken AEEE Miktarı (ton)	AEEE İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen AEEE Miktarı (ton)
	1			

C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar

İlimizde Ömrünü Tamamlamış Araç Geçici Depolama ve Ömrünü Tamamlanmış Araç teslim yeri mevcut olup aşağıdaki çizelgede belirtilmiştir. İlimizde Ömrünü Araç İşleme Tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge C.50 - Aydın ilinde 2019 yılı hurdaya ayrılan araç sayısı

(<https://eizin.cevre.gov.tr/Rapor/BelgeArama.aspx>, 2019)

Oluşturulan ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
6	4	-	-

C.12. Tehlikesiz Atıklar

İlimizde tehlikesiz atıklar konusunda gerçekleştirilen işleme ve bertaraf yöntemleri aşağıda belirtilmiştir.

Çizelge C.51 – Aydın ilinde 2018 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların toplanma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri
(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

Atık Kodu	Atık İşleme Yöntemi Kodu	Toplam (kg)	Atık Kodu	Atık İşleme Yöntemi Kodu	Toplam (kg)
040220	R1	245170	160112	R12	650
070213	R12	21202	160116	R12	4490
100101	R_AHM	2158260	160117	R12	1334520
100101	R1	487820	160118	R12	170700
100101	R12	99200	160119	R12	13660
100102	R_AHM	5330	160120	R12	7550
100210	R12	1400	160122	R12	22000
101103	R12	275	160214	R12	234270
101208	R_AHM	15750	170203	R12	1162
101213	R1	15860	170401	R12	5469
101314	R_AHM	6501530	170402	R12	34525
120101	R12	720606	170405	R12	874539
120102	R12	600510	170407	R12	12579144
120103	R12	26330	170407	R12	1322110
120104	R12	6727	170411	R12	8447
120104	R4	10390	170411	R4	173550
120105	R12	118730	180109	D10	8
120105	R5	206790	180109	R13	59
150101	R3	3341	190805	D1	640000
150101	R12	2519400	190805	R12	595
150102	R3	81553	190814	R12	387280
150102	R5	63695	191202	R12	7038
150102	R12	1288073	191203	R12	5208
150103	R3	399403	191204	R12	9180
150103	R5	680576	200101	R12	65582
150103	R12	138970	200102	R12	264063
150104	R4	3610	200102	R3	148890
150104	R12	148027	200102	R5	816238
150105	R12	17947	200111	R12	113780
150106	R12	624235	200134	R4	114
150107	R12	74311	200139	R12	68769
150203	R12	5050	200140	R12	3558279
160103	R1	12950	200140	R4	700
160103	R3	12100	160112	R12	650

160103	R12	56770		160116	R12	4490
160103	R13	100				

Atık Yönetim Uygulamasında 2019 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar, 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik" in Atık Listesinde; 10 02 koduyla, "**Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar**" olarak belirtilen başlık altında yer almaktadır.

Çizelge C.52 – Aydın ilinde 2019 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi
(Firma, 2019)

Tesis Adı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi
Peksa Profil San. ve Tic. A.Ş.	DKP sac (panel):6.958 DKP sac (konvektör):2.011	Cüruf Oluşmamaktadır	
Taviller Hidrolik Mil ve Boru İmalat San. Ve Tic. A.Ş.	Çelik çekme boru: 15.235 Çelik Mil: 19.240	Cüruf Oluşmamaktadır	
Jantsa Jant Sanayi ve Tic. A.Ş.(Haddehane)	450	45 haddehane tufalı	R12
OSP Demir Çelik San. Tic. A.Ş.	5.530	10 02 10: 267 ton/yıl haddehane tufalı	R4

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santrali mevcut değildir.

Çizelge C.53 – Aydın ilinde 2019 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı
(Kaynak, yıl)

Termik Santralin Adı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf (ton/yıl)
TOPLAM			

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

Aydın Büyükşehir Belediyesi ASKİ Genel Müdürlüğüne bağlı Atıksu Arıtma Tesislerinden 2019 yılında oluşan arıtma çamurları çamur kurutma yataklarında kurutulup Manisa Geri

Dönüşüm Enerji Üretim Anonim Şirketi – Uzunburun Şubesinde bertaraf ettirilmiştir. Arıtma çamurlarının toprakta kullanımı ile ilgili bir çalışma bulunmamaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

Aydın ilinde Aydın Büyükşehir Belediyesi Sterilizasyon Tesisi mevcuttur.

Çizelge C.54 – 2019 yılında Aydın ili sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı
(Aydın Büyükşehir Belediyesi, 2020)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Aydın Büyükşehir Belediyesi	X			3	1.556		X	Aydın Büyükşehir Belediyesi Sterilizasyon Tesisi		Aydın

Çizelge C.55 - Aydın ilinde yıllara göre tıbbi atık miktarı
(Aydın Büyükşehir Belediye Başkanlığı, 2020)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	910	1.269	1.391	1.489	1.473	1.556

C.14. Maden Atıkları

Maden atıklarına ilişkin veriye ulaşılamamıştır.

Çizelge C.56 – Aydın ilinde 2019 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı
(Kaynak, yıl)

İşlenen Cevherin Adı	Toplam Tesis Sayısı	Zenginleştirme Atığı Miktarı (ton/yıl)	Kategori A Tesis Sayısı	Kategori B Tesis Sayısı

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

2019 yılında toplanan, geri kazanılan atık miktarlarının 2018 yılına göre artış gösterdiği, nihai bertaraf miktarlarında son yıllarda azalmanın olduğu gözlenmektedir. Atık aküden geri kazanılan atıklar ağırlıkça sırasıyla kurşun, cüruf ve plastik şeklindedir. İlimizde ömrünü tamamlamış lastikler büyük miktarda ilimizde yer alan çimento fabrikası BATISÖKE Çimento fabrikası tarafından kullanılmaktadır.

Çizelge C.57 – 2019 yılı itibariyle Aydın ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı (Aydın ÇŞİM, 2019)

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı (Belediye)	3
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	21
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	22
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	-
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	-

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması
Ambalaj Bilgi Sistemi
Aydın Büyükşehir Belediye Başkanlığı

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında tehlikeli maddeleri bulunduran ya da bulundurması muhtemel kuruluşlar Yönetmeliğin bildirim maddesi uyarınca Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Entegre Çevre Bilgi Sistemi altında çalışan BEKRA Bildirim Sistemine bildirimlerini yapmakla yükümlüdür. Yönetmelik eklerinde yapılan değişiklik neticesinde 19/7/2018 tarihinde BEKRA 3 devreye alınmıştır.

Aydın ilinde 2019 yılında, BEKRA bildirimlerine göre kuruluş sayıları ve kategorileri Çizelge Ç.58’de yer almaktadır.

Çizelge Ç.58 – Aydın ilinde 2019 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(Bekra Bildirim Sistemi, 2019)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	6
Üst Seviye	25
TOPLAM	31

Aydın ilinde 2019 yılında yapılan çevre denetimlerinde BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları Çizelge Ç.59’da yer almaktadır.

Çizelge Ç.59 – Aydın ilinde 2019 yılında BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları
(Bekra Bildirim Sistemi, 2019)

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	
Üst Seviye	
Kapsam Dışı	
TOPLAM	

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar
BEKRA Bildirim Sistemi

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

Aydın ilinin iç kesimlerden başlayarak kıyılara uzanan dağları deniz seviyesinden 1.200 m yüksekliğe kadar ulaşmaktadır. Aydın topraklarını sulayarak denizle buluşan Büyük Menderes nehri ve ovası can kaynağıdır. Bu yapı ekosistem çeşitliliğine ve tür zenginliğine yol açmaktadır.

Aydın ilinde toplam damarlı bitki takson sayısı 1.666 olarak belirlenmiştir. Toplam florada 112 takson endemik olup, endemizm oranı %6,7'dir. Ülkemize göre düşük bir oran olup bunun nedeni tarım alanlarının fazlalığına bağlanmaktadır.

Aydın İlinin en önemli ekosistem ve tür çeşitliliği merkezleri; Dilek Yarımadası ve Büyük Menderes Deltası Milli Parkı ve Aydın Dağlarıdır.

Dilek Yarımadasının Milli park olarak korunuyor olması Aydın ve Türkiye ölçeğinde çok önemlidir. Bu nokta flora ve fauna bağlamında pek çok Avrupa-Balkan taksonunun ülkeye giriş kapısıdır. Aydın dağlarının önemi ise, ege bölgesinde buzul dönemlerinde sığınma bölgesi olduğu düşünülen Bozdağlar (İzmir) ve Babadağ (Denizli) dağ serileri arasında uzanmasıdır. Bu dağ serisi kuzey güney hareketliliğinde geçiş oluşturmuş ve bu geçişlerde türlerin küçük popülasyonlar halinde temsil edildiği bir çeşitlilik merkezi haline dönüşmüştür.

Aydın ilinde ki ormanların hakim orman ağacı Kızılcıam (*Pinus sp.*) olmakla birlikte yaprak döken meşe (*Quercus sp.*) türlerinin karışık olduğu topluluk oluşturduğu ormanlarda bulunmaktadır.

Aydın ilinde; Tüylü Çançiçeği (*Campanula tomantosa*), Özçakşır (*Ferula anatolica*), Aydın Gaşağı/Tülüşah (*Rhaponticoides mykalea*) ve kıyı kumullarında yaşayan Kum Zambağı (*Pancreatium maritimum*) gibi endemik ve nesli tehlike altında bulunan türler için acil koruma önlemleri alınmıştır.

Resim D.1 - Rhaponticoides mykale

Foto: B. Sürücü

Aydın Gaşağı Tür Eylem Planı yapılmış olup 2018-2022 yılları arasını kapsayan koruma çalışmalarını içermektedir.

Tüylü Çançiçeği (*Campanula tomantosa*) Tür eylem Planı da yapılmış olup, 2019-2023 yılları arasını kapsayan koruma çalışmalarını içermektedir.

Resim D.2 - Campanula tomantosa
Foto: İ.M. KAHRAMAN

Kum Zambağı (*Pancretium maritimum*), Dilek yarımadasında Milli Park içinde Dipburun da ve Didim Tavşanburnu Tabiat Parkı içindeki kıyı kumullarında görülmektedir.

Resim D.3 - Kum Zambağı (*Pancretium maritimum*),
Foto: İ.M.KAHRAMAN

Özçakşır (*Ferula anatolica*) Aydın Dağlarında Köşk-Nazilli arasında az sayıda ve küçük popülasyonlar halinde görülmektedir.

Resim D.4 - Ferula anatolica
Foto: İ.M.KAHRAMAN

D.2. Fauna

Aydın ilinin iç kesimlerinden başlayarak kıyılara kadar uzanan ve deniz seviyesinden 1.200 m yüksekliğe kadar ulaşan dağları ve Büyük Menderes nehrinin yaşattığı ova ile ortaya çıkan ekosistem çeşitliliği fauna çeşitliliğine de yol açmaktadır. Ormanlar, nehirler göller ve kıyı lagünleri memeli hayvanlar, kuşlar ve sürüngenlerin yaşadığı alanlardır.

Türkiye’de görülen 255 kuş türünden, 218 tür Aydın İlinde özellikle Bafa Gölü ve B. Menderes Deltası, Azap Gölü, B. Menderes nehri ve kolları ile sazlıklarda gözlenmiştir. Falmingo, Balıkçıl ve ördek türlerinin yanı sıra sulak alanları bütünleyen habitatlarda Yalçapkını (*Alcedo atthis*), Çulha kuşu (*Remiz pendulinus*), Kamış Bülbülü (*Cettia cetti*) gözlenen kuş türlerindedir. Ötücü kuş türlerinden Picidae (Ağaçkakanlar), Turdidae (Ardıçlar), Paridae (Baştankaralar), Sittidae (Sıvacılar) ve Fringilidae (İspinozlar) familyalarına ait kuş türleri İlde uygun habitatlarda yoğunca görülebilir, yerleşim yerlerinde Passer sp (Serçe), Streptopelia decoacto (Kumru), Hirundinidae (Kırlangıçlar), Apodidae (Ebabiller), Corvidae (Kargalar), Ak Leylek (*Ciconia ciconia*), Ahtene noctua (Baykuş), Tyto alba (Peçeli Baykuş) ve son yıllarda Streptopelia senegalensis (Kızıl Kumru) görülmektedir.

Gündüz yırtıcılarından *Buteo buteo* (Şahin), *Circus aeruginosus* (Saz Delicesi), *Falco tinnunculus* (Kerkenez) yıl boyu görülürken, göç döneminde, *Circaetus gallicus* (Yılan Kartalı), *Accipiter nisus* (Atmaca), *Falco peregrinus* (Gökdoğan) gibi yırtıcı kuşlar görülmektedir.

Dünya ölçeğinde nesli tehlike altında olan Tepeli pelikan (*Pelecanus crispus*) 84 çift Büyük Menderes deltasında ve Akkuyruklu Kartal (*Haliaeetus albicilla*) 1 çift Bafa gölü çevresi yüksek kayalıklarında üremektedir.

Resim D.5 - Tepeli pelikan *Pelecanus crispus*

Foto: B. Sürücü

Memeli hayvanlar bakımından dikkat çekici türler, nesli tehlike altında olan Oklu Kirpi (*Hsytrix indica*) ve Büyük Menderes nehrinde yaşadığı tespit edilen ve yörede su domuzu olarak tanınan su samuru (*Lutra lutra*) ‘dur.

Resim D.6 - Oklu Kirpi (*Hsytrix indica*)

Foto: İ.M. KAHRAMAN

Aydın İli sulak alanlarında 16 familyaya ait 54 takson belirlenmiştir. Bu familyalardan Anguillidae (1), Cyprinidae (25), Cobitidae (2), Nemacheilidae (3), Cyprinodontidae (2), Poeciliidae (2), Atherinidae (1), Gobiidae (3), Blennidae (2), Centrarchidae (1), Moronidae (3), Salmonidae (1), Siluridae (1), Sparidae (2), Syngnathidae (1), Mugilidae (4) takson ile temsil edilmektedir.

Aydın ilinde 32 tür sürüngenin yayılış gösterdiği tespit edilmiştir. Testudo graeca (tosbağa), Mauremys rivulata (balkan çizgili kaplumbağabası), Stellagama Stellio (Dikenli keler), lacerta trilineata (İriyeşil kertenkele), Türkiye endemiği Anatololacerta anatolica (Anadolu Kertenkelesi), Chamaeleo chamaeleon (Bukalemun), bölge endemiği (Anatololacerta oertzeni (Dalyan Kertenkelesi), Aydın için yeni kayıt olan Phoenicolacerta laevis (Hatay Kertenkelesi), Dolichophis caspius (Hazer yılanı), Natrix tessellata (Su yılanı) bazı önemli türleridir. Çift yaşar olarak 6 tür tespit edilmiştir. Pelophylax bedriage (Levanten su kurbağası), Hyla orientalis (oriyantal ağaç kurbağası), Bufotes variabilis (Gece kurbağası), Siğilli Kurbağa (Bufo bufo) ve Pürtüklü semender (Triturus karelinii) dir.

Kaynak: Aydın İlinin Karasal ve İç Eu Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanteri, 2014

D.3. Ormanlar ve Milli Parklar

D.3.1. Ormanlar

Aydın İlimizdeki Ormanlık alan **326.605 ha** dır. Orman Amenajman planlarımız 10 yıllık periyotlar halinde yenilenmekte olup, **2013 yılı itibariyle planlar yenilenmiş olup**, 2022 tarihinde Amenajman planlarımız yenilenecektir. Yıl bazında ise alansal değişim bulunmamaktadır.

Orman vasfına göre dağılımı alan ve yüzdesel olarak aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir.

Çizelge D.60 - Orman vasfına göre alan ve yüzdesel olarak dağılımı

ORMAN VASFINA GÖRE DAĞILIMI				
	VERİMLİ ORMAN	BOŞLUKLU KAPALI (Bozuk Orman)	AÇIKLIK (ziraat, iskan vb)	GENEL ORMAN ALAN TOPLAMI
Alan (ha)	203.555	123.050	496.056	822.661
Yüzdesel Dağılım (%)	25	15	60	100

Ağaç türleri alanları ve yüzdesel dağılımları aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir.

AYDIN İLİ AĞAÇ TÜRLERİ ALANLARI VE YÜZDESEL DEĞERLERİ		
Ağaç Türü	Alanı (Ha.)	Yüzde (%)
Kızılçam	139.858	42,82
Karaçam	31.368	9,60
Ardıç	1.647	0,50
Sedir	122	0,04
Fıstıkçamı	23.067	7,06
Halepçamı	0	0,00
Sahilçamı	0	0,00
Servi	0	0,00
Meşe	28.831	8,83
Maki	62.237	19,06
Ceviz	1.526	0,47
Kestane	2.152	0,66
Kavak	0	0,00
Kızıl ağaç	0	0,00
Sakız	0	0,00
Çınar	91	0,03
Badem	53	0,02
D Hurması	0	0,00
Dışbudak	0	0,00
İlgün	0	0,00
Harnup	0	0,00
K Akasyası	0	0,00
Y Akasyası	0	0,00
Sığla	7	0,00
Zeytin	0	0,00
Okaliptus	16	0,00
Diğer Yap	5.313	1,63
Karışık/İb+Yapraklı	30.318	9,28
Öa-Oa-lz.lrt Orman	265	0,08
TOPLAM (Ha.)	326.605	100

D.3.2. Milli Parklar

D.3.2.1. Dilek Yarımadası-Büyük Menderes Deltası Milli Parkı

Türkiye'nin ve dünyanın en benzersiz doğal alanlarından birisi olan Dilek Yarımadası – Büyük Menderes Deltası Millî Parkı 27.675 hektarlık bir alana sahiptir. Bu alanın 10.985 hektarı 19.05.1966 yılında Millî Park ilan edilen Dilek Yarımadasına, 16.690 hektarı 1994 yılında Milli Park ilan edilen Büyük Menderes Deltasına aittir.

Dilek Yarımadası - Büyük Menderes Deltası Milli Parkı, dünyada bir örneği daha olmayan; bir yanda Akdeniz'den Kafkasya'ya kadar kıyılarda yayılım gösteren neredeyse tüm bitkilerin doğal olarak bir arada görüldüğü botanik bahçesi; yırtıcı kuşları ve vahşi hayvanlarıyla bir dağlık arazi ve onu çevreleyen sualtı zenginlikleri, diğer yanda da yüzlerce kuş türünü barındıran, zengin balık çeşitleriyle bir delta ve bütün bunları çevreleyen tarihi ve kültürel zenginliklere sahiptir.

Yılda yaklaşık 600.000 yerli ve yabancı misafir Dilek Yarımadası-Büyük Menderes Deltası Milli Parkı'nı ziyaret etmektedir. Dilek Yarımadası-Büyük Menderes Deltası Milli Parkı sahilleri, Türkiye'nin yapılaşmanın olmadığı, en temiz ve doğal kıyılarından. Milli Parka gelen yerli ve yabancı ziyaretçiler, düzenlenmiş alanlarda gününbirlik olarak; 2004 Yılı Uluslararası Mavi Bayrak ödüllü koylarında deniz sporları yapabilecekleri gibi, belirlenmiş rotalarda doğa yürüyüşü, dağ bisikleti, foto safari, manzara izleme, olta balıkçılığı, kültürel yürüyüşler, kuş gözlemciliği, resim ve botanik turu etkinliklerini de yapabilmektedirler. Milli Park içerisinde 804 bitki türü belirlenmiştir. Bu bitkilerden 6'sı dünyada sadece burada görülür. Ayrıca dünyada sadece Türkiye'de bulunan 18 bitki türünü de barındırır. Yarımada kaydedilen diğer veriler şunlardır; **28 Tür memeli, 42 Tür sürüngen, 45 Tür Deniz canlısı**; dünyanın en nadir 10 deniz memelisinden biri olan Akdeniz foku (*Monachus monachus*)'da yarımada kıyılarında görülebilir. Bu benzersiz biyolojik çeşitlilik nedeniyle Dilek Yarımadası, Avrupa Konseyi tarafından "Flora Biyogenetik Rezerv Alanı" yani, bitki örtüsü açısından soyu tükenmekte veya genetik çeşitliliği çok azalmakta olan bir canlı türü ya da topluluklarını korumaya yönelik uluslararası düzeyde koruma alanı olarak kabul edilmiştir.

Fotoğraf: Erdinç KUTSAL

Dilek Yarımadası-Büyük Menderes Deltası Millî Park'ının doğu sınırı biraz daha genişletilerek tepeler hattı ve vadilere oturtulmuştur. Büyük Menderes Deltası üzerinde ise doğuda Söke-Didim karayolunun batı kesimi esas alınmış, Menderes Köprüsü'nden itibaren ise tepeler hattına oturtularak güneyde Taş Burun mevkiinde son bulmaktadır.

Deniz üzerinde ise kıyı çizgisinden 1000 m. denize doğru izafi bir sınır izlenerek Millî Park'ın deniz kesiminin sınırı belirlenmiştir. Bu sınırlar dâhilinde kalan Millî Park alanı 10.985 hektardan 27.675 hektara ulaşmış bulunmaktadır.

Doğanbey Köyü'ndeki Dilek Yarımadası tanıtım merkezinde Milli Park ile her türlü bilgi temin edilebilir. Milli Park içindeki yüzülebilecek alanlar; İçmeler, Aydınlık, Kavaklı Burnu ve Karasu koyu'dur.

D.3.3. Tabiat Parkları

D.3.3.1. Bafa Gölü Tabiat Parkı

Antik Dönemde Ege Denizi'nin bir körfeziyken, Büyük Menderes Nehri'nin taşıdığı alivyonlarla denizle bağlantısı kesilince, göl şekline dönüşen Bafa Gölü, zengin doğal ve kültürel kaynak değerleri nedeniyle 08.07.1994 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararı ile 12.281 hektarlık alanı kapsayacak şekilde Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir.

Bafa Gölü Tabiat Parkı sınırları içerisinde Bafa Gölü ve göl kıyı kenar çizgisinden itibaren 250 metrelik kıyı bandı 1. Derece Doğal Sit Alanı'dır. Ayrıca, alan içerisinde Heraklia ve Latmos antik kentleri yer almakta olup, bu alanlar 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı kapsamındadır. Arkeolojik Sit Alanı'nın bir bölümü Tabiat Parkı sınırları içerisinde yer almaktadır.

Göl yüzeyi alanı 6.721 hektar olan gölün derinliği 25m'ye ulaşmaktadır. Gölün ana su kaynağı, Büyük Menderes Nehri taşkınları ve etrafındaki dağlardan gelen yeraltı ve yer üstü sularıdır.

Göl çevresindeki bitki örtüsünde, 80 familyaya ait 237 cins, 325 tür, 22 alttür ve 7 varyete tespit edilmiştir. Alan sınırları içerisinde 16 endemik bitki türü tespit edilmiştir.

Resim D.7 - Bafa Gölü
Foto: C. CERİT

Tabiat parkı 226 kuş, 22 sürüngen ve 19 memeli türüne de ev sahipliği yapmaktadır. Dünyada nesli tükenme tehlikesi altında bulunan Kaşıkçı Kuşu göldeki adacıklarda, Ak Kuyruklu Kartal ise gölün bitişiğindeki Beşparmak Dağlarında üremektedir.

Gölde Flamingo, Küçük Batağan, Bahri, Karabatak, Küçük Karabatak, Tepeli Pelikan, Boz Ördek, Suna, Elmabaş Patka, Bataklik kırlangıcı, Mahmuzlu Kızkuşu gibi kuşlar yaşamaktadır. Bu nedenle de Bafa Gölü Önemli Kuş Alanı'dır.

D.3.3.2. Tavşanburnu Tabiat Parkı

Bakanlık Makamınının 11.07.2011 tarih ve 903 sayılı olurları ile Mesire Yeri statüsü iptal edilerek 2873 sayılı Milli Parklar Kanununun 3. Maddesine göre Tabiat Parkı ilan edilmiştir. Didim ilçesinde olup toplam alanı 15,87 ha'dır.

Saha üzerinde seyrek ve doğal Ardıç ağaçları bulunurken, sonradan yapılan ağaçlandırma çalışmaları ile sahaya gruplar halinde Fıstık Çamı, Okaliptus, Kıbrıs Akasyası, tek fertler halinde ise Demir Ağacı, Katalpa, Dişbudak gibi türler getirilmiştir. Kamp ve Piknik kullanımına uygun olan alanların büyük kısmında gölgeleme ortamı mevcuttur. Ağaçlık ve maki florası olarak; Sandal, Yabani Zeytin, Akçakesme, Pırnal Meşesi ve Kermes Meşesi gibi türler ile Orman Sarmaşığı, Laden, Kekik ve değişik çayır otları saha genelinde yayılmaktadır.

Tavşanburnu Tabiat Parkı; Didim gibi tarihi ve turistik bir antik kent kenarında yer alması, değişik türde ve gölgeleme ortamı oluşturan ağaç dokusuyla kaplı oluşu; sıg, temiz ve güzel denizi; güneşin doğuşu ve batışında oluşturduğu eşsiz manzara dokusu ile yüksek rekreasyon potansiyeline sahiptir.

Resim D.8 - Tavşanburnu Tabiat Parkı
C. CERİT

D.3.3.2. Çağlayan Tabiat Parkı

Aydın İli, Karacasu ilçesi sınırları içerisinde yer alan 38,00 ha büyüklüğündeki Çağlayan Tabiat Parkı; manzara güzellikleri, peyzaj değerleri ve rekreasyonel potansiyeli nedeniyle mülga Orman ve Su İşleri Bakanlığı Bakanlık Makamının 12/03/2014 tarih ve 470 sayılı Oluru ile Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir.

Çağlayan mevkiine en yakın yerleşim yeri olan Bahçeköy Köyü 2 km uzaklıktadır. Ayrıca saha, Yenice Beldesine 3 km, Karacasu İlçesine 18 km, Aydın'a 73 km mesafede olup, sahaya ulaşım asfalt yol ile sağlanmaktadır.

Saha doğal yapısı bozulmamış, bakir güzelliği korunmuş durumdadır. Saha, çeşitli bitki örtüsü, faunası, jeomorfolojik yapısı, peyzaj özelliği, rekreasyonel potansiyeli, iklimi ve yüksek konumda olması sebebiyle seyir amaçlı potansiyel değerlere sahiptir.

Resim D.9 - Çağlayan Tabiat Parkı
Foto: İ.M. KAHRAMAN

D.3.3.4. Şarlan Tabiat Parkı

Aydın İli, Çine ilçesi yer alan 37,00 ha büyüklüğündeki Şarlan Tabiat Parkı; manzara güzellikleri, peyzaj değerleri ve rekreasyonel potansiyeli nedeniyle Orman ve Su İşleri Bakanlığı Bakanlık Makamının 12/03/2014 tarih ve 469 sayılı Oluru ile Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. 37,00 ha alanı kaplayan Şarlan Tabiat Parkı, Aydın İli, Çine İlçesi, İbrahimkavağı Mahallesi, Şarlan mevkiinde yer almaktadır. Şarlan Tabiat Parkı, mülga Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar 4. Bölge Müdürlüğü Aydın Şube Müdürlüğü sorumluluğunda olup Aydın il merkezine 59 km, Çine ilçe merkezine 21 km uzaklıktadır.

Tabiat Parkı; Yöre halkı tarafından yoğun şekilde rekreatif amaçlı kullanılmakta olup; Aydın İlinin en önemli yaylalarından Madranbaba yayla yolu güzergahında bulunan Şarlan Mevkii rekreasyonel kullanım açısından öneme sahiptir.

Resim D.10 - Şarlan Tabiat Parkı

Foto: C. CERİT

Kaynak: Aydın Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü Arşivi, 2019

D.4. Çayır ve Mera

İlimiz bulunan ilçeler bazında mera sayıları ve hektar olarak alanları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Köy-Belediye	(adet)	Alanı (ha)
MERKEZ	62	2932
BOZDOĞAN	46	973
BUHARKENT	9	149
ÇİNE	67	4877
DİDİM	8	2836
GERMENCİK	31	771
İNCİRLİOVA	23	490
KARACASU	33	434
KARPUZLU	20	1278
KOÇARLI	47	3036
KÖŞK	25	538
KUŞADASI	9	159
KUYUCAK	29	526
NAZİLLİ	63	1469
SÖKE	43	3442
SULTANHİSAR	14	423
YENİPAZAR	15	1088
TOPLAM	544	25,421

Tahsis çalışmaları sebebi ile mera varlığı yıllar itibari ile azalmaktadır.

D.5. Sulak Alanlar

Aydın ilinde önemli sulak alanlar;

- Büyük Menderes Deltası; Söke- Didim İlçe sınırlarını kapsar 16.680 ha dır.
- Bafa Gölü; Aydın ve Muğla sınırları içinde kalmaktadır. 6.721 ha yüzeye sahip tatlı-tuzlu su karışımı bir göldür.
- Azap Gölü; Söke İlçesi, Yeşilköy Mahallesi yakınında olup, 2.183 ha olup denizden yüksekliği 7 m en derin yeri 5 m olan bir tatlı su gölüdür (Ulusal Öneme Haiz Sulak Alan, 07.02.2019).
- B. Menderes Nehri; Afyon Dinar İlçesinden doğarak, Denizli, Aydın il sınırlarından 584 km dolaşarak Söke-Didim ilçesinde B. Menderes Deltasını oluşturarak Ege Denizi ile buluşur.

Kaynak: Aydın Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü Arşivi, 2019

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ilk olarak, 04.07.2011 tarihli ve 27984 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 644 sayılı “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile kurulmuştur. Mülga Çevre ve Orman Bakanlığının çevre kanadı ile Mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığının tek çatı altında bir araya getirilmesiyle kurulan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın görev, yetki ve sorumlulukları; 17.08.2011 tarihli ve 28028 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 648 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile genişletilmiştir. Bu değişikliklerle Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları kapanarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonları kurulmuştur. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görev ve teşkilat yapısı daha sonra 10.07.2018 tarih 30474 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile tekrar belirlenmiştir.

Aydın Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü bünyesinde, Tabiat Varlıkları Koruma Şubesi kurulmuş olup, bölge komisyon çalışmaları bakımından Denizli Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Komisyonu'na bağlı olarak faaliyet göstermektedir.

D.6.1. Tabiat Anıtları

Aydın İli sınırları içerisinde Tabiat Anıtı bulunmamaktadır.

D.6.2. Tabiatı Koruma Alanları

Aydın İli sınırları içerisinde Tabiatı Koruma Alanı bulunmamaktadır.

D.6.3. Anıt Ağaçlar

İlimizde toplam 117 adet “Korunması Gerekli Anıt Ağaç Tescili” bulunmakta olup bunların ilçelere göre dağılımı grafikte gösterilmiştir. Aydın Tekstil Fabrikası Alanı, Aydın Forum AVM Alanı ve Nazilli Sümer Basma Fabrikası Alanındaki ağaçlar koruma altında bulunmaktadır.

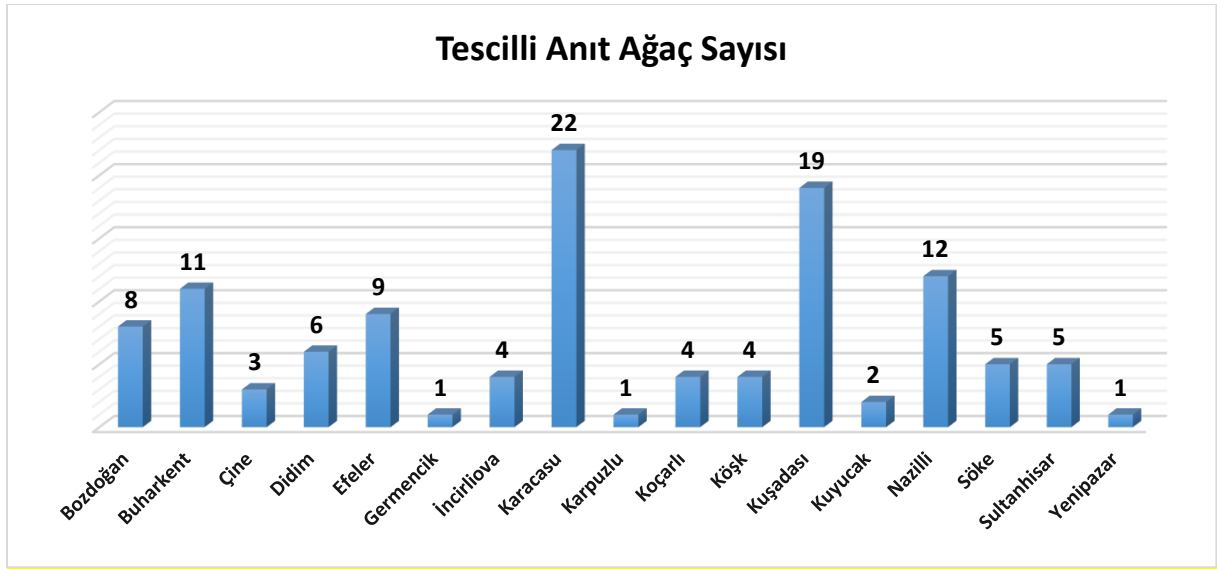
Resim D.11 - Kuşadası Birlik Mahallesi (Sapsız Meşe Ağacı)

Resim D.12 - Kuşadası Hacıfeyzullah Mahallesi (Çınar Ağacı)

Çizelge D.61 - Anıt ağaçların ilçe merkezlerine göre dağılımı

BOZDOĞAN	8
BUHARKENT	11
ÇİNE	3
DİDİM	6
EFELER	9
GERMENCİK	1
İNCİRLİOVA	4
KARACASU	22
KARPUZLU	1
KOÇARLI	4
KÖŞK	4
KUŞADASI	19
KUYUCAK	2
NAZİLLİ	12
SÖKE	5
SULTANHİSAR	5
YENİPAZAR	1
TOPLAM	117

Grafik D.19 - Anıt ağaçların ilçe merkezlerine göre dağılımı

D.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri

Aydın İli sınırları içerisinde Özel Çevre Koruma Bölgesi bulunmamaktadır.

D.6.5. Doğal Sit Alanları

İlimizde 8 adet 1.Derece Doğal Sit, 2 adet 2. Derece Doğal Sit, 9 adet 3. Derece Doğal Sit, 1 adet Nitelikli Doğa Koruma Alanı, 1 adet Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı olmak üzere toplam 21 adet Doğal Sit Alanı bulunmaktadır.

İlimiz sınırları içerisindeki doğal sit ve tabiat varlıkları bölgesel olarak aşağıdaki gibi şekillenmektedir:

1. Bafa Gölü Bölgesi

Resim D.13 – Bafa Gölü

- Bafa Gölü Çevresi - 1. Derece Doğal Sit
- Akyeniköy Bölümü - 1. Derece Doğal Sit
- Serçin Bölümü - 1. Derece Doğal Sit
- Bafa Gölü Kuzeyi - 3. Derece Doğal Sit

2. Çine Barajı Bölgesi

Resim D.14 - Çine Barajı Bölgesi

- Çine Çayı Vadisi İçi - 1. Derece Doğal Sit
- Çine Çayı Vadisi İçi Baraj Gölü - 2. Derece Doğal Sit
- Çine İlçesi Hacıpaşalar Mahallesi - 3. Derece Doğal Sit
- Çine İlçesi Söğütçük Mahallesi - 3. Derece Doğal Sit
- Çine İlçesi Alabayır Mahallesi - 3. Derece Doğal Sit
- Çine İlçesi Kırksakallar Mahallesi - 3. Derece Doğal Sit
- Çine İlçesi Harımcık Mahallesi - 3. Derece Doğal Sit
- Çine İlçesi Kabalar Mahallesi - 3. Derece Doğal Sit
- Çine İlçesi Kadastro 74 Parsel Civarı - 3. Derece Doğal Sit
- Çine İlçesi Tüller Mahallesi - 3. Derece Doğal Sit

3. *Menderes Deltası Bölgesi*

Resim D.15 - Menderes Deltası Bölgesi

- Dilek Yarımadası ve Büyük Menderes Deltası - 1. Derece Doğal Sit
- Akköy Bölümü - 1. Derece Doğal Sit

4. *Panayır (Altın) Adası* – Nitelikli Doğa Koruma Alanı

Resim D.16 - Panayır (Altın) Adası

5. Sırtlanini Mağarası - 1. Derece Doğal Sit

Resim D.17 - Sırtlanini Mağarası

6. Aslanlı Mağarası - 1. Derece Doğal Sit

Resim D.18 - Aslanlı Mağarası

7. *Zeus Mağarası* - 2. Derece Doğal Sit

Resim D.19 - Zeus Mağarası

8. *Nazilli Sümer Basma Fabrikası* - Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı

Resim D.20 - Nazilli Sümer Basma Fabrikası

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Aydın İli, Büyük Menderes Havzasının bereketli toprakları üzerinde kurulmuştur. İlin Kuzeyinde Aydın Dağları, Güneyinde de Menteş Dağları yer almaktadır. Bu dağlar ile Büyük Menderes havzasını oluşturan ova arasında engebeli topoğrafya mevcuttur. Topoğrafya ve iklimsel özellikler flora ve faunanın çeşitlenmesine imkân sağlamıştır. Bu ekolojik zenginlik bir çok kültürün bu topraklar üzerinde kurulup gelişmesine sebep olmuştur. Bu özellikler Aydın ilinin doğal, kültürel ve arkeolojik zenginlikleri bir arada bulundurmaktadır.

Kaynaklar

<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/milli-parklar>

<http://www.turkiyesulakalanlari.com/>

<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/ta>

<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tabiati-parklari>

<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tp>

<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tp3>

<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tp4>

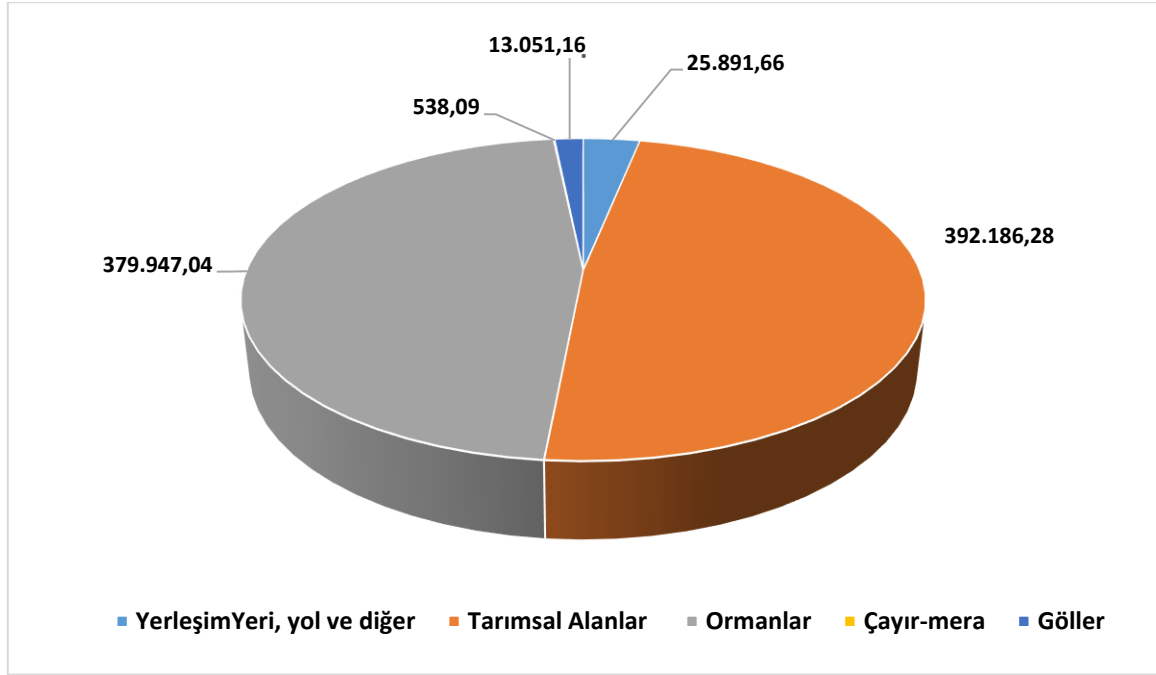
<http://www.milliparklar.gov.tr/resmiistatistikler>

Aydın İlinin Karasal ve İç Eu Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanteri, 2014

Aydın Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü Arşivi, 2019

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

Grafik E.20 – Aydın ilinde 2018 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması
(<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr>, 2020)

Çizelge E.62 – Aydın ilinde arazi kullanım sınıflandırması
(<https://corinecbst.tarimorman.gov.tr>, Corine, 2020)

	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	1990		2000		2006		2012		2018	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	17.342,03	2,14	22.568,34	2,79	23.129,74	2,85	24.547,41	3,02	25.891,66	3,19
2) Tarımsal Alanlar	379.205,74	46,85	376.591,07	46,53	389.682,81	48,01	392.575,52	48,37	392.186,28	48,32
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	402.228,35	49,7	401.097,37	49,56	385.870,24	47,54	380.975,19	46,94	379.947,04	46,81
4) Sulak Alanlar	535,36	0,07	321,92	0,04	428,17	0,05	538,09	0,07	538,09	0,07
5) Su Yapıları	10.035,06	1,24	8.767,85	1,08	12.503,27	1,54	12.978,01	1,6	13.051,16	1,61
TOPLAM	809.346,54	100,00	809.346,55	100,00	811.614,23	99,99	811.614,22	100,00	811.614,23	100,00

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

Aydın- Muğla- Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı 17.07.2007 tarihinde Mülga Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından onaylanmış olup, plana yapılan itirazlar değerlendirilerek 30.01.2008 tarihinde tekrar onaylanmıştır.

Danıştay 6. Dairesinin 14.07.2008 vermiş olduğu yürütmeyi durdurma kararı sonrası 27.04.2009 tarihinde tekrar onaylanan plan itirazlar değerlendirilerek 25.08.2009 tarihinde onaylanmıştır. 09.03.2011 tarihinde Bakanlık tarafından onaylanan Revizyon Plan 05.07.2011 tarihinde yapılan itirazlar değerlendirilerek 05.07.2011 tarihinde tekrar onaylanmış, en son olarak 18.05.2012 tarihinde kesinleşmiştir.

Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Revizyonu, 2025 yılı hedef alınarak, Aydın, Muğla ve Denizli il sınırları içinde sürdürülebilir ve yaşanabilir bir çevre yaratılmasını; tarımsal, tarihsel ve turistik değerlerin korunmasını ve Türkiye'nin kalkınma politikaları kapsamında, sektörel gelişme hedeflerine uygun olarak belirlenen planlama ilkeleri çerçevesinde; sosyal, ekonomik, kültürel ve Mekânsal açıdan sağlıklı gelişmeyi ve büyümeyi amaçlamaktadır.

Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (M18 ve M19 Paftaları) 25.03.2015 tarihinde onaylanmıştır.

Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (M22 Paftası ve Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 22.01.2016 tarihinde onaylanmıştır.

Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (M19 Paftası ve Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 04.08.2016 tarihinde onaylanmıştır.

Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (L22, M18, M19, M23, N18, N19, N20, N22, O20, O21 Paftaları, Lejand, Plan Açıklama Raporu, Plan Hükümleri ve Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 644 Sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 26.12.2016 tarihinde onaylanmıştır.

Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (N19, O23 Plan Paftaları, Plan Hükümleri ve Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 644 Sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 15.05.2017 tarihinde onaylanmıştır.

Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (L22, L23, M21, M22, M23, N22 Plan Paftaları ve Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 644 Sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 26.07.2017 tarihinde onaylanmıştır.

Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (Plan Hükümleri ve Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 644 Sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 22.08.2017 tarihinde onaylanmıştır.

Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (L22, L23, M21, M22, M23, N21, N22 Plan Paftaları, Plan Hükümleri, Plan Açıklama Raporu ve Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 644 Sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın

Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın Olur'u ile 12.06.2018 tarihinde onaylanmıştır.

Aydın-Muğla-Denizli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (M21, M22 Plan Paftaları, Plan Hükümleri, Plan Açıklama Raporu ve Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1. No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca 09.08.2018 tarihinde onaylanmıştır.

Harita E.2 – Aydın ilinin Çevre Düzeni Planı

(<https://mpgm.csb.gov.tr/aydin---mugla---denizli-planlama-bolgesi-i-82184> , 2019)

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

Büyük Menderes Havzası'nda yer alan Aydın ili, Büyük Menderes Ovası'nda kurulmuştur. Önemli ölçüde verimli tarım topraklarına sahip olan Aydın, ekonomik açıdan tarım sektörünün gelişmiş olduğu iller arasında yer almaktadır. Bu durum, Aydın İli'nin kalkınma sürecindeki en önemli avantajı olarak görülmektedir. Ayrıca, deniz, termal ve kültür turizmi potansiyeli de Aydın ilinin diğer güçlü yönleridir. Aydın ili, aynı zamanda, madenler, jeotermal kaynaklar ve doğal su kaynakları bakımından zengin bir bölgede yer almaktadır. Bu potansiyellerin, tarım ve turizm sektörlerinin desteklenmesine yönelik değerlendirilmesi ilin ekonomik gelişiminde diğer güçlü yönler olarak görülmektedir. İldeki mekansal planlama kararları bu girdiler doğrultusunda üretilmiştir. Aydın'ın, 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı döneminde, tarım topraklarının korunduğu ve tarım sektörünün tarımsal sanayi ile eşgüdüm halinde geliştiği bir il olarak kalkınması desteklenmektedir. Aydın, 1910'lerden sonra, Türkiye'de yaşanan hızlı ve kontrolsüz kentleşme-sanayileşme dalgasından büyük oranda etkilenmeden gelişme göstermiş bir il olmakla birlikte; son yıllarda gelişen sanayi, turizm ve kentleşme ildeki nitelikli ve verimli tarım topraklarını tehdit edecek boyuta gelmiştir. Plan döneminde, kalkınmada kilit rol oynayacağı kabul edilen tarım sektörü önündeki bu tehdidin kaldırılması hedeflenmektedir. Aydın'da, Aydın-Denizli Karayolu aksı üzerinde bulunan Germencik, İncirliova, Merkez, Köşk, Sultanhisar, Nazilli, Kuyucak ve Buharkent ilçelerinin bu aks boyunca, birbirleri ile etkileşim halinde, lineer bir gelişme göstermesi beklenmektedir. Bu güzergâhta, Aydın Merkez ve Nazilli İlçeleri kentsel çekim merkezleri olarak ön plana çıkacaktır. İlin, batısında ise Kuşadası, Söke ve Didim İlçeleri arasında Söke merkezli etkileşim ve gelişme eğilimi söz konusu olacaktır. Bunun dışında, ilin güney kesimindeki dağlık alanlarda kalan Bozdoğan ve Karacasu ilçelerinin kendi etrafında bir gelişim

gösterecekleri öngörülürken; Koçarlı'nın merkeze yakınlığı nedeni ile merkezle ilişkili olarak; Yenipazar'ın karayolu üzerindeki yerleşmeler ile etkileşim halinde; Karpuzlu ve Çine'nin ise Çine çekim merkezi olmak üzere kendi içinde gelişme göstermeleri beklenmektedir. Çine ilçesi ise yine Aydın İl Merkezi ile etkileşim halinde gelişecektir. Aydın ilinde, Merkez, Nazilli, Germencik, Söke, Çine ve Bozdoğan ilçeleri tarımsal sanayi gelişim odakları olarak belirlenmiştir. Kuşadası ve Didim ilçeleri deniz ve kültür turizmi; Karacasu ve Sultanhisar ilçeleri kültür turizmi; Buharkent ilçesi ise termal turizm açısından ildeki odak noktaları olacaktır. İncirliova, Karpuzlu, Koçarlı, Köşk, Kuyucak ve Yenipazar, öncelikle, tarım sektörü odaklı gelişmesi öngörülen ilçelerdir. İl bütününde, 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı hedef yılı olan 2025'de oluşması öngörülen kentsel nüfus 1.706.806 kişi; kırsal nüfus 259.325 kişi olup, toplam nüfus 1.966.131 kişidir.

Kaynaklar

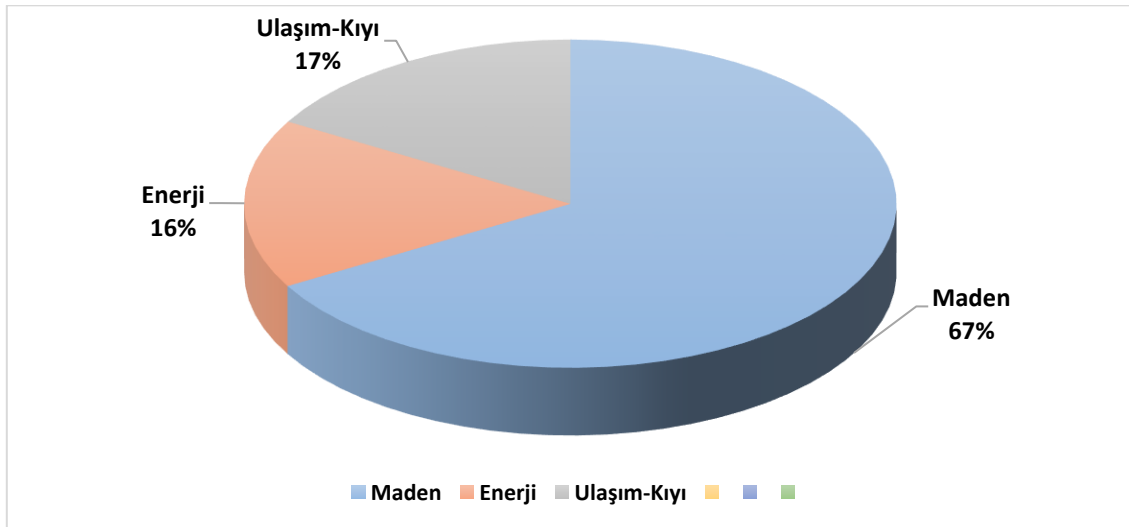
Tarım ve Orman Bakanlığı (<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/>)
Aydın Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

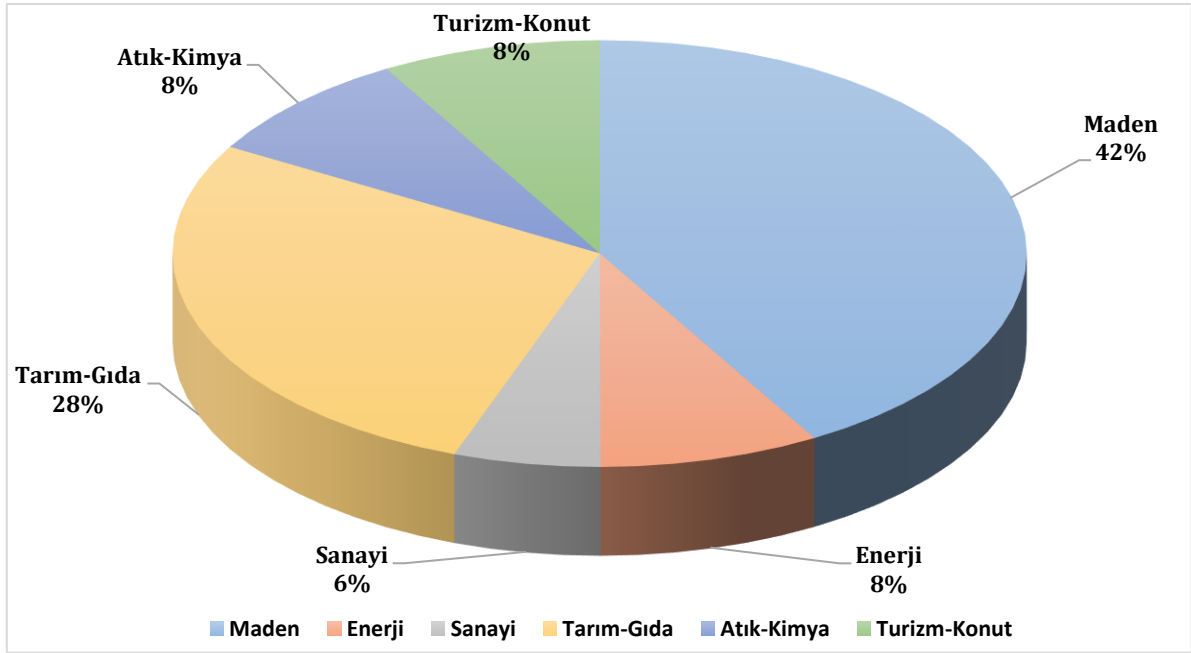
F.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

Çizelge F.63 – Aydın ilinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2019 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı, 2020)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım- Gıda	Atık- Kimya	Ulaşım- Kıyı	Turizm- Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	15	3	2	10	3	-	3	36
ÇED Gereklidir	-	-	-	-	-	-	-	-
ÇED Olumlu Kararı	4	1	-	-	-	1	-	6
ÇED Olumsuz Kararı	-	-	-	-	-	-	-	-

Grafik F.21 – Aydın ilinde 2019 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı, 2019)

Grafik F.22 – Aydın ilinde 2019 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı, 2019)

Çizelge F.64 – Aydın ilinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2014-2019 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; Kasım 2020)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
74	326	429	459	165	17	126	1.596

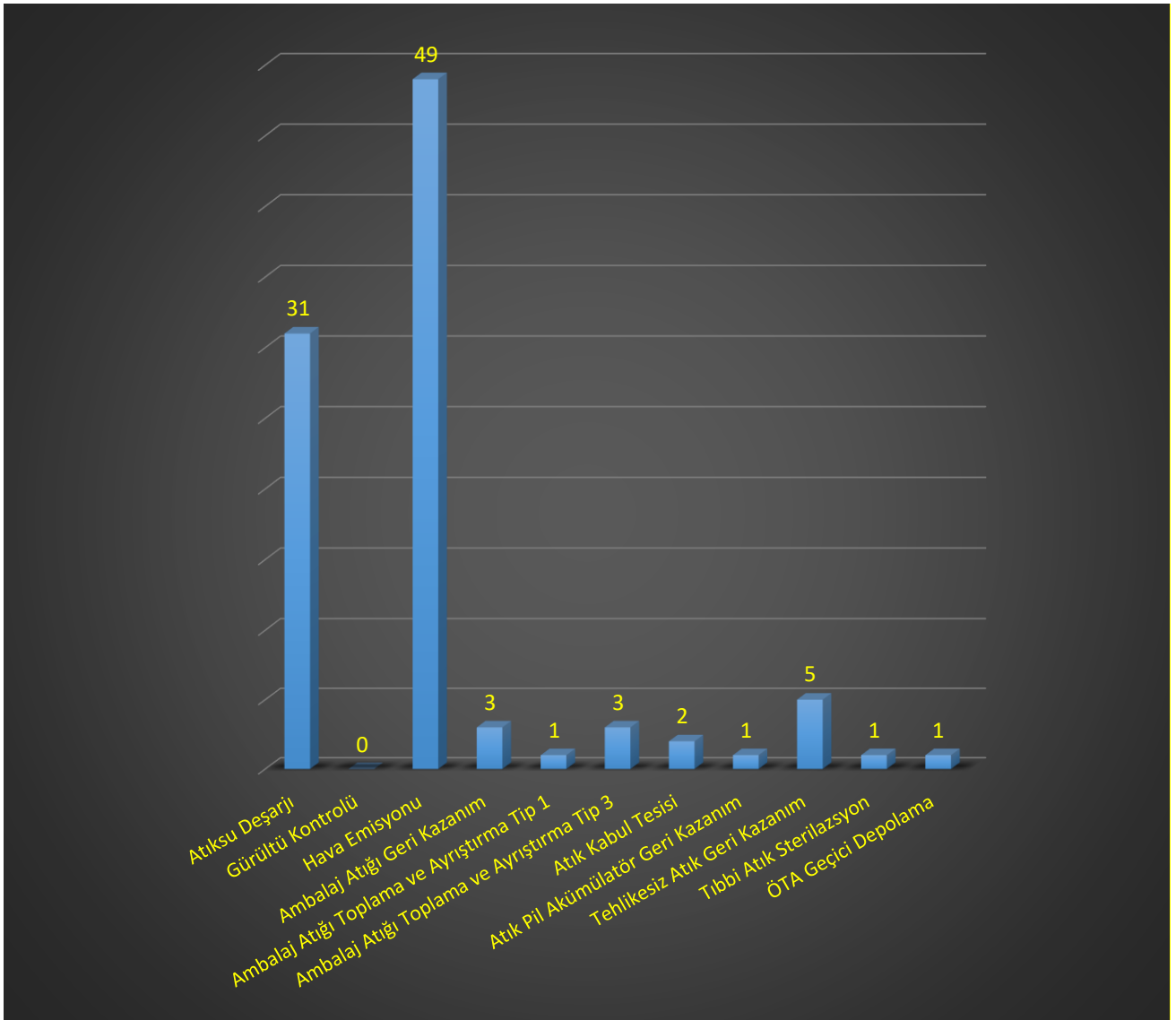
Çizelge F.65 – Aydın ilinde 2014-2019 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; Kasım 2020)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
28	5	4	2	1	1	2	42

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge F.66 – Aydın ilinde 2019 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisansı Belgesi sayıları
(e-İzin Yazılımı, 2020)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	6	52	58
Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgesi	9	73	82
Çevre İzni Muafiyet Sayısı			
TOPLAM	15	125	140

Grafik F.23 – Aydın ilinde 2019 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı
(e-izin yazılımı, 2020)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde konusu itibariyle verilen çevre izinleri hava emisyonu, atıksu deşarjı ve gürültü kontrolü şeklinde sıralanmıştır. Yine konusu itibariyle verilen çevre lisansları en çok tehlikesiz atık geri kazanımı konusunda olmuş daha sonra Ambalaj Atığı Geri Kazanım, konusunda çevre lisansı verilmiştir.

Kaynaklar

Aydın Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

e-ÇED Yazılımı

e-İzin Yazılımı

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

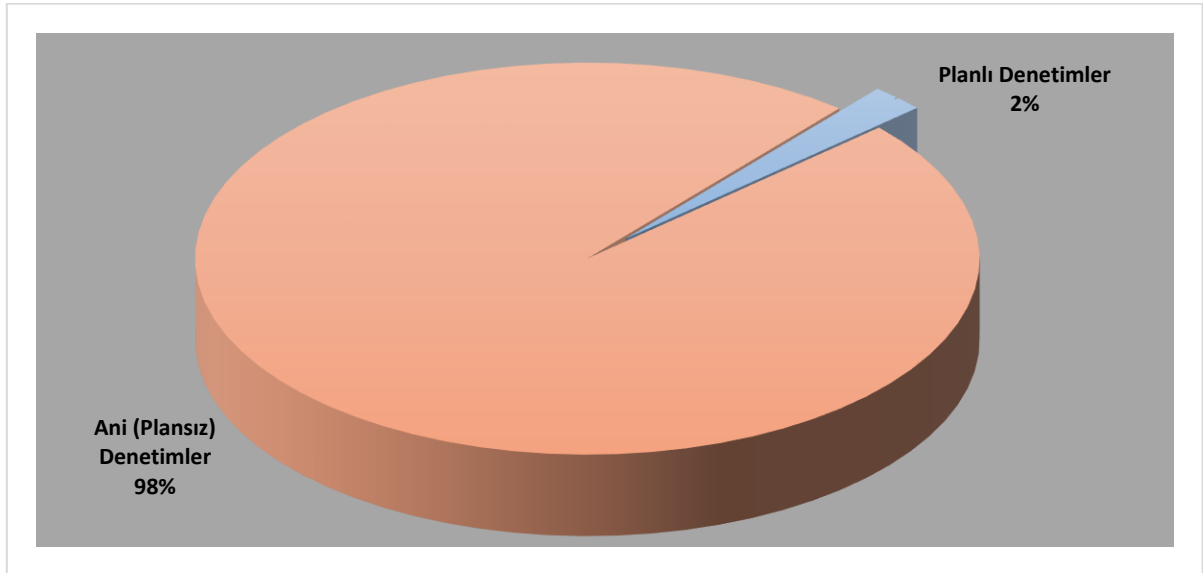
- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge G.67 - Aydın ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı

(e-denetim yazılımı, 2020)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	32
Plansız (ani+şikayet) denetimler	1.360
Genel toplam	1.392

Grafik G.24 – Aydın ilinde ÇŞİM tarafından 2019 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı

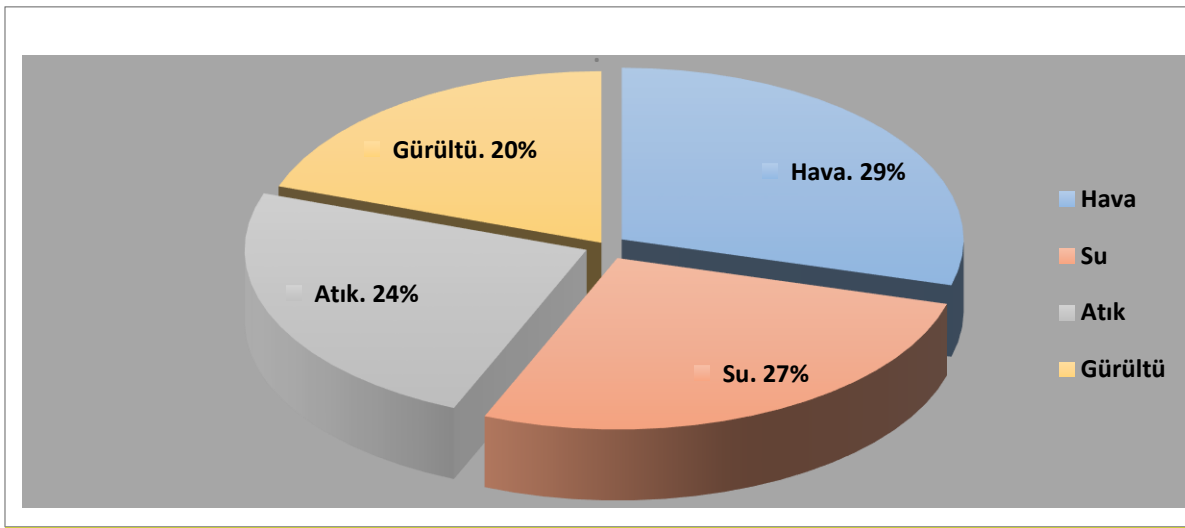
(e-denetim yazılımı, 2020)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.68 – Aydın ilinde 2019 yılında ÇŞİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	155	143		127		104		529
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	130	128		115		81		454
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	%84	%87		%91		%78		%86

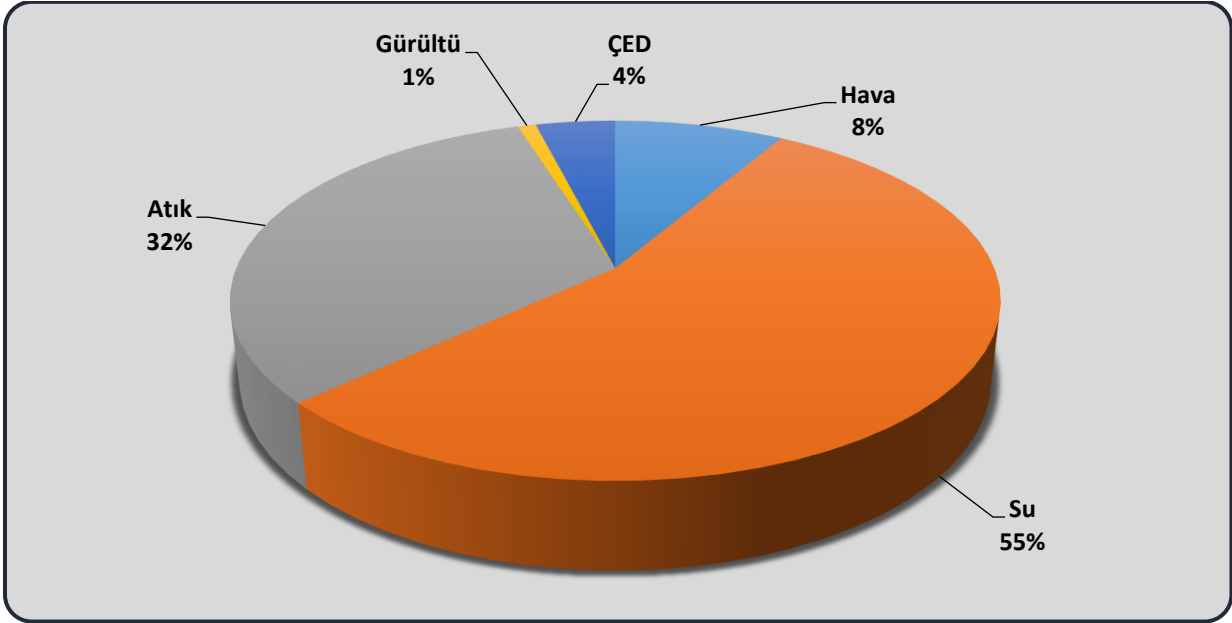
Grafik G.25 – Aydın ilinde 2019 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

G.3. İdari Yaptırımlar

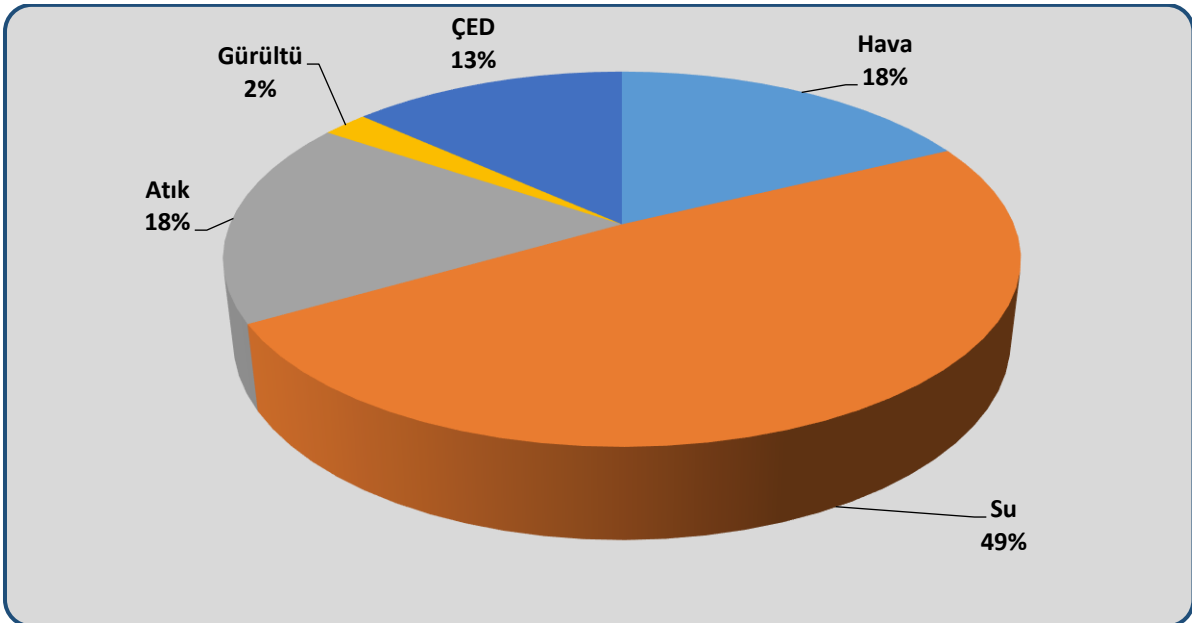
Çizelge G.69 – Aydın ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

(e-denetim yazılımı, 2020)

	Hava	Su	Atık	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	335.616,00	2.174.811,00	1.272.967,00	36.095,00	157.839,00	3.977.328,00
Uygulanan Ceza Sayısı	8	22	8	1	6	45

Grafik G.26 – Aydın ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2020)

Grafik G.27 - Aydın ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2020)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde 2019 yılında gerçekleştirilen denetimlerin büyük bir çoğunluğu ani ve plansız denetimler olarak gerçekleşmiştir.

İlimizde 2019 yılında Çevre Kanununa göre uygulanan idari yaptırımlar miktar ve adet olarak atıksu konusunda uygulanmıştır.

Kaynaklar

Aydın Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
e-Denetim Yazılımı

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

15.02.2019 tarihinde Sıfır Atık Bilgi Sistemi yazılımı ve kullanımına ilişkin olarak tüm belediyelerin odak noktalarına yönelik 24 sayıda personelinin katılımıyla bilgilendirme toplantısı gerçekleştirilmiştir.

06.02.2019 tarihinde tüm kamu kurum/ kuruluş/avm/otogar/havalimanı/üniversite/otel/otelere “Sıfır Atık Projesi ve Sıfır Atık Bilgi Sistemi Eğitimi” konulu yazımız yazılmış, buna istinaden 20.02.2019 tarihinde tüm kurum/kuruluşların odak noktası personeline Sıfır Atık Bilgi Sistemi hakkında 442 Kişinin katılımıyla bilgilendirme toplantısı yapılmıştır.

09.01.2019 tarihinde Yüksel Yalova Güzel Sanatlar Lisesi’nde çevre ve sıfır atık konulu bir sunum tahmini 50 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

06.08.2019 tarihinde Aile Çalışma ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü’nce koruma altında bulunan 28 çocuğa sıfır atık projesi hakkında bir sunum yapılmıştır.

Kaynaklar

Aydın Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü